

Een ministeriële crisis : politiek blijspel in drie bedrijven

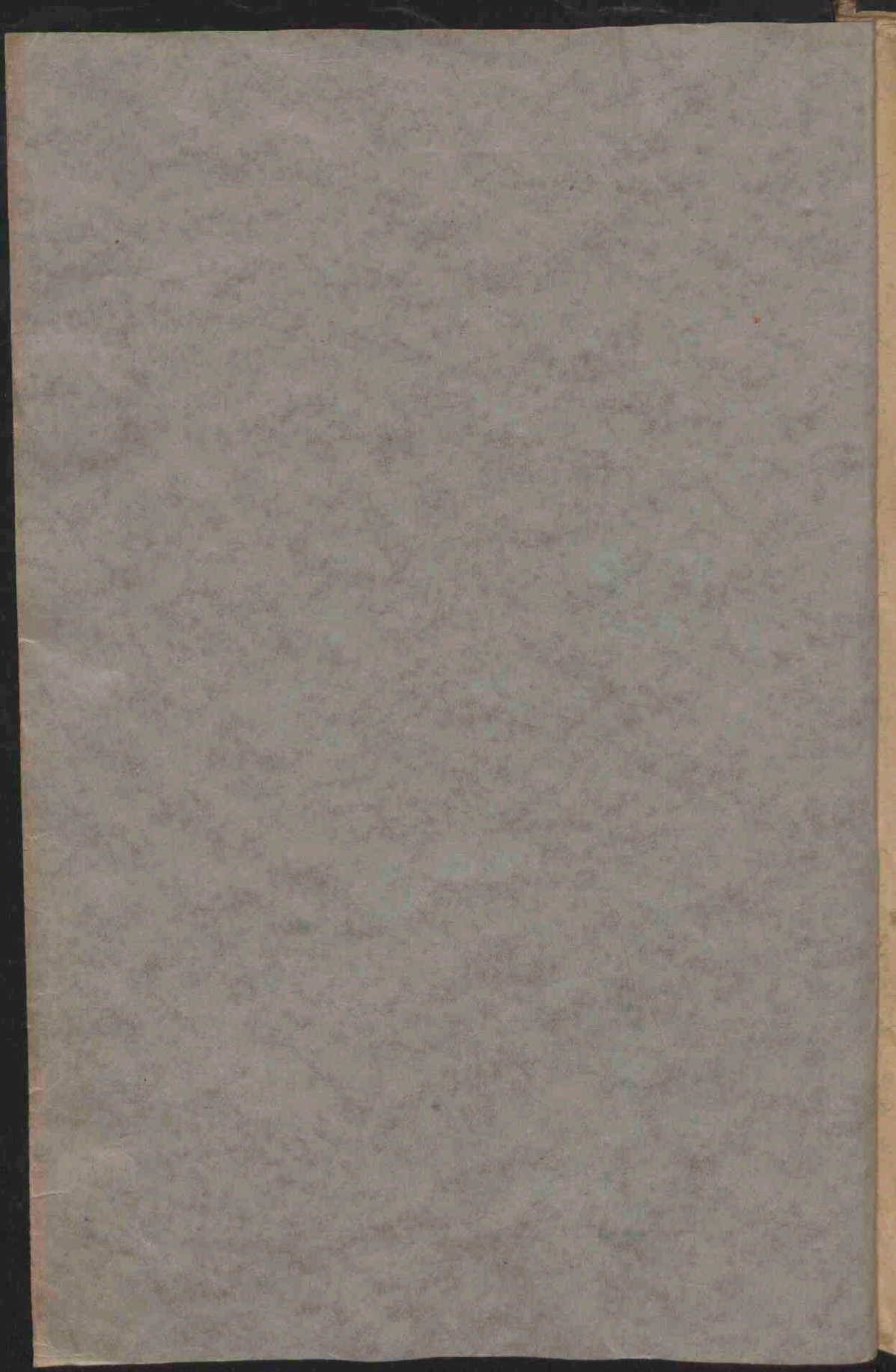
<https://hdl.handle.net/1874/366432>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 3

Dr. J. L. M. W. v. d. ...
nr 160 B.

EEN
MINISTERIËELE CRISIS.

POLITIEK BLIJSPEL

IN

DRIE BEDRIJVEN.

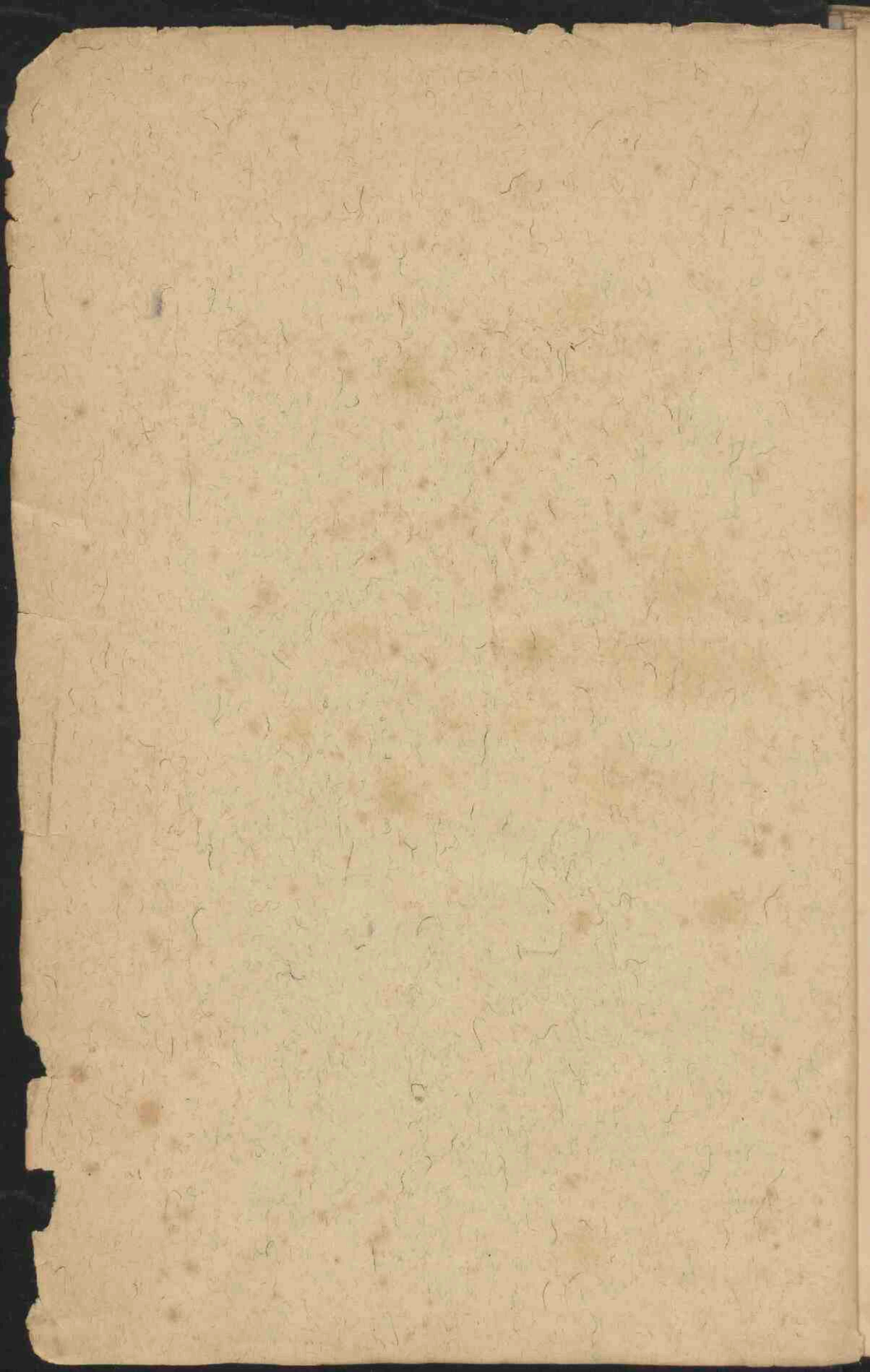
DOOR

HENRY VAN MEERBEKE.

Schrijver van: *Zóó wordt men lid van de Tweede Kamer.*

AMSTERDAM.
GEBROEDERS BINGER,

1887.

Zijn hooggeachten vriend
en oud-collega den Wed.
Euw. Mr B. H. Klönne
aangefloten door
den Schryver.

B. H. Klönne.

K. F.

EEN MINISTERIËELE CRISIS.

POLITIEK BLIJSPEL

IN DRIE BEDRIJVEN.

De bevoegdheid tot opvoering van dit Blijspel wordt, volgens art. 12
der *Wet tot regeling van het Auteursrecht*, van den 28ⁿ Juni 1881,
(*Staatsblad N°. 124*) door den Auteur voorbehouden.

EEN
MINISTERIËELE CRISIS.

.....
POLITIEK BLIJSPEL

IN

DRIE BEDRIJVEN.

DOOR

HENRY VAN MEERBEKE.

—♦♦♦—
AMSTERDAM.
GEBROEDERS BINGER,
1887.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

PERSONEN.

Generaal GONZALES, Staatspresident.

ARTHUR, Chef der Staatssecretarie.

DAGOBERT, Eerste Minister.

Burggravin AGNES, schoonzuster van Dagobert en aanverwante van Gonzales.

WANDA, dochter van Dagobert.

ARMINIUS.

ORESTES. } Leden van den Rijksraad.

SLAWATA. }

VALERIO, candidaat-notaris, zoon van Slawata.

CELER, reporter van het dagblad: *de Avondtijdingen*.¹⁾

Eerste badgast.

Tweede badgast.

Derde badgast.

Twee dames.

ANTOINE, bediende in het Confederatie-Hôtel te Morgenoord.

RURIK, huisknecht van Gonzales.

FLORIS, eigenaar van een paviljoen bij Morgenoord.

HEDWIG, zijn dienstmeisje.

Badgasten, heeren en dames, dagbladventers, muzikanten, huisknechts van Gonzales, knechts in het Confederatie-Hôtel enz.

Het stuk speelt in den tegenwoordigen tijd te Morgenoord, een badplaats in een republiek van Midden-Europa. (1)

(1) De auteur heeft zich deze republiek voorgesteld als bevolkt door afstammelingen van kolonisten uit verscheidene andere Europeesche Staten, en geregeerd naar de politieke usantiën aldaar in zwang. Het eerste verklaart, dat men onder de namen der personen, behalve Latijnsche en oud-Grieksche, ook Engelsche, Spaansche, Duitsche, Boheemsche, Fransche, Hollandsche, Russische en Italiaansche aantreft.

EEN MINISTERIËELE CRISIS.

EERSTE BEDRIJF.

(De voorzaal van het Confederatie-Hôtel in de badplaats Morgenoord. Rechts en links zijdeuren. Op den achtergrond een warande, uitziende op een bergachtig landschap, en gestoffeerd met een viertal tuinstoeltjes, enz. In het midden een langwerpige tafel met kleed, waarop eenige dagbladen, boeken en papieren. Niet ver van de warande een sofa; hier en daar stoelen).

EERSTE TOONEEL.

CELER, ANTOINE.

CELER.

Wat nieuws, Antoine?

ANTOINE.

Niets mijnheer. Alle dagen hetzelfde. Badgasten, die gaan en badgasten, die komen. 's Middags en 's avonds muziek aan de bron: bij slecht weder in de Tent en bij goed weder in de open lucht. Het is hier een eentoonig leven mijnheer! (*Hij geeuwt.*) Ik wenschte, dat het badsaizoen al om was; dan word ik geplaatst in het Haven-Hôtel in de hoofdstad. Is daar iets nieuws mijnheer?

CELER.

Gij keert de rollen om, vriend. Ik geef u van tijd

tot tijd ruime foaien, opdat gij mij zoudt vertellen wat hier zoo al voorvalt, en nu vraagt ge mij naar nieuws! Gij vervult uw taak slecht. Ik zal naar andere berichtgevers moeten omzien!

ANTOINE.

Mijnheer weet toch wel, dat mij niets ontgaat, en ik hem trouw alles meedeel, wat ik verneem. Menige kruige bijzonderheid omtrent voorname badgasten is door mijnheer in de *Avondtijdingen* geplaatst, die van mij afkomstig was, en nooit heb ik me daarop iets laten voorstaan. Ik ben altoos zoo stom als een visch!

CELER. (*Lachend*).

Alsof de directie van het Confederatie-Hôtel u niet onverwijld aan de deur zou zetten, als zij vermoedde, dat ik door u aan al die kruige bijzonderheden kwam! Uw stilzwijgendheid is geen deugd, maar eigenbaat.

ANTOINE.

Daarom kan mijnheer er dan ook onvoorwaardelijk op rekenen. Geen enkel nieuwtje wordt ruchtbaar, vóór het gedrukt in uw krant staat!

CELER. (*De lijst der badgasten, die op de tafel ligt, ter hand nemende en lezende*).

De heer Schnitzler uit Weenen, Baron von Falkenstein en familie uit Breslau...

ANTOINE.

Heel nette menschen mijnheer! Ze hebben een secretaris bij zich en een kamenier, maar die ziet scheel...

CELER. (*Lezende*).

De heer William Jones uit Londen.

ANTOINE.

Dat is een Engelschman, mijnheer.

CELER. (*Als voren*).

Mijnheer en mevrouw De Geerter, uit Amsterdam, Wolfsen uit Koppenhagen, mejufvrouw Grandval uit Bordeaux, Nicolaas Imitoff uit Odessa...

ANTOINE.

Komt alle avonden dronken t'huis, mijnheer; ik breng hem zelf de trap op...

CELER. (*Als voren*).

Mistress Clarke, uit Plymouth...

ANTOINE.

Dat is de dame, die daar straks in de leeskamer op de sofa zat.

CELER.

Met dat oud-achtig voorkomen en die witte tanden?

ANTOINE.

Die tanden zijn valsch.

CELER. (*Lezende*).

De Markies de Beaumont en familie, uit Grenoble ..

ANTOINE.

Die vertrekken straks. Hunne kamers zijn reeds weder verhuurd.

CELER. (*De badlijst nederleggende*).

Zoo! — Aan wie

ANTOINE.

Aan een voornaam landgenoot, en wel aan den heer Dagobert uit Grootenhuizen.

CELER.

En vertelt ge mij dit nu pas, stoffel? Dagobert, onze eerste Minister, verlaat die voor een poos de hoofdstad? Dat bevreedt me... En toch ook weer niet... Blijft hij lang hier?

ANTOINE.

Hij heeft het appartement besproken voor onbepaalden tijd...

CELER. (*In zich zelven*).

Zou het in verband staan met die avondzitting van gisteren?

ANTOINE.

Ik denk van neen.

CELER.

Wat weet gij daarvan?

ANTOINE.

Ik zeide dit, omdat hij reeds veertien dagen geleden het appartement heeft laten bestellen.

CELER.

Dat vat ik niet...

ANTOINE.

Mijnheer zal wel inzien, dat de Minister geen voet zal kunnen verzetten, zonder dat mijnheer het door mij te weten komt, en als Zijn Excellentie bezoeken aflegt bij den Staatspresident, die hier den zomer doorbrengt aan het meer, op de villa-Tertia...

CELER.

Gaat ge me nu dingen vertellen, die aan iedereen bekend zijn?

ANTOINE.

Maar niet iedereen is het bekend, dat Alphonse, de portier van den Staatspresident, een boezemvriend van mij is, die, als ik hem op een stevigen dronk trakteer, het hart op de tong heeft. Wanneer mijnheer er een paar fijne flesschen voor over had, zou het mij niet de minste moeite kosten om precies te vernemen, wie er in deze dagen op de villa-Tertia zoo al in- en uitgaan...

CELER (*Antoine een geldstuk in de hand drukkend*).

Wij zullen zien . . . wij zullen zien. Maar weet ge het wel zeker, dat de minister de kamers reeds veertien dagen geleden besteld heeft?

ANTOINE.

Zoo zeker, als iets zeker kan zijn. Toen de Burggravin de bestelling aan den Directeur heeft opgegeven, heb ik haar dadelijk ingeschreven op het boek van den portier.

CELER.

De Burggravin? Welke Burggravin?

ANTOINE.

De Burggravin Agnes, schoonzuster van Zijn Excellentie. Zij logeert hier reeds eenigen tijd met zijn dochter, mejufvrouw Wanda . . .

CELER.

Komt hij nu voor zijn familie, voor de politiek of voor beiden? Dit zal wel spoedig blijken! Tot straks Antoine. Ik ga even aan de *Avondtjdingen* telegrafeeren, dat Dagobert voornemens is hier een poosje te vertoeven . . . (*af*).

TWEEDE TOONEEL.

ANTOINE, *later* VALERIO.

ANTOINE.

Wat mag er wel vreemds aan wezen, dat de Minister hier komt? Is een Minister ook niet een mensch? Mag hij niet evengoed op een badplaats wat uitrusten als de overigen? En waar zou hij anders zijn intrek nemen dan in het Confederatie-Hôtel? Zijn wij niet het voornaamste Hôtel van Morgenoord? Zijn

stand verbiedt hem immers elders te gaan? Waarom moet dit dan als iets bijzonders aan de krant worden getelegrafeerd? Ik zal nooit leeren de politiek te doorgronden, en toch, (*het geldstuk van Celer bekijkende en opstekende*), verdien ik er van tijd tot tijd wat aan.

VALERIO. (*Binnenkomende*).

Vriend, zijn hier nog kamers open? De portier wist het niet recht, en heeft mij naar u verwezen.

ANTOINE.

Nog een paar. Op de derde verdieping een slaapkamer met één bed en een riant uitzicht op de binnenplaats...

VALERIO.

Dit voldoet me niet. Ik zoek een slaapkamer met een kleinen salon voor mijn vader, die straks komt. Zien de vensters op het gebergte uit, des te beter. De hoofdzak is echter, dat de vertrekken in een rustig gedeelte van het gebouw gelegen zijn; mijn vader kan niet tegen drukte.

ANTOINE.

Laat eens zien... N° 43 en 44 zijn heden opengekomen. Ik geloof, dat ze u wel zullen bevallen.

VALERIO.

En op welke verdieping? Mijn vader is een vijand van trappen klimmen...

ANTOINE.

Wij zijn een Hôtel van den eersten rang mijnheer, en hebben een *lift*. Die is wel is waar onklaar, doch N° 43 en 44 bevinden zich op de eerste. Niet meer dan acht treden, breed en gemakkelijk.

VALERIO.

Dat zou gaan... Kan ik de kamers ook bezichtigen?

ANTOINE.

Zij zijn nog niet in orde, mijnheer, maar ik zal zorgen, dat ze onverwijld gereed worden gemaakt, en dan zal ik ze mijnheer toonen. (*af*).

DERDE TOONEEL.

VALERIO, *later* CELER.

VALERIO.

Dit treft goed. Ik vreesde, dat alles bezet zou zijn. Dan had ik het in een ander Hôtel moeten beproeven. Maar vader zou nergens zoo op zijn gemak zijn als hier, waar het steeds kalm en deftig toegaat, en rustigheid is toch het voornaamste voor iemand van zijn gestel... (*tot Celer, die binnenkomt*). Hoe... gij hier? (*hem de hand drukkend*). Dat verheugt mij! Wat heb ik u in lang niet gezien!

CELER.

Ja, het is al een geruimen tijd geleden, dat wij naast elkander op de kantoorkruk zaten bij den notaris in Spitstop. En hoe maakt ge het nu? Zal ik spoedig uw benoeming als notaris in den *Staatsbode* lezen?

VALERIO.

Ik wenschte het van harte!

CELER.

Het zal toch wel haast gebeuren, denk ik. Gij zijt reeds eenige jaren candidaat, en daar de heer Slawata, afgevaardigde in den Rijksraad, uw vader is, hebt ge een goeden kruiwagen, en hier hangt toch alles van af!

VALERIO.

Gij vergist u. Mijn vader vermag niets voor mij. Hij staat buiten alle partijen, en mist dus invloed. Bovendien verbiedt hem zijn ziekelijk gestel veel met anderen om te gaan. Hij leeft afgezonderd, woont slechts die zittingen van den Rijksraad bij, waar

hij zijn tegenwoordigheid volstrekt noodig acht, en brengt zijn overigen tijd door met studie en wandelingjes. Wat kruiwagens betreft, sta ik met u gelijk, ja, mogelijk wel bij u ten achter!

CELER.

O, ik heb de hoop om notaris te worden al opgegeven, en een ander vak bij de hand genomen.

VALERIO.

Hoe zoo?

CELER.

Gij zult u nog wel herinneren, dat het kantoorleven, en vooral het regelmatig schrijven op gezegeld papier mij niet bijzonder aanstond. Er was geen zit in mij, zeidet gij. Wel mogelijk, maar de zit zou wel gekomen zijn met de benoeming als notaris. Het was de klerkenarbeid, die mij verdroot. Reeds veel vroeger zou ik daar den brui van gegeven hebben, wanneer ik, in den beginne, geen nieuwe hoop had opgedaan na elke sollicitatie.

VALERIO.

Gij hebt dus gesolliciteerd?

CELER.

Of ik gesolliciteerd heb, Valerio? Zoo dikwijls, dat ik zelf niet meer weet hoeveel maal... maar het heeft me niet geholpen. De eerste keer antwoordde de Minister, dat ik nog te jong candidaat was, en mijn kans om in aanmerking te komen dus ongunstig stond, maar dat ik des niet te min op zijn belangstelling kon rekenen, en hij mijn aanzoek in ernstige overweging zoude nemen! Kort daarop stelde hij iemand aan, die niet langer candidaat was geweest dan ik. Eenigen tijd later kwam er weder een notarisplaats open, waar ik grooten lust in had. Mijn minister was intusschen afgetreden. Ik meld mij aan bij zijn opvolger. „Veel te jong,” „veel te jong” was het eerst wat hij mij zeide. „Uwer Excellenties voorganger,” antwoordde ik op bescheiden

toon, „heeft echter geen zwaarigheid gemaakt om, bij een vorige vacature, iemand te benoemen, niet ouder dan ik, en dus vleide ik me dat"... „Daar zal mijn voorganger zeker wijze redenen voor gehad hebben," viel de Minister mij in de rede; „ik echter," voegde hij er bij, „verlang me zooveel mogelijk aan de ancienneteit te houden. Nochtans: ge kunt op mijn belangstelling rekenen, en ik zal uw aanzoek in ernstige overweging nemen." Dat gaat goed, dacht ik. Ziedaar reeds de tweede Minister, die belang in me stelt! Maar ge weet, dat bij ons te lande de ministerieële crisissen talrijk zijn. Weldra verdween ook deze Minister, en zijn belangstelling meteen. Ik klopte aan bij een derde. Uit de lijst der benoemingen in den *Staatsbode* had ik ontwaard, dat hij zich volstrekt niet aan de ancienneteit hield. Daaruit putte ik moed. Ik verzocht hem mij wel te willen aanstellen in plaats van den overleden Notaris van Popelsdal. Hij sloeg dit niet af, doch voegde er bij, dat de Popelsdalers, op wier wenschen hij als Minister behoorde te letten, een notaris begeerden, vermaagschapt met de aanzienlijkste ingezetenen dier streek, wat, naar hij meende en ik moest toegeven, mijn geval niet was. Evenwel mocht ik op zijn belangstelling rekenen, en zou hij mijn aanzoek in ernstige overweging nemen. Een ander candidaat kreeg Popelsdal! Ik solliciteerde een vierde, een vijfde, een zesde maal. Altoos te vergeefs! Nu ruim twee jaar geleden, kort na de optreding van het tegenwoordig kabinet, begaf ik me op nieuw ter audiëntie, en kwam tegenover een Minister, dien ik kende, daar ik bij een boedelscheiding in zijn familie was werkzaam geweest. Ook hij herinnerde het zich aanstonds, en sprak mij minzaam toe. Dit bemoeidigde mij. Ik waagde het een vertrouwelijk te toon aan te slaan, en hem al mijn vruchteloze sollicitatiën te verhalen.

VALERIO.

En vindt gij een welwillend oor?

CELER.

Hij luisterde met aandacht, maar onderwijl betrok zijn gezicht. Toen ik gedaan had, schudde hij het hoofd, klopte mij op den schouder en zeide, dat hij, op zijne beurt, nu ook eens vertrouwelijk met mij spreken wilde. Tegen iemand, die zoo dikwijls gesolliciteerd had, en nooit in aanmerking was gekomen — zoo ging hij, altoos even minzaam, voort — moest wel een of ander bezwaar aanwezig zijn. Hij twijfelde niet, of het zou slechts een vooroordeel wezen, maar ook dan werd de zaak hem moeilijk. Een door hem benoemd Notaris behoorde niet alleen geheel en al onberispelijk te zijn, er mochten bovendien geen vooroordeelen tegen hem bestaan. Overigens noodigde hij mij uit, op zijn belangstelling te rekenen, en beloofde mij allerminzaamst, dat hij mijn aanzoek in ernstige overweging zou nemen.

VALERIO.

Welke teleurstellingen! Ook mij zijn zij niet vreemd gebleven.

CELER.

Ik besloot mij aan geen nieuwe bloot te stellen, en een anderen werkkring op te zoeken. In de eerste jaren notaris worden, scheen mij onmogelijk toe, zoolang mij machtige voorsprekers ontbraken — en lijdzaam mijn tijd af te wachten, daar had ik geen geduld meer voor! Ge hebt mogelijk niet vergeten, dat, toen we nog samen op het kantoor waren, ik in mijn vrije uren soms plaatselijke berichtjes opstelde voor het dagblad de *Avondtjdingen*, die steeds werden opgenomen. Een paar weken na mijn audiëntie bij den Minister, die het zoo druk had met de vooroordeelen, en toen ik nog in een wanhopige stemming verkeerde, ontving ik een brief, waarin de redactie van het genoemde blad mij een onderhoud op haar bureau voorstelde. Ik ging daarheen, en ontving het aanbod om als reporter een vaste betrekking aan haar orgaan te bekleeden.

Zij meende in mij een bijzonderen aanleg voor dat vak ontdekt te hebben, en ik gevoelde ook wel, dat ik er geschikt voor was. De werkzaamheden vleiden me veel beter dan die op het notariskantoor en het honorarium was hooger; ik sloeg toe!

VALERIO.

En is dit baantje u op den duur blijven bevallen?

CELER.

Wat het eigenlijke betreft, zeker. Ik beleefde veel genoeg van mijn arbeid. Mijn verslagen en correspondentien werden gretig gelezen, en hebben de *Avond-tijdingen* een grooten opgang bezorgd. Maar er zijn toch dingen, die mij minder behagen!

VALERIO.

De interviewings allicht.

CELER.

O neen, die bevallen mij juist het best. Och, het is zoo aangenaam, tegenover iemand, die gaarne de algemeene aandacht op zijn persoon wil vestigen, plaats te nemen als een portretschilder, hem te bestudeeren in alle bijzonderheden, dan hem te ondervragen als een rechter van instructie, en ten slotte de aldus verkregen wetenschap te gebruiken voor het vervaardigen eener gelijkende beeltenis met de pen. Dat doe ik met lusten! Vooral bij ijdele lieden, die onuitputtelijk zijn in onbeduidende mededeelingen over hun eigen dierbaar ik, verhalen, hoeveel uur zij in een etmaal slapen, waar zij hun avonden doorbrengen, of zij Bordeaux drinken bij hun maaltijd of wel Bourgogne, wanneer zij een zwarte of een witte das omdoen, al die beuzelingen gaarne in de krant vermeld vinden, verrukt zijn, als ik er geen enkele heb overgeslagen, en niet bespeuren, dat het publiek er hen even hartelijk om uitlacht als ik! Wat mij echter tegen de borst stuit is, dat ik allerlei listen moet gebruiken om aan berichten te komen, soms op den loer liggen als een spion, ja,

anderen omkoopen, om te mijnen behoefte hun bekenden te bespieden. Dat haat ik, al maak ik ook nooit misbruik van hetgeen ik langs dien weg verneem. Ware niet de *Avondtijdingen* een fatsoenlijk blad, ik had reeds lang van dezen post afstand gedaan. Nu behoud ik hem echter, in de verwachting dat hij mij verder zal brengen.

VALERIO.

En waar dan wel?

CELER.

Ik hoop, vroeg of laat, van reporter redacteur te worden, hetzij aan de *Avondtijdingen*, hetzij aan een ander groot blad.

VALERIO.

Ik zou toch liever notaris zijn.

CELER.

Ieder zijn keus. Doch hoe staat het met uw vooruitzichten?

VALERIO.

Er zijn nog altoos oudere kandidaten dan ik. Naar ik bereken, zal het nog wel twee of drie jaar duren, eer de beurt aan mij komt.

CELER.

Zóó lang! Zou niet eerder een benoeming kunnen volgen? Ondanks alle fraaie betuigingen der heeren Ministers over hun eerbied voor de ancienneteit, ziet men toch dikwijls, dat de jongeren de ouderen over het hoofd springen!

VALERIO.

En is dan u, o volhardend sollicitant, zulk een sprong mogen gelukken?

CELER.

Ik heb geen relatiën — gij wel!

VALERIO.

Ze baten mij ook niet veel! Ja, hoe vreemd het klinke, ze strekken mij eer tot een beletsel dan tot een hulp!

CELER.

Dat is zonderling! Leg het mij eens uit. . .

VALERIO.

Waar denkt gij aan? Zaken van den allerteedersten aard openbaren aan een reporter! Als zij in de krant kwamen, zou ik rampzalig en mijn toekomst bedorven zijn!

CELER.

In de krant? Ziet gij mij dan aan voor iemand, die de geheimen zijner vrienden overbriefft? Ik vat mijn taak eerlijk op, en bega geen laagheden, beste vriend! Met een gerust geweten kan ik zeggen, dat ik ieders vertrouwen waard ben, ook het uwe!

VALERIO.

Ik sprak in scherts.

CELER.

Wel mogelijk, maar het is niet voor het eerst en het zal ook wel niet voor het laatst zijn, dat ik, met of zonder scherts, zulke woorden hoor. Evenwel geloof mij Valerio, ik ben geen gevaarlijk mensch, geen verrader, tegen wien men steeds op zijn hoede moet zijn, al behoor ik tot de pers!

VALERIO.

Daar ben ik van overtuigd! Het is waar, het publiek, dat zich in het algemeen door de lieden van uw bedrijf blindelings laat leiden, schuwt en wantrouwt hen in het bijzonder leven; doch ik ken uw rechtschapen gemoed, en weet dat mijn geheim in uwe handen veilig is. Verneem dan. . . (*hij hoort eenig geraas op de warande, en ziet om*).

VIERDE TOONEEL.

De vorigen, DE BURGGRAVIN, WANDA. (*De twee vrouwen zijn, onder het laatste gedeelte van dit gesprek, de warande op den achtergrond binnengekomen, hebben daar plaats genomen, en spreken met elkander, zonder op Celer en Valerio acht te geven.*)

CELER.

Welnu?

VALERIO.

Later... later. (*Naar de warande wijzende*). Wij zijn niet meer alleen.

CELER.

Men kan in de warande niet hooren, waarover wij hier spreken.

VALERIO.

Ik weet niet... (*Omziende*), misschien toch... Ik ben niet op mijn gemak..

CELER. (*Glimlachend*).

Naar uw zeggen was de zaak, die ge mij vertellen wildet, van den allerteedersten aard. Zij heeft toch geen betrekking op die jonge dame daar...

VALERIO. (*Ongeduldig*).

Val me nu met uw vragen niet langer lastig... Morgen of straks ben ik weder tot uw dienst... Gij vertrekt immers nog niet aanstonds?

CELER.

Wel neen... Ik blijf vooreerst; er heeft gisteren in den Rijksraad eene stemming plaats gehad, die opgevat kan worden als een nederlaag voor het ministerie. Daar de Staatspresident hier in Morgenoord op de villa-Tertia de zomermaanden doorbrengt, vermoed ik, dat vele mannen van de politiek zich herwaarts zullen begeben. Mijn vak brengt mede hen in het oog te hou-

den. Arminius, die tot de leiders der oppositie behoort, logeert in dit hôtel. Zijn bondgenoot Orestes is ook op de kust. Ik zag straks een koffer, met zijn naam er op, aan het station staan. Voorts worden hier kamers opgehouden voor Dagobert, onzen eersten Minister...

VALERIO.

Stt... Stt... (*naar de warande wijzend en fluisterend*). De jongste der beide dames is mejuffrouw Wanda Dagobert, de dochter des Ministers, de andere zijn schoonzuster, die, na den dood van Wanda's moeder, met haar opvoeding werd belast. Zij...

CELER. (*Zachter sprekend*).

Ik ken de dames wel. Ze zitten denkelijk de komst van den Minister te verwachten. Wat me bevreemdt is, dat zijn kamers reeds eenige dagen geleden besteld waren. Zou hij van te voren lucht hebben gehad van de motie? Arminius laat zich anders over zijn plannen nooit uit.

VALERIO.

Ik weet zeker, dat de heer Dagobert reeds lang van zins was hier wat vacantie te nemen.

CELER.

Vacantie! Als er een crisis ontstaat, zal hij allicht langer vacantie krijgen dan hem lief is!

VALERIO. (*Omziende en fluisterend*).

Stt... Stt...! Denk toch aan de dames daar!

CELER.

Zij kunnen niets verstaan; verhaal mij gerust wat gij op het hart hebt.

VALERIO.

Bij een andere gelegenheid. (*De Burggravin en Wanda staan op en komen naar den voorgrond*). Zie, zij komen hierheen.

VALERIO en CELER. (*Groetend en buigend*).

Dames!

DE BURGGRAVIN.

Mijnheer Valerio... mijnheer Celer, gij ook hier? Dit toont wel, dat de politiek thans in de hoofdstad stil staat...

CELER.

Zij heeft gister avond nog geduchte teekenen van leven gegeven, zooals mevrouw de Burggravin straks wel vernemen zal van haar schoonbroeder, den heer Dagobert...

DE BURGGRAVIN.

Is u zijn komst bekend? Doch het is waar ook, gij mannen van de pers weet alles!

CELER.

Wij monopoliseeren echter onze wetenschap niet. Wat wij nu weten, weet een uur later het gansche publiek (*tot Valerio*). Ik moet naar de post; tot straks. *Een buiging makend en vertrekkend*). Dames, ik heb de eer...

VIJFDE TOONEEL.

VALERIO, DE BURGGRAVIN, WANDA. (*De dames nemen plaats op de sofa*).

DE BURGGRAVIN.

Wel, daar waren we in het geheel niet op voorbereid, dat wij u hier in Morgenoord zouden ontmoeten...

VALERIO.

Voor mij is dit een groot genoegen. Ik hoop, dat de dames welvarend zijn, en het verblijf in deze streek haar goed bevalt!

WANDA.

Het is hier heerlijk, mijnheer Valerio, het landschap

zoo verrukkelijk en de berglucht zoo verkwikkend. Geheel anders dan in de woelige en stoffige straten van Grootenhuizen! Ook is het leven vrijer: gezelschappen vormen zich spoedig onder de badgasten; men gaat gezamenlijk naar de bron, of maakt des middags toertjes te paard naar den grooten waterval. U moet vooral wat blijven, mijnheer Valerio!

DE BURGGRAVIN. (*Streng*).

Wanda!

VALERIO.

Dat ben ik ook voornemens, juffrouw Dagobert, en als het mij veroorloofd is, zal het mij bijzonder verheugen zulke toertjes meê te doen.

DE BURGGRAVIN. (*Koel*).

Mijnheer Valerio schijnt den tijd aan zich te hebben. Dat is een voorrecht van belang op zijn jaren!

VALERIO.

Een voorrecht, Mevrouw, dat ik dan ook niet gaarne ongebruikt zou laten, nu het mij voor enkele dagen wordt gegund. Mijn patroon is welwillend genoeg geweest mij toe te staan, om mijn vader, die zich op Morgenoord een poosje komt ontspannen, gezelschap te houden.

WANDA.

In dit hôtel?

VALERIO.

Mijn vader zal hier zijn intrek nemen. Ik logeer in het Hôtel-Dalrust aan de overzijde, dus genoeg in de nabijheid, om mijn vader zoo dikwijls te bezoeken als ik wil; (*zich tot de Burggravin keerend*), denkelijk zal ik dan meermalen de eer hebben de dames te ontmoeten. ...

WANDA.

Voorzeker!

DE BURGGRAVIN. (*Ziet Wanda verstoord aan; daarna tot Valerio*):

Ach, wij zijn zelden te huis met dit fraaie weder.

VALERIO.

't Is waar, wij hebben in geen jaren zulk een drogen zomer gehad. De landlieden verlangen sterk naar regen (*glimlachend en Wanda aanziende*) en ik ook. (*Een buiging makende en vertrekkend*). Dames!

DE BURGGRAVIN. (*Even met het hoofd groetend*).

Mijnheer!

WANDA. (*Vriendelijk knikkend*).

Tot weerziens, mijnheer Valerio!

ZESDE TOONEEL.

DE BURGGRAVIN. WANDA.

DE BURGGRAVIN.

Wanda!

WANDA.

Tante!

DE BURGGRAVIN.

Gij zijt niet gereserveerd genoeg. Wanneer mijnheer Valerio u op deze badplaats overal naloopt, zal het uw schuld zijn. Ik vind het zeer onaangenaam, dat hij nu juist verlof heeft en hier komt logeeren.

WANDA.

Hier niet, lieve tante; aan de overzijde, in Dalrust.

DE BURGGRAVIN.

Of dat niet op hetzelfde neerkwam! Uw vader verlangt, dat gij niet met elkander omgaat, dat weet hij en dat weet gij ook. . .

WANDA.

Maar vader heeft mij gezegd, dat ik wel een euke woordje met hem mag spreken, en niet behoef te doen alsof hij mij onbekend was, wanneer ik hem bij toeval ontmoet.

DE BURGGRAVIN.

Bij toeval! Dat noemt zij bij toeval!

WANDA.

Ook weet u wel, dat mijn vader tegen een engagement tusschen ons geen bezwaar heeft. Het mag daartoe echter pas komen als Valerio notaris is. In afwachting hiervan wil vader dat wij vrij blijven, elkander geen belofte doen en niet over een huwelijk spreken, ofschoon hij Valerio hoogacht.

DE BURGGRAVIN.

Zoo meent gij althans.

WANDA.

Hij heeft het mij zelf gezegd. Hij vindt hem een braaf, kundig en degelijk jonkman... even als ik.

DE BURGGRAVIN.

Waarom benoemt hij hem dan niet aanstonds tot notaris? Als eerste Minister heeft hij dit toch in zijn macht.

WANDA.

Neen!... helaas neen!

DE BURGGRAVIN.

Neen?

WANDA.

Ach, lieve tante, hoe dikwijls heb ik hem gevlid, wanneer de dikke portefeuille met al die stukken, waaronder hij zijn naam moet zetten, van het minis-

terie kwam: „beste vader, laat nu toch eens op zulk een papier schrijven, dat Valerio aangesteld is als notaris te... te... te...” nu de plaats zou mij onverschillig wezen!

DE BURGGRAVIN.

En wat antwoordde hij dan?

WANDA.

Dat hij dit wel zou kunnen doen, als Valerio niet om mijn hand gevraagd had, maar nu niet. Begrijpt u dat, tante?

DE BURGGRAVIN. (*Op stellingen toon*).

O zeker! Na dit antwoord is mij de zaak volkomen helder.

WANDA.

Leg haar mij dan eens uit, tante-lief, och toe, leg haar mij uit!

DE BURGGRAVIN. (*Als voren*).

Een jeugdig meisje als gij een vraagstuk van hoogere politiek begrijpelijk te maken is een van de moeilijkste ondernemingen, die er zijn...

WANDA.

Maar bedenk, tante, dat ik de dochter van een Minister ben. Mij dunkt, dit vraagstuk zal ik wel doorzien...

DE BURGGRAVIN (*Als voren*).

Het raakt evenzeer de staatsrechterlijke als de parlementaire ministeriële verantwoordelijkheid, en hangt samen, zoowel met de administrative usantiën als met de solidaire aansprakelijkheden van het executief gezag. Vat gij het nu, Wanda?

WANDA.

Oprecht gesproken... nog minder dan vroeger.

DE BURGGRAVIN.

Duidelijker kan ik het toch niet zeggen.

WANDA.

Als u eens wat minder stadhuiswoorden wilde gebruiken. . .

DE BURGGRAVIN.

Stadhuiswoorden! Welke ouderwetsche uitdrukking! De benamingen, die ik bezigde, heeten technieke termen, en zijn onontbeerlijk bij de overweging van constitutioneel-gouvernementeele problemen.

WANDA.

O Hemel, alweer technieke termen! Problemen, solidaire usantiën, executieve verantwoordelijkheid. . . daar kom ik nooit uit! En beteekent dit nu, dat Valerio vooreerst geen notaris kan worden?

DE BURGGRAVIN.

Ten naastenbij. Doch stil, daar is uw vader.

ZEVENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. DAGOBERT.

DAGOBERT. (*Tot een knecht die hem volgt*).

Laat mijn bagage naar boven brengen. (*De knecht ziet hem vragend aan.*) Neen, wij komen niet aan de table-d'hôte... Laat dekken op mijn zitkamer, drie couverts. (*Knecht af*). Goeden dag, mijn beste Wanda! (*Hij omhelst haar*). De berglucht is heilzaam voor u, zie ik; die bleeke wangen zijn weg, Goddank! (*Hij reikt de Burggravin de hand*). Goeden dag zuster, u doet het leven in de vrije natuur ook geen kwaad. Wij zullen nu van avond weder eens gezellig te samen dineeren. Dat is in vier weken niet gebeurd!

WANDA.

Ik verlang er zeer naar, lieve vader. Het is mij

moeilijk gevallen, hoe aangenaam het verblijf hier anders ook is, mij aan uwe afwezigheid te gewennen; aan stof tot onderhoud zal het ons niet ontbreken! Wij zouden aanstonds kunnen beginnen. Ik heb hier veel kennissen gemaakt en ook oude vrienden teruggezien. Zooeven nog Valerio...

DE BURGGRAVIN.

Ziedaar mededeelingen, die een staatsman als uw vader inderdaad groot belang zullen inboezemen! Vraag hem liever eens naar het politieke nieuws, want dat is er.

DAGOBERT.

Waar hebt gij dit vernomen, Agnes?

DE BURGGRAVIN.

Valerio... of neen Celer, met wien hij in gezelschap was, sprak er straks van.

DAGOBERT.

Wat doet Celer hier?

DE BURGGRAVIN.

Dat heeft hij ons niet verteld; maar sedert den vroegen morgen dwaalt hij overal in den omtrek rond. Reeds aan de bron zag ik hem nu met dezen, dan met genen fluisteren. Later in den tuin, bij den grooten waterval, had hij het zeer druk met Arminius, en maakte onderwijl aantekeningen in zijn notitieboekje. Al had hij het niet gezegd, zou ik aan zijne bewegelijkheid gezien hebben, dat er iets aan de hand was.

DAGOBERT.

Dit is er dan ook. Ik ben hier gekomen, om eenige dagen rust te nemen, en het is wel mogelijk, dat die rust van veel langeren duur wordt. Denkelijk staat mijn aftreding als Minister voor de deur.

DE BURGGRAVIN.

Ge doet me ontstellen!

DAGOBERT.

Ik zal mij in de omstandigheden moeten schikken, maar het vooruitzicht is mij niet aangenaam. Een werkzaam leven is voor mij een behoefte, en nog menig plan ten nutte van het vaderland hoopte ik te verwezenlijken. Maar mijn tegenstanders hebben mij gisteren avond in de zitting van den Rijksraad een slag toegebracht, die gevoelig is aangekomen. Mijn ambtgenooten zoowel als ik meenen, dat wij onze portefeuilles ter beschikking moeten stellen van den Staatspresident. Ik heb dan ook een audiëntie laten aanvragen op de villa-Tertia.

WANDA.

Ik hoop toch, lieve vader, dat de Staatspresident u niet zal laten gaan! Hij is sterk met u ingenomen, dit heeft u ons dikwijls gezegd.

DAGOBERT.

De politieke verhoudingen kunnen machtiger wezen dan zijn goede wil.

WANDA.

Spreek hem maar eens moed in, vader!

DE BURGGRAVIN.

Maar Wanda, hoe kunt ge nu uw vader adviseeren in parlementaire complicatiën! Gij weet nog niet eens wat er eigenlijk omgaat.

WANDA.

Inderdaad, ik zou het gaarne vernemen.

DE BURGGRAVIN.

Wij zijn in de eerste phase eener ministeriëele crisis.

WANDA.

Doch hoe zijn wij in die phase — zeg ik het woord goed, tante? — hoe zijn wij in die phase gekomen?

DAGOBERT.

Het verloop is zeer eenvoudig. Twee zaken waren vóór het recès nog af te doen. De verhooging van het invoerrecht op de zijde en de wijziging van artikel 142 der districtenwet. Het eene ontwerp was evenmin van bijzonder belang als het andere, en niemand twijfelde of beide zouden doorgaan, zonder noemenswaardige bestrijding en met slechts weinig stemmen tegen. In deze verwachting waren velen mijner medestanders reeds naar hun woonplaatsen teruggekeerd. Arminius, hun afwezigheid bespeurende, doet nu heel leuk de vraag, of het der Regeering onverschillig was, of eerst de zijde dan wel de wijziging der districtenwet aan de orde zou worden gesteld. Geen der ministers, wien dit niet volmaakt hetzelfde was — behalve Ladislaus, mijn zeer waarden ambtgenoot voor de Financiën. Als vakman is hij uitstekend, maar — onder ons — een politiek hoofd zit er niet op, en hij doorziet nooit het spel der tegenpartij. Ongelukkigerwijze was het aan hem, om Arminius te beantwoorden. Nu moet ge weten, dat Ladislaus hunkerde naar de vacantie, en niet weg kon vóór het zijde-ontwerp, dat tot zijn departement behoort, was afgedaan. Had hij maar gezegd, dat het der Regeering om het even was, welk der twee voorging, de Rijksraad zou er niet tégen zijn geweest met de zijde te beginnen. Ik stiet hem nog zachtjes aan, maar hij begreep me niet, en verklaarde met een allerzekerst gezicht en op den plechtigsten toon, dien gij u kunt verbeelden, dat de Regeering er den hoogsten prijs op stelde, om vóór elke andere zaak het ontwerp, betreffende het verhoogde invoerrecht op de zijde, in beraadslaging te zien komen. Het was of een bom in de hoogst kalme en zelfs onoplettende vergadering was neêrgevallen! Het anders zoo strakke gelaat van Arminius straalde van blijdschap. Haastig stond hij op, en fluisterde zijn vrienden links en rechts wat in het oor, die aanstonds de zaal verlieten, om in de voorkamer te gaan konkelen of, zooals we later ontwaarden, overal

afwezige partijgenooten bij elkander te zoeken. Toen ging hij een redevoering houden, die wel een uur duurde. Het was als meende hij, dat het vaderland zou vergaan, wanneer niet op staanden voet de wijziging der districtenwet aan de orde kwam, ofschoon die reeds zes maanden gereed ligt, zonder dat hij of iemand er van gerept heeft! Maar dit was nog slechts het begin. Toen we dachten, dat hij buiten adem zou zijn, kwam hij met een nieuw gezichtspunt voor den dag. De kwestie stond niet op zich zelve, ging hij voort. Zij stond in nauw verband met de kabinetskwestie, die daar juist, zooals hij geliefde te zeggen, door Ladislaus was gesteld. Het Ministerie wilde zijn zin doorrijven, en den Rijksraad dwingen de behandeling der districtenwet te vertragen, hoe noodzakelijk eene beslissing daarover ook was. Wat hem betrof, hij zou echter voor zulke pressie niet wijken; hij zou stemmen als zelfstandig man, naar de inspraak van zijn geweten; voor zoo verre van hem afhing zou de zijde geen voorrang genieten, maar wachten tot het haar beurt was; eerst de districtenwet, dat was zijn beginsel, zijn stelsel, zijn leus, zijn devies, en daarmede zou hij staan of vallen!

DE BURGRAVIN.

En wat dacht de vergadering hier wel van?

DAGOBERT.

De vergadering, aan dergelijke betuigingen gewoon, en wetend wat zij waard zijn, luisterde ternauwernood; doch zie, terwijl Arminius sprak, kwam gaande weg nu deze dan gene van zijn aanhang de zaal binnen. Sommigen met verbaasd gezicht, als personen, die onverwacht de brandklok hadden hooren luiden. Anderen met grijze jasjes aan en tyrolerhoeden in de hand. Blijkbaar gereed om hun vacantiereis te aangaarden, waren ze van het station weggehaald... Er was een plannetje beraamd, het leed geen twijfel. Dit werd zoo helder als de dag, toen na Arminius Orestes het woord nam...

DE BURGGRAVIN.

Orestes... Orestes, wie is dat ook weer?

DAGOBERT.

De leider van een paar doezin malcontenten. Hij en Arminius kunnen elkander eigenlijk niet verdragen, en in den regel werkt de een den ander tegen. Nu scheenen zij echter gemeene zaak te hebben gemaakt. Orestes had den mond nog niet opengedaan, of Arminius begon te roepen: „Hoor! hoor!” Toen stonden hij en velen zijner vrienden op, vormden een kring om den spreker, brachten van tijd tot tijd de hand aan hun oor, alsof ieder zijner woorden een orakelspreuk was, en knikten hem goedkeurend toe. Nog nooit is Orestes, die eentoonig praat en dikwijls hakkelt, zooveel eer te beurt gevallen. Hij zette dan ook zijn stem geweldig uit, en beukte met de hand op zijn borst, toen hij verklaarde, dat het een schande voor den Rijksraad zou wezen, zich in dit kritieke oogenblik bezig te houden met het invoerrecht op de zijde, en alzoo te bukken voor de bedreigingen van het Ministerie!

Te vergeefs betoogde ik, dat in de verklaring van Ladislaus niets voorkwam, dat naar een bedreiging geleeek! Men wilde haar daarvoor nu houden, alleen om te kunnen uitschreeuwen, dat men zich door geen bedreiging vervaard liet maken. Zoo als ik reeds gezegd heb, was de meerderheid onvoltallig, en wat erger is, sommige harer leden, berekenende, dat onze kans ongunstig begon te staan, verwijderden zich vóór de stemming. Toen, na nog menige redevoering over en weder, hiertoe werd overgegaan, besloot de Rijksraad aan de districtenwet den voorrang te geven, ofschoon Ladislaus namens de Regeering het omgekeerde had verzocht.

DE BURGGRAVIN.

Dat was niet beleefd!

WANDA.

En vervolgens?

DAGOBERT.

Vervolgens ging, op voorstel van het Ministerie, dat tijd voor beraad noodig had, de vergadering tot nadere bijeenroeping uiteen, en een ministeriële crisis stond voor de deur. Die onhandige Ladislaus!

DE BURGGRAVIN.

Maar nu de vergadering uiteen is gegaan, kan ze toch zoo min de districtenwet als de zijdewet behandelen.

DAGOBERT.

Aan die wetten denkt niemand meer! Het kan wel een jaar en langer duren, eer ze weder op het tapijt komen... Als dit ooit gebeurt, en niet een nieuw Ministerie ze allebei intrekt!

DE BURGGRAVIN.

Ik begrijp niets van het geval.

WANDA.

Vader heeft het dan ook verhaald zonder technische termen! Mij is alles klaar. Arminius en Orestes willen u verdrijven, om uw plaats in te nemen — niet waar vader? Doch dit zal wel niet geschieden! Generaal Gonzales heeft toch ook een woordje mee te spreken...

DE BURGGRAVIN.

Gaat Wanda zich alweder verdiepen in de geheimnissen der hoogere politiek?

WANDA.

Ik moet bekennen, dat die soms ondoorgrondelijk voor me zijn. Waarom wil vader, bij voorbeeld, Valerio nog niet tot notaris benoemen? Vader kan toch alles: hij is eerste Minister!

DAGOBERT.

Op dit oogenblik zou het juister zijn te zeggen: hij

is eerste Minister geweest... maar van Valerio gesproken; hij moet hier zijn, naar ik hoor...

DE BURGGRAVIN.

Hij logeert aan de overzijde, in het hôtel-Dalrust.

DAGOBERT. (*Tot Wanda*).

Gij zult hem derhalve nu en dan wel eens ontmoeten. Bedenk wat ik u gezegd heb. Met elkander over huwelijksplannen praten mag niet, volstrekt niet. Overigens vorder ik niet, dat gij hem ontwijkt.

WANDA.

Dit is ten minste één troost!

DAGOBERT.

Ik weet, lief kind, dat gij mij nog nooit ongehoorzaam zijt geweest, en daarom kan ik u dien troost gunnen.

ACHTSTE TOONEEL.

DE VORIGEN, ANTOINE.

ANTOINE.

Een brief voor U, Excellentie.

DAGOBERT.

Geef hier.

ANTOINE. (*Hem een brief overhandigende.*)

Van de villa-Tertia.

DAGOBERT.

Zoo spoedig reeds! (*Hij leest.*) Vreemd, wonderlijk! (*Tot Antoine.*) Het rijtuig, dat heden avond zou voorkomen, kan afbesteld worden. (*Bij zich zelven.*) Wat mag Gonzales bedoelen?

ANTOINE.

Indien zijn Excellentie en de dames gereed zijn...
De tafel in hun appartement is gedekt.

DAGOBERT.

Wij komen...

(*Antoine af.*)

NEGENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, zonder ANTOINE.

DAGOBERT. (*Tot de Burggravin.*)

Hebt gij uw neef, den Staatspresident, in den laatsten tijd ook gezien?

DE BURGGRAVIN.

Na verleden Maandag, toen er soirée was op de villa-Tertia, niet.

DAGOBERT.

En hebt ge daarbij de honneurs waargenomen?

WANDA.

Dat doet tante hier even gezet als in de stad.

DE BURGGRAVIN.

Natuurlijk! Neef Gonzales is er zeer op gesteld.

DAGOBERT,

Ik geloof het gaarne. Wijlen uw gemaal was van adel; door hem waart ge van verre met Gonzalès vermaagschapt, en hij noemt u nog altoos nicht. „Mijn nicht de Burggravin”, dat klinkt voornaam in den kring van de villa-Tertia, waar de lieden van hooge geboorte zoo zeldzaam zijn. Uw tegenwoordigheid geeft daar een eigenaardigen luister aan...

DE BURGGRAVIN.

Gij meent dus, dat alleen wegens mijn titel...

DAGOBERT.

O neen, o neen, lieve zuster, zulk een meening zou onhoeffelijk zijn! Ik zie uw persoonlijke verdiensten niet over het hoofd! Gij hebt uitstekende manieren, spreekt voortreffelijk, kleedt u met smaak, en — wat in de receptiezaal van een staatspresident goud waard is — gij kent alle technieke termen der politiek van buiten. Doch hoe hield Gonzales zich Maandag? Was hij afgetrokken, verstrooid, zonderling?

DE BURGGRAVIN.

In het minst niet. Hij was opgeruimd. . .

DAGOBERT.

Hij zal in de war zijn geraakt, sedert hij de stemming van gister avond vernomen heeft. De brief, dien hij mij daar zendt, is al zeer buitengewoon.

DE BURGGRAVIN.

Wat behelst die dan?

DAGOBERT. (*Glimlachend den vinger op den mond leggend*).

Staatsgeheimen, beste Agnes, staatsgeheimen. . .

TIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, VALERIO, SLAWATA, ANTOINE.

ANTOINE. (*Op den achtergrond tot Valerio*).

De kamers zijn nu in orde.

VALERIO.

Ik heb ze daareven gezien. Zij zullen papa niet mishagen.

SLAWATA. (*Die op een stoel is neergevallen*).

Wat een zonnige weg van het station naar dit hôtél! (*Blazend.*) Oef, oef! (*Omziende*). Het tocht hier: kan die deur niet dicht!

VALERIO

Antoine! (*Antoine sluit de zijdeur en vertrekt. — Tot Slawata, die intusschen een foulard uit zijn zak gehaald en omgeslagen heeft*). Zou u niet liever naar uw kamers gaan, papa?

SLAWATA.

Aanstands, Laat mij eerst wat op mijn verhaal komen. Ik ben geheel van streek! Fellen zonneschijn kan ik volstrekt niet verdragen. (*Weder blazend*). Oef, oef!

VALERIO. (*Naar voren komende, na een buiging voor de dames en Dagobert, gemaakt te hebben tot den laatste*).

Ik heet uw Excellentie welkom in Morgenoord. Naar ik vernam, is uw plan hier eenige dagen te vertoeven?

DAGOBERT.

Even als gij. Althans mij is gezegd, dat dit ook uw voornemen is.

VALERIO.

Om mijn vader gezelschap te houden, die daar juist is aangekomen.

DAGOBERT. (*Omziende, ontwaart hij Slawata, die opstaat en naar den voorgrond komt, na zich van den foulard ontdaan te hebben*).

Hoe vaart u, mijnheer Slatawa? (*Hem de hand reikend*). Toch gezond, hoop ik?

SLAWATA.

Ik dank uw Excellentie voor uwe belangstelling. (*Buigend*). Dames! Hoe aangenaam reeds dadelijk bij mijn aankomst bekenden te zien!

DE BURGGRAVIN.

Dat is op zulk een druk bezochte badplaats als Morgenoord trouwens niet vreemd. U komt zeker de kuur doen?

SLAWATA.

Dat hangt van den baddokter af. Het is mij te huis aangeraden hem te raadplegen.

DE BURGGRAVIN.

De berglucht is reeds heilzaam op zich zelf. Maar velen gebruiken ook de baden. Het is altoos frisch, en helpt den tijd hier dooden. Baat het niet, zeggen zij, schaden doet het ook niet.

SLAWATA.

Dat is de vraag. Ten minste voor mijn gestel. O, als ge wist, mevrouw de Burggravin, hoe gevoelig ik ben! Wanneer ik maar het minst van mijn gewonen leefregel afwijk, bespeur ik het aanstonds. Wandelen doet me goed — wandel ik echter een kwartier te veel op een dag, dan raak ik van streek. Lang mij inspannen, mij ophouden in gezelschappen, veel praten — het vermoeit mij ten hoogste. En nu ik sedert eenige weken, om niet ongesteld te worden, mijn arbeid heb ingekort en allen omgang heb ontweken, nu ben ik ziek geworden van verveling en eenzaamheid! (*Huiverend*). Aai!

DE BURGGRAVIN.

Wat scheelt u?

SLAWATA.

Een steek in mijn linkerschouder. (*Zich wrijvend*). Dat komt van het staan. (*Een stoel nemend*). Als u het veroorlooft, (*Hijgend*), zou ik gaarne even gaan zitten! (*Hij zet zich*).

DE BURGGRAVIN.

Geneer u niet, mijnheer Slawata.

VALERIO.

Papa heeft van nacht slecht geslapen, mevrouw!

DE BURGGRAVIN.

Wel verklaarbaar! De aandoeningen van die avondzitting...

SLAWATA.

Avondzittingen zijn mijn zaak niet; ik woon ze nooit bij als het niet noodzakelijk is. Viel er dan gisteren iets buitengewoons voor? Dat had ik niet verwacht.

DAGOBERT.

Gij weet dus nog niet, dat er een ministeriële crisis is ontstaan?

SLAWATA.

Waarlijk? Het doet me leed. Ik hoop echter, dat het Ministerie moge aanblijven!

DAGOBERT.

Daar is al zeer weinig kans op!

WANDA.

Zou u niet denken, mijnheer Slawata, dat mijn vader de zaken wat zwart inziet?

ELFDE TOONEEL.

DEVORIGEN. ARMINIUS. ORESTES. (*Wederzijdsche groeten*).

ARMINIUS. (*Schertsend*).

Het is of de gansche politiek zich naar dit hôtel heeft verplaatst. Was onze Voorzitter aanwezig, we zouden wel een zitting kunnen houden!

DAGOBERT.

Waartoe? De beslissing is gevallen, en naar den zin

van u beiden. Ik wensch u met den uitslag geluk, mijnheer Arminius, en u eveneens mijnheer Orestes!

SLAWATA.

Gaan we hier nu ook al de politiek behandelen? (*Opstaande*). Dat houdt mijn gestel niet uit!

ORESTES.

Het is er warm toegegaan gisteren. (*Tot Slawata*). Ik zag u niet in de zaal?

DAGOBERT.

Mijnheer Slawata heeft gelijk. Laat ons de zaken voor een poosje vergeten. Ze zullen spoedig genoeg weêr al onze aandacht vragen. (*Antoine, weder binnenkomende, fluistert Dagobert iets in het oor*). Dat is waar ook! Het gezelschap zou ons doen vergeten, dat ons middagmaal wacht! (*Groetend*). Heeren! (*Hij biedt Agnes den arm, en gaat met haar en Wanda, door Antoine gevolgd, heen*).

TWAALFDE TOONEEL.

SLAWATA. VALERIO. (*Met elkander in gesprek op een sofa op den achtergrond*).

ARMINIUS. ORESTES. (*Op den voorgrond*).

ARMINIUS.

Hij houdt zich goed, onze Dagobert, dat moet ik erkennen. In schijn zoo onverschillig als ging hem de zaak volstrekt niet aan!

ORESTES.

Zou hij aftreden?

ARMINIUS.

Kunt ge het nog vragen? Na een stemming als die van gisteren!

ORESTES:

Hadde ik geweten, dat die zulk gevolg moest hebben, ik zou me nog wel eens bedacht hebben, eer ik mij voor uw motie had verklaard.

ARMINIUS.

Het geval ligt er nu toe.

ORESTES.

En wie moet Dagobert opvolgen? Gij zeker!

ARMINIUS.

Altoos die edele rondborstigheid, altoos dat onbewimpeld vragen op den man af! Och, hoe hoog vereer ik u daarom!

ORESTES.

Altoos dat ontwijkend antwoorden, altoos die achterhoudendheid!

ARMINIUS.

Het is immers geen persoonlijk belang, waarover wij spreken? Het geldt hier het Rijk, den Staat, het Vaderland! Dit maakt ons van zelf ernstig en naauwgezet in onze uitdrukkingen. Evenwel, niets kan streelender zijn voor mijn gemoed, dan met een man als gij, wien ik evenzeer om zijn karakter als om zijn bekwaamheden innig hoogacht, den gegeven toestand vertrouwelijik en vriendschappelijik te overwegen. (*Hij reikt hem de hand, die Orestes aarzelend aanneemt.*)

ORESTES.

Toen uw boodschapper me gisteren in de voorkamer kwam verzoeken weder in de zittingzaal terug te keeren, heette het, dat het alleen te doen was, om het Ministerie eens gevoelig aan het verstand te brengen, dat het ons de wet niet had voor te schrijven; maar een crisis, aftreding — daar werd geen woord van gerept. . . .

ARMINIUS.

Bij zulke dringende omstandigheden ontbreekt vaak

de tijd voor uitvoerigheid. Ik meende overigens, dat de eigenlijke strekking der motie geheel naar uw zin zou wezen. Hoe dit zij, de crisis is er, en een verandering van het bestuur wordt ieder uur waarschijnlijker. Kort en goed, wilt gij — naar gij ziet, spreek ik in uw eigenaardigen en allerlofwaardigsten trant, onbewimpeld, en ga recht door zee — wilt gij nu ook verder één lijn met me trekken?

ORESTES.

Wat bedoelt gij?

ARMINIUS.

Er moet een nieuw Ministerie worden gevormd. Gonzales zal rechts en links naar mannen zoeken. Reeds heb ik heden middag hem mijn opwachting gemaakt, om hem te kennen te geven, dat zoo de Republiek, naar hij meende, mijne diensten noodig had, ik mij niet zou onttrekken.

ORESTES.

Dat was voorbarig.

ARMINIUS.

Toch niet. De crisis wettigt dezen stap.

ORESTES.

De Staatspresident zal wel gedacht hebben: welk een indringër!

ARMINIUS.

Altoos die innemende openhartigheid! Waarom zou ik meer te laken zijn dan anderen? Ieder tracht Gonzales te nadèren. Lieden, van wie men het nooit vermoed zou hebben, hopen nu op een portefeuille. (*Met den duim over den schouder wijzende, fluisterend.*) Daar hebt gij Slawata. . .

ORESTES. (*Fluisterend.*)

Slawata? Hoe krijgt gij het in uw hoofd! — De man is ziekelijk en zoekt rust!

ARMINIUS.

Geloofst gij dat? Waarom komt hij dan hier?

ORESTES.

Voor zijne gezondheid. Hij zegt het zelf!

ARMINIUS.

Laat uw beminnelijke oprechtheid u toch niet verleiden iedereen die deugd toe te schrijven. Voor zijn gezondheid, zegt hij? Wie komt nu ooit op een badplaats voor zijn gezondheid! Voor vermaak, voor uitspanning, voor vrienden, die men er wenscht te ontmoeten, of voor anderen, met wie men gaarne kennis zou .. maken, maar voor zijn gezondheid! Iedereen beweert het, maar de voorwendsels zijn er dan ook om ze te gebruiken!

ORESTES.

Slawata heeft zich echter altijd afgezonderd gehouden, geen enkele partij, waar hij zich ooit bij aangesloten heeft. Politieke eerezucht is hem vreemd...

ARMINIUS.

Die stillen in den lande, die zoogenaamd onpartijgen, zijn bij crisissen juist het gevaarlijkst. Zij beginnen dan gewoonlijk met raad te geven. Onbaatzuchtigen en vaderlandslievenden raad naar het heet. En hebben ze daardoor hun mededingers verwijderd, dan zetten zij zich zelve neder op de opengevallen plaats!

ORESTES.

Hij kan zulk een rol niet spelen. Ik acht er hem te rechtshapen toe, en voorts heeft hij zulk een zwak gestel!

ARMINIUS.

Dat zou wel beteren als hij een portefeuille kreeg, en geen tijd meer had om over zijne kwalen te peinzelen! Het zal raadzaam wezen, dat wij zijne intriges nagaan, en hem scherp in het oog houden.

ORESTES.

Wij? wie: wij?

ARMINIUS.

Gij en ik natuurlijk! Want, niet waar, mijn aanbod neemt gij aan, en wij zullen nu voortaan één lijn trekken?

ORESTES.

Dat heb ik u niet beloofd.

ARMINIUS.

Het ligt toch in den aard der omstandigheden. Wij hooren thans bij elkander.

ORESTES.

Zoo verkiest gij te zeggen. Wat gij mij voorstelt is een complot...

ARMINIUS.

Waarlijk niet, achtenswaardige vriend, slechts een verbond!

ORESTES.

Een complot tegen Dagobert... Ik dank u!

DE TIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. ANTOINE. (*Er wordt achter de schermen geluid*).

ANTOINE. (*Tot Slawata en Valerio*).

Komen de heeren aan de table-d'hôte?

SLAWATA. (*Naar voren komende tot Arminius*).

Collega, hoe is de tafel hier?

ARMINIUS.

De beste uit de gansche badplaats.

SLAWATA.

Geen pepersoep, hoop ik?

ARMINIUS.

Gij kunt van twee soepen kiezen.

SLAWATA.

Geen gekruide schotels, geen vleesch met pikante saus? Daar kan mijn maag in het geheel niet tegen!

ARMINIUS.

Het menu zal u wel bevallen.

SLAWATA.

In vredes naam dan! (*Hij gaat heen met Valerio*)

ANTOINE. (*Tot Orestes*).

Komt mijnheer aan de table-d'hôte?

ORESTES.

Voorzeker... Maar (*Hij fluistert Antoine iets in het oor*).

ANTOINE.

Ik zal er voor zorgen. (*Orestes vertrekt door Antoine gevolgd*).

ARMINIUS. (*Bij zich zelven*).

Die brave Orestes! Hij is alles behalve in een goeden luim van daag. Ellendig, dat ik hem volstrekt noodig heb! Zonder zijn hulp kan ik niet slagen. Maar die lieden zijn veranderlijk, morgen is hij denkelijk handelbaarder. Voor heden zal het echter zaak wezen hem te ontwijken.

ANTOINE. (*Weder binnenkomende.
Er wordt nogmaals ge-
luid*).

De table-d'hôte gaat beginnen mijnheer. Men luidt

reeds voor de tweede keer. Voor u heb ik, als naar gewoonte, ook gedekt.

ARMINIUS.

Zeer goed, ten minste als gij mij zoo geplaatst hebt, dat de heer Orestes en ik niet naast elkander zitten.

ANTOINE.

Geen nood! Mijnheer Orestes heeft me dat ook al gevraagd! (*Arminius af*).

VEERTIENDE TOONEEL.

ANTOINE, later CELER.

ANTOINE.

De een zit bij de punt en de ander in het midden. Daar zullen ze geen last van elkander hebben.

CELER. (*Haastig binnenkomende neemt aan de tafel plaats en schrijft*).

Spoedig nu mijn namiddag-dépêche. (*Al schrijvende, overluïd lezend*). „*Avondtjdingen*— Grootenhuizen. Van de crisis niets naders. Dagobert heden avond onderhoud met Staatspresident.”

ANTOINE.

Neen!

CELER.

Hoe? Gij zelf hebt mij verhaald, dat de Minister een rijtuig had besteld naar de villa-Tertia?

ANTOINE.

Daar straks heeft hij het weder afgezegd, nadat hij een brief van den Staatspresident had ontvangen.

CELER.

Vreemd! Zonderling!

ANTOINE.

Dat zeide zijn Excellentie ook, toen hij den brief

gelezen had. Nog iets. De heer Arminius heeft van morgen op de villa-Tertia een bezoek gebracht.

CELER.

Die tijding is kostbaar! (*Hij verscheurt het papier, neemt een ander en leest al schrijvende*). „Avondtijdingen — Grootenhuizen. Heden conferentie tusschen Staatspresident en Arminius. Ministerie Arminius-Orestes hoogst waarschijnlijk.”

ANTOINE.

Neen!

CELER.

Waarom, neen?

ANTOINE.

De heeren Arminius en Orestes hebben mij, stuk voor stuk, aangekondigd, dat zij niet naast elkander aan tafel willen zitten.

CELER.

Inderdaad, dan staat nog alles op losse schroeven. (*Weder het papier verscheurend en een ander nemend, schrijvend en lezend*). „Avondtijdingen — Grootenhuizen. Voor het oogenblik van oplossing ministeriële crisis niets hoegenaamd bekend.”

ANTOINE.

Dat is een hoogst belangrijk bericht, mijnheer. Door zulke telegrammen verneemt het publiek toch maar alles!

CELER.

Bemoei u niet met de hooge politiek, Antoine, (*Het papier vouwende en aan Antoine gevende*). en laat dit aan de telegraaf bezorgen; spoedig...

ANTOINE.

Ik ga er zelf heen. (*Af*).

CELER. (*Hem naroevende*).

Schrijf er boven: „Dringende dépêche!” (*In zich zelven*). Ik wenschte toch wel, dat ik gewichtiger nieuws had te seinen.

Einde van het Eerste Bedrijf.

TWEEDE BEDRIJF.

(Openbare wandelplaats bij den Grooten Waterval. Op den achtergrond een terras met borstwering. Hier en daar banken voor wandelaars. Rechts de voorzijde van een paviljoen, waarvoor ronde tafeltjes en tuinstoelen. Men hoort gedurende de twee eerste tooneelen nu en dan muziek in de verte).

EERSTE TOONEEL.

FLORIS. — HEDWIG.

(Bij het opgaan van het gordijn is Hedwig bezig stoelen en tafels met een doek af te wrijven).

FLORIS.

Zijt ge haast gereed, Hedwig?

HEDWIG.

Het heeft daar straks gewaaid en geducht gestoven — nu zijn echter alle tafeltjes weër schoon, baas!

FLORIS.

Baas! Zeg liever: patroon, of beter nog: mijnheer.

HEDWIG.

Naar gij wilt.

FLORIS.

Gij moet niet denken, dat gij nog in dat bierhuis te Grootenhuizen zijt. Wij zijn een zeer deftig paviljoen, waar niemand komt dan de badgasten. Fatsoen is hier de hoofdzaak.

HEDWIG.

Ja, mijnheer.

FLORIS.

Ga u daarom straks verkleeden. Nu is het nog stil. Op dit uur ziet men slechts den eenen of anderen wandelaar. Maar later, tegen den avond, als de muziek aan de bron heeft opgehouden, wordt het drukker.

HEDWIG.

Ja, mijnheer.

FLORIS.

Verschijn dan niet langer met dat hooge voorschoot, alsof ge nog in een bierhuis diendet. Maak dat ge er uitziet zoo ongeveer als een buffetjuffrouw. Nette kleeding is hier de hoofdzaak.

HEDWIG.

Ja, mijnheer.

FLORIS.

Ik betaal u opzettelijk een ruimer loon dan het bierhuis, opdat ge wat aan uwe kleeding zoudt kunnen besteden. Gij hebt een ordentelijk voorkomen, en als gij u nu kleedt, zooals het in mijn deftig paviljoen behoort, zullen de badgasten u niet voor een gewoon dienstmeisje houden. Dat is de hoofdzaak. Nu, wat staat ge zoo te kijken?

HEDWIG.

Ik ontvang bij u wel ruimer loon, maar... het verval, de fooïen?

FLORIS.

Fooïen! Gebruik toch zulke platte uitdrukkingen niet! Gij hebt nu eene betrekking in een zeer deftig paviljoen. Bezig geen andere woorden dan die daar voegen.

HEDWIG.

Schieten hier dan geen fooïen over?

FLORIS.

Evengoed als in het bierhuis... maar we noemen ze gratificatiën. Ga nu. (*Hedwig af.*)

TWEEDE TOONEEL.

FLORIS. ARMINIUS. (*Met een glas in de hand.*)

ARMINIUS.

Is hier de heer Orestes ook langs gekomen? Gij kent hem immers?

FLORIS.

Van aanzien ken ik alle badgasten. Op dit uur komen zij echter niet dan bij geval. Maar 's avonds met de schemering wordt het hier vol. „De waterval van Morgenoord, zegt het *Handboek der Badgasten*, is onbeschrijfelijk schoon, en op zijn allerschoonst als hij beschenen wordt door de stralen der ondergaande zon.”

ARMINIUS.

Zonder twijfel, wanneer hij niet, gelijk nu, nauwlijks zoo breed is als een pijpensteel!

FLORIS.

Dat komt van de langdurige droogte, mijnheer; het bezoek der badgasten is er echter des avonds niet minder om. Het staat nu eenmaal in het *Handboek*, en...

ARMINIUS.

Ze zouden met hun tijd geen weg weten, als die wandeling hierheen moest vervallen, niet waar? Den heer Orestes hebt ge heden dus niet gezien?

FLORIS.

Van middag is hier nog niemand geweest. (*Af.*)

ARMINIUS.

Niet aan de bron, niet op de promenade, niet hier...
Waar mag die Orestes zich toch ophouden? Ik moet
hem spreken, en het met hem eens zien te worden.
Anders gaat nog een ander strijken met de voordeelen
mijner overwinning.

DERDE TOONEEL.

ARMINIUS. SLAWATA. (*Met een glas in de hand.*)

GONZALES. (*Op een rozet in zijn knoopsgat na, van
de overigē badgasten in kleeding niet verschil-
lend. Hij wandelt arm in arm met Slawata
langs het terras het tooneel in zijn breedte over.*)

ARMINIUS. (*Naar hen toegaande.*)

Generaal! Collega Slawata!

GONZALES (*Droog.*)

Goeden morgen, mijnheer Arminius.

SLAWATA. (*Naar het glas van Ar-
minius wijzende.*)

Gij volgt ook de kuur, zie ik?

ARMINIUS.

Al sedert eenigen tijd. Bevalt zij u goed?

SLAWATA.

Ik begin pas. Naar gij weet, kwam ik gisteren avond
eerst aan. Van daag gebruik ik niet meer dan een
half glas. Ik zou anders verkoeling van mijn maag
vreezen. (*Gonzales en Slawata, na Arminius koel ge-
groet te hebben, gaan verder.*)

ARMINIUS. (*Oogt hen eenigen tijd na.*)

Waarlijk, ik zou met Hamlet mogen zeggen: "o,

mijn prophetische ziel!" Was ik gisteren, toen ik Slawata in het Confederatie-Hôtel zag, niet aanstonds te moede, alsof ik mij in acht moest nemen? En nu wandelt hij op deze stille plek vertrouwelijk met Gonzales! Wat heeft dat te beteekenen? Zou Slawata raadsman zijn in de crisis? Zou hij misschien zelf? ... Men kan niet weten! Hij is bekwaam en scherpzinnig, en daar hij tot geen partij behoort, heeft hij geen antecedenten, en zou zich met elke partij kunnen verstaan! Maar zijn gestel, zijn zwakheid, zijn ziekelijkheid? Och kom — misschien slechts vertoon; een kunstje, om de opmerkzaamheid blind te maken voor zijn streken. Trouwens, de geschiedenis doet voorbeelden genoeg aan de hand van eerzuchtigen, die schijnbaar met één voet in het graf stonden, maar zoo gezond werden als visschen, zoodra ze de hooge waardigheid hadden verworven, waarnaar ze hunkerden! Zou Slawata ook niet tot die soort behooren? In dat geval speelt hij, dit moet men zeggen, zijn rol uitstekend! (*Slawata nasprekende*). "Ik gebruik niet meer dan een half glas, ik zou anders verkoeling van mijn maag vreezen." (*Het water in zijn glas op den grond uitgietend*). Ik gebruik zelfs geen druppel! Dit lauwe water walgt me... Bah! Met al mijn overleg zal ik er niet half zoo goed in slagen, om voor een badgast gehouden te worden als hij! Indien de slimmert maar niet met Gonzales, die mij niet lijden kan, tegen me samenspant! Ik moet weten wat hij in zijn schild voert.

VIERDE TOONEEL.

ARMINIUS. CELER.

ARMINIUS.

Die komt of hij geroepen was. Mogelijk is hem wel iets bekend. (*De Avondtjdingen te voorschijn halend*). Er staat al zeer weinig nieuws in uw blad, mijnheer Celer! (*Voorlezend*). "Men seint ons uit Morgenoord,

dat voor het oogenblik van een oplossing der ministeriële crisis nog niets hoegenaamd bekend is." Niets hoegenaamd — minder kan het toch niet!

CELER.

En heden weet ik niet meer dan gisteren. Ik ben van morgen en van middag aan de bron geweest, ook in de hôtels, heb staatslieden ondervraagd, ben zelfs naar de villa-Tertia gegaan, om zoo doenlijk iets te vernemen, loop nu hier en daar rond, maar kom niet verder. Geen bericht, geen gerucht zelfs, dat mij stof kan geven voor een telegram, en daarbij seint me de redactie: „Meld toch iets! We moeten voor het nummer van heden volstrekt een nieuwtje hebben over de crisis." Waarlijk, het is een geluk, dat ik u hier ontmoet, Mijnheer Arminius. Gij hebt mij meermalen belangrijke zaken meêgedeeld...

ARMINIUS.

Omdat ik uwe bescheidenheid ken; gij verraadt uw zegslieden nooit. Nu heb ik echter niets voor u. Evenwel vermoed ik, dat er nieuws is. Het schijnt me toe, dat hier vreemde dingen omgaan.

CELER.

En daarvan zou mij niets ter oore zijn gekomen!

ARMINIUS.

Zie eens daar ginds; aan gene zijde van het terras. (*Celer snelt naar het terras, en ziet over de borstwering omlaag*). Welnu?

CELER.

Twee heeren bewegen zich langzaam, arm in arm, langs den bergweg.

ARMINIUS.

En wie zijn ze?

CELER.

Ik kan het op dien afstand niet onderscheiden.

ARMINIUS.

De een is generaal Gonzales, de ander Slawata, mijn collega in den Rijksraad.

CELER. (*Weder naar voren komend*).

Allermerkwaardigst, inderdaad! Wat mag dit wel beteekenen?

ARMINIUS. (*Lachend*).

Misschien een ministerie-Slawata!

CELER.

Maar Slawata behoort tot geen enkele partij!

ARMINIUS.

Er zijn omstandigheden, waarin dat eene aanbeveling is. Overigens, ik vertrouw geen onpartijdigen. Hun onpartijdigheid, die altoos als deugd geldt, is gewoonlijk slechts berekening.

CELER.

Mij dunkt bij Slawata is ze toch deugd. En dan zijn kwalen!

ARMINIUS.

Wie weet of de badkuur hem daarvan niet verlost. (*Op zijn glas wijzend*). Het bronwater van Morgenoord heeft reeds menigeen genezen! In elk geval zoudt gij uw blad kunnen melden, dat de Staatspresident heden middag een onderhoud heeft gehad met den heer Slawata.

CELER.

Het was altoos een nieuwtje, ofschoon naar mijn gevoelen van geen beteekenis. Doch als ik niets sein, maak ik de redactie misnoegd.

ARMINIUS.

Zooveel is zeker, dat met een telegram als dat van gister avond zij niet tevreden zal zijn. Maar is het niet al te laat voor het nummer van heden?

CELER.

Neen, wanneer ik spoedig telegrafeer. De redactie neemt het dan nog op onder de „laatste berichten”, met de inleiding: „bij het ter perse gaan, meldt men ons uit Morgenoord”. In de exemplaren, die straks de sneltrein medebrengt, kan men dan ook hier de tijding lezen. (*Hij haalt een zakboekje voor den dag, scheurt er een stuk papier uit, en gaat zitten schrijven*).

ARMINIUS.

Ik laat u aan den arbeid. (*Heengaande*). Men zal in Grootenhuizen wel vreemd opzien van uw bericht!

VIJFDE TOONEEL.

CELER. (*Alleen. — Ophoudende met schrijven*).

Dat denk ik ook. Als de redactie maar niet van oordeel is, dat zulk nieuws gelijk staat met geen nieuws! Indien ik er eens iets bijvoegde, om het wat belangrijker te maken? (*Weder schrijvende*) „Men verwacht een ministerie-Slawata”. (*Het potlood neêrleggende*). Dat zou te grof zijn. Nochtans, Arminius een staatsman, die zelf in aanmerking komt als Minister, hield het niet voor onmogelijk. Ik kom dus geenszins in strijd met de waarheid (*Schrijvende*) als ik sein: „Slawata heden langdurig onderhoud met Staatspresident . . . in politieke kringen acht men ministerie-Slawata mogelijk!” Mogelijk... dat zegt niets, laat ik „waarschijnlijk” zeggen. Waarschijnlijk beteekent ook nog niet veel. Kom aan: (*Schrijvende*) „In politieke kringen acht men” . . . neen zoo is het beter: „in politieke kringen wordt verzekerd, Slawata belast met vorming nieuw ministerie.” Dat zal sensatie maken! (*Opstaande*) Redactie, gij kunt tevreden over me zijn! Ik ben echter overtuigd, dat er van zulk ministerie geen

spraak is of komen zal. Welnu, wat schaadt het? Dan sein ik morgen weder: „Het gerucht nopens de optreding van een ministerie-Slawata bevestigt zich niet,” en inmiddels ben ik heden voortreffelijk uit den brand gered!

ZESDE TOONEEL.

CELER. VALERIO. HEDWIG. (*De beide laatsten komen uit het Paviljoen*).

HEDWIG. (*Tot Valerio*).

Misschien kan deze heer het u zeggen.

VALERIO. (*Tot Celer*).

Ik zoek papa. Hij moet zich hier in den omtrek ophouden.

CELER.

Straks zag ik hem wandelen in zeer hoog gezelschap. Op zijn terugtocht moet hij zijn weg over het terras nemen: als gij hier blijft, kunt gij hem niet missen. (*Op zijn horologe ziende*) Doch het wordt tijd voor mijn telegram... vaarwel! (*Af*).

VALERIO.

Ik zal dan maar een oogenblik vertoeven. (*Zijn portemonnaie uithalende*) Ik weet niet juffrouw, of ik wel zoo vrij mag wezen...

HEDWIG. (*De hand een weinig vooruitstekend*).

Gratificatiën? Welzeker, mijnheer!

VALERIO. (*Haar een geldstuk toereikend*).

Komen hier veel badgasten?

HEDWIG.

Des avonds, als de muziek aan de bron heeft opge-

houden, en dan zitten zij te kijken naar den zonsondergang, want we zijn een zeer deftig paviljoen.

VALERIO.

Maar op dit uur?

HEDWIG.

Nu en dan een enkele, om zijn glas bronwater bij teugjes te ledigen. Ik denk, omdat het hem niet smaakt. Het moet dan ook lang niet lekker wezen...

VALERIO.

Is onder die weinigen ook een jonge dame, in het grijs gekleed, met een roodgebloemden parasol? Naar ik hoor, komt zij dagelijks ongeveer op dezen tijd het bergpad af, en dan het terras over.

HEDWIG.

Heden zag ik haar niet. Zij kan echter nog komen! Misschien dat ze later... doch daar zijn andere wandelaars.

ZEVENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. SLAWATA. GONZALES.

SLAWATA (*Op een bank neêrvallend*).

Dat is te veel van mijn krachten gevergd. (*Hijgend*)
En het bronwater benauwt mij ook...

VALERIO.

Gebruik iets papa, het zal u na de wandeling verkwikken!

SLAWATA. (*Opstaande*).

Generaal, mag ik u mijn zoon voorstellen; Valerio, de generaal Gonzales.

VALERIO. (*Buigend*).

Generaal!

GONZALES. (*Hem de hand reikend*).

Het verheugt me kennis te maken met den zoon van mijn ouden vriend en wapenbroeder Slawata! Gij zet daar groote oogen bij op, jongmensch? Wellicht omdat ge nu pas hoort van die betrekking tusschen uw vader en mij?

VALERIO.

Toch niet, Generaal! Papa heeft mij daar meermalen van gesproken, al is het voor het eerst, dat ik de eer heb u te ontmoeten.

GONZALES.

Dat is de schuld van uw vader, die mij ontwijkt en zelfs mijn receptiën niet bezoekt. Die menschen-schuwheid moet hij laten varen. . .

SLAWATA. (*Hij gaat weder zitten*).

Het is wegens de volte op uw receptiën, Generaal. Ik heb al ruim genoeg aan de drukte in den Rijksraad. Mijn prikkelbaar gestel. . .

GONZALES.

Maar de receptie van morgen avond woont ge toch bij, en het zal me aangenaam zijn, als mijnheer Valerio u vergezelt. Ja, ja, dat is afgesproken. Ik neem geen verontschuldigen aan. Het moet tusschen ons weër worden als vroeger! (*Tot Valerio*). Verbeeld u, wanneer ik uw vader daar straks niet toevallig bij den waterval was tegengekomen, zou ik eerst uit de badlijst gezien hebben, dat hij zich hier ophoudt. Nu hebben wij echter wat over den ouden tijd gepraat, en zijn te samen het bergpad afgewandeld.

SLAWATA.

Ik ben er doodelijk vermoeid van. (*Hijgend*) Me dunkt, ik moest toch iets drinken. (*Tot Hedwig, die op den achtergrond is blijven staan*) Juffertje, is hier ook versche melk te krijgen?

HEDWIG. (*Naar voren komend*).

Ik zal ze gaan halen, mijnheer. (*Zij doet een paar schreden naar het paviljoen*)

SLAWATA.

Neen, wacht even... Koemelk is vet, en zou mijn maag bezwaren. Hebt ge soms geitenmelk?

HEDWIG.

Gewis. Wij zijn een zeer deftig paviljoen, en veel badgasten mengen het bronwater met geitenmelk. (*Zij vertrekt en komt weldra met een glas geitenmelk terug*).

GONZALES.

Het komt me voor, dat gij al te bezorgd zijt voor uw gezondheid.

SLAWATA.

Als ge wist, wat ik daarvoor al niet doe en laat! (*De melk aannemende, en een teugje drinkend, waarna Hedwig heengaat*) Die melk doet me goed, (*Nog een teugje*) maar (*Het glas neêrzettend*) ik zal er toch niet te veel op eens van gebruiken. (*Tot Valerio*) Waart ge me hier komen opzoeken? Dat is braaf van u! Maar ik blijf nog wat uitrusten.

VALERIO.

Gij kunt niet beter doen. Het is hier een lief plekje en de lucht zal u versterken. (*Groetend*). Generaal! Papa! (*Af*).

GONZALES.

Een flink jonkman, naar het me schijnt.

SLAWATA.

Dat is hij! Ik beleef veel genoeg van hem. Hij is mijn steun en mijn kroon!

GONZALES.

En moet hij ook een staatsman worden als zijn vader?

SLAWATA.

De Hemel verhoede het! Ik hoop, dat hij eenmaal een goed notariaat krijgt, dat is beter dan de politiek!

GONZALES.

Gij schijnt daarmee niet veel op te hebben.

SLAWATA.

Ik ben in den Rijksraad gekozen tegen wil en dank. Zoo gij weet, werd ik burgemeester in een landstadje, toen ik den krijgsveld, wegens mijn kwalen, moest verlaten. Daar kregen, bij de laatste ontbinding, mijn stadgenooten in het hoofd, mij naar den Rijksraad af te vaardigen. Ze mochten me wel lijden, maar de voorname reden was toch, dat ze niemand anders bij de hand hadden, om met kans van slagen tegenover een candidaat te stellen, dien ze volstrekt wilden weren. Zoo ben ik lid van den Rijksraad geworden. Ik laat me echter zoo weinig met de politiek in als mogelijk is, ben van geen enkele politieke groep lid, spreek en stem naar mijn persoonlijke overtuiging, en bemoei me verder met niets. Een geheel ander leven dan het uwe, Generaal!

GONZALES.

Inderdaad!

SLAWATA. (*Opstaand*).

Het is toch vreemd, hoe groot het onderscheid tusschen onzen werkkring ook zij, dat we beiden in de politiek verzeild zijn geraakt! Toen ik weleer als staf-officier in uw divisie diende, en dagelijks als vriend aan uw tafel zat, zou ik nooit hebben geloofd, dat we nog eens politieke posten zouden bekleeden. Mij dunkt, daar hadden we al zeer weinig aanleg voor!

GONZALES.

Gij schat u zelve te laag. Ik heb toch in die dagen dikwijls uw doorzicht in politieke toestanden bewonderd, waar ik niets van begreep. Had iemand

me toen voorzegd, dat ik Staatspresident zou worden, ik zou hem voor een grappenmaker hebben gehouden! Maar het noodlot is blind. Gij weet hoe het ging na den slag bij Lindenbosch. De muitelingen waren vernietigd, en hun hoofden gedood of gevangen. De generaal Gonzales, wiens krijgsgeluk die heilrijke uitkomst had voortgebracht, zag zich eensklaps den populairsten persoon van de Republiek worden. Hij was een held, de redder van den Staat, de ster van zijn eeuw! Met lauweren werd ik gekroond, overal met vlaggen en eereschoten begroet — ja, het volk spande de paarden van mijn rijtuig af, en trok mij juichend langs de straten! Hiermede was de geestdrift nog niet voldaan. Mijn overwinning viel juist in den tijd, dat een nieuwe Staatspresident gekozen moest worden. De openbare meening wees mij voor dat hooge ambt aan. Het baatte niet, dat ik voor die eer bedankte, en nadrukkelijk verklaarde, dat ik me geen geschiktheid toekende voor zulk een post, dat ik niets verstond, ja, dat ik een afkeer had van politiek — in de algemeene opgewondenheid lette niemand daarop! Zelfs mijn vrienden, die me het best kenden en wisten, dat ik de waarheid sprak, drongen bij mij aan. Ik mocht niet weigeren, riepen zij eenparig, welke bekwaamheden ik had of miste, deed niets ter zake. Ik was nu eenmaal de aangewezen man, de man van het oogenblik — en zoo werd ik Staatspresident!

SLAWATA.

En gij hebt het nog al lang uitgehouden voor iemand, die een afkeer heeft van politiek!

GONZALES.

Het ambt heeft ook zijn aangename zijden. Ik word door iedereen gevierd en ontzien; men bewijst mij vorstelijke eer; als ik het regeeringsgebouw in- of uitga, komt de wacht in het geweer, en slaan de tamboers een roffel. Bezoek ik deze of gene stad, dan worden kanonnen afgevuurd, vlaggen uitgestoken en

er verschijnen dames in groot toilet op de balkons, en zwaaien met haar zakdoeken. Ik ben geen filosoof, zoo als gij mijn vriend, en voor dat alles, wat in uw oog slechts ijdelheid en klatergoud is, lang niet onverschillig!

SLAWATA.

Maar meer nog zal u al het goede streelen, dat gij, tot welzijn onzer Republiek, op uw hoog standpunt kunt verrichten!

GONZALES.

Drijft gij den spot met mij? Nu, bij een oud vriend en krijgsmakker zal ik daarom niet aan gekwetste majesteit denken, en mij mijn „hoog standpunt” niet herinneren! Goed verrichten? Maar dit is op dat hooge standpunt volstrekt onmogelijk. Wel staat er in het Statuut te lezen, dat bij mij het opperbevel berust over leger en vloot, dat ik het hoofd ben van de justitie, van de finantiën, van de scholen, van de kanalen en wegen, van alle openbare dingen in één woord — maar met niets daarvan kan ik me inlaten. Mijn ministers doen alles in mijn naam, naar hun eigen inzichten, en ofschoon het Statuut verder bepaalt, dat ik hen benoem naar mijn welbehagen, is het altoos de Rijksraad, die ze mij opdringt. Ik ministers aanstellen! Het zou mij, het hoofd van den Staat, niet eens gelukken hier in Morgenoord een veldwachter naar mijn keus te krijgen — ten ware bij het optreden van een nieuw kabinet. Bij een eerste kennismaking — maar dan ook alleen — willen mijn ministers nog wel eens een enkele benoeming contrasigneeren, zooals ik haar verlang. Voor het overige gaan ze te werk of er geen Staatspresident bestond!

SLAWATA.

Zoodat ge eigenlijk niets te doen hebt!

GONZALES.

Niets te doen Slawata! Niets te doen? En het

teekenen dan? Telt gij dat niet mee? Gij moest den berg van stukken eens zien, die ieder morgen op mijn schrijftafel worden neergelegd, en allen op mijne handteekening wachten! Uren en uren breng ik door met er mijn naam onder te plaats. Ik zou niet aan het einde komen, als ik mij niet had aangewend, om alleen de helft van mijn naam voluit te schrijven, en de laatste letters door een streep te vervangen. Zoo gaat het dan ook den ganschen dag: Gonz; streep... Gonz; streep... tot mijn arm stijf wordt van vermoeijenis, en de pen uit mijn bevende vingers glijdt. Neen, neen! Een Staatspresident eet zijn brood niet in ledigheid, beste vriend!

SLAWATA.

Het is toch een eentoonige bezigheid!

GONZALES.

Nooit komt er afwisseling in, behalve bij een ministeriële crisis. Dan moet ik overleggen met deze, het gevoelen aanhooren van gene, naar het programma vragen van een derde. Wij zijn weder zoo ver. Dago- bert heeft me tot mijn leedwezen, want ik mocht hem gaarne, zijn ontslag gezonden, en nu moet er een opvolger zijn.

SLAWATA.

Dien zult ge wel bij de hand hebben. De politieke omstandigheden verwijzen u toch naar...

GONZALES.

O, ik ken mijn constitutioneele plichten wel! Ik moet neutraal zijn, geen voorkeur hebben voor wien ook, bedenken, dat de President eener Republiek alles moet vermijden wat naar persoonlijke politiek gelijkt, hoogte nemen van de partijverhoudingen, letten op de wenschen van den Rijksraad en op de eischen van de openbare meening... kortom ik moet mij gedragen, alsof er uitdrukkelijk in het Statuut stond, dat de ministers

benoemd worden, niet volgens mijn welbehagen, maar volgens ieders welbehagen behalve het mijne. Dat wordt mij voorgehouden bij elke crisis!

SLAWATA.

Door wien?

GONZALES.

Door Arthur, den chef mijner secretarie. Een politiek licht van den eersten rang, dat verzeker ik u! Overigens een verwaand individu, die zich altoos aanstelt alsof hij mijn voogd was!

SLAWATA.

En wat zegt hij wel van deze crisis?

GONZALES.

Hij zet er een bekwaam gezicht bij, en — kunt gij het gelooven? — vindt haar zeer natuurlijk.

SLAWATA.

Gij dan niet?

GONZALES (*Opgewonden*).

Zie Slawata, bij zulke vragen krijg ik waarlijk lust om, als oudtijds in het kamp, eens hartig te vloeken! Natuurlijk? Natuurlijk moet die crisis heeten? Daar hebt gij Dagobert, een kundig en rechtschapen staatsman, om het zeerst geacht door mij, door den Rijksraad, door de bevolking, en die moet nu met al zijn ambtgenooten weg, omdat Arminius — die indringer! — de afgevaardigden weet te bepraten, om van twee wetten, waar niet de minste haast bij is, het eerst die te behandelen, waaraan de Regeering de tweede beur had toegewezen! En dat vindt Arthur en gij en elkeen natuurlijk! Ik vind het waanzinnig! Maar ik versta dan ook niets van de politiek. Die Arminius, die ellendige Arminius!

SLAWATA.

Gij schijnt niet van hem te houden. Des te erger,

want gij zult moeten beginnen met hem de vorming van het nieuwe ministerie op te dragen. Dit is eene politieke noodzakelijkheid!

GONZALES.

Zoo spreekt Arthur ook, en ik zal derhalve dien intrigant Arminius, van wien ik een afkeer heb, en wien ik ieder ander zou voortrekken, aan het hoofd der regeering dienen te plaatsen. Dat noemt nu het Statuut mijn welbehagen!

SLAWATA.

Gelukkig voor u is er veel kans, dat Arminius niet zal slagen, en dan kunt ge verder zien. Hebt ge hem al ontboden?

GONZALES.

Hij is me voorgekomen, en bracht me gisteren een bezoek om mij zijn diensten aan te bieden.

SLAWATA.

Ja, hij is bij de hand. En wat zegt Dagobert?

GONZALES

Die liet gisteren een audiëntie vragen. Vóór ik antwoorden kon, had Arthur hem echter reeds geschreven, dat ik hem eerst later zou ontvangen. Het zou anders den schijn hebben gehad, zei Arthur, alsof ik het aftredend ministerie bijzonder genegen was, en zijn aanblijven verlangde. En dit mocht in geen geval. Ik moest buiten de partijen staan, neutraal zijn, geen voorkeur hebben of schijnen te hebben, mij onpersoonlijk gedragen . . . Kortom, de geheele reeks orakelspreuken, die ik bij zulke gelegenheden altijd te hooren krijg! Dan buig ik het hoofd voor de ondoorgrondelijke geheimenissen der politiek, en doe wat zij mij voorschrijven! Aldus ook nu . . . Ik zal Dagobert niet spreken voor morgen avond, en inmiddels dien onvermijdelijken Arminius ontbieden!

SLAWATA.

Gij kunt niet beter doen; maar maak u niet ongerust, want, nog eens, Arminius is minder sterk dan hij schijnt, en een reden om weder met hem af te breken, zal zich spoedig voordoen.

GONZALES.

Uw taal bemoedigt me. Ik weet bij ondervinding, dat men op uw doorzicht en helder oordeel veilig kan afgaan. Hoe gelukkig zou ik wezen, als ge mijn secretaris wildet worden in plaats van dien Arthur, of wel een portefeuille...

SLAWATA.

Ik bid u, laat mij toch voor geen hoogen post in aanmerking komen! De gedachte alleen zou mij reeds de koorts op het lijf jagen!

ACHTSTE TOONEEL.

DE VORIGEN. ARTHUR, *gevolgd door RURIK, die een dikke en groote portefeuille onder den arm draagt.*

ARTHUR.

Generaal, ik verheug mij u hier te vinden. Aan de villa-Tertia vernam ik, dat gij een middagwandeling waart gaan doen, en niet bepaald hadt, wanneer gij zoudt terugkomen.

GONZALES.

Zijn er zaken, die haast hebben?

ARTHUR (*Naar Rurik wijzende*).

Een bundel stukken, die op uw onderteekening wachten...

GONZALES (*Zuchtend tot Slawata*).

Nooit rust! (*Tot Arthur*) Ik ga me terstond aan den arbeid begeben. (*Half luid tot denzelfden*)

Mijn besluit is genomen. Ik zal van het aanbod van Arminius gebruik maken. Geef hem, in de gebruikelijke vormen, bericht, dat ik hem de samenstelling van een nieuw ministerie opdraag

ARTHUR.

De brief is al gereed. (*Hij wenkt Rurik, die naderbij komt*).

GONZALES.

Al gereed? En nu pas deel ik u mede wat mijn voor-nemen is?

ARTHUR. (*Uit de portefeuille van Rurik een grooten omslag en hieruit een in vieren gevouwen stuk papier nemend*).

Het leed geen twijfel, Generaal, of gij zoudt u het eerst tot Arminius wenden. Hij is...

GONZALES. (*Toornig*).

Een indringer, een intrigant!

ARTHUR. (*Op gewichtigen toon*).

De aangewezen man, de man van het oogenblik! Daarom achtte ik het mijn plicht onverwijld den last-brief op te stellen. Hij is echter nog niet weg!

GONZALES.

Dit ontbrak er inderdaad nog maar aan, dat gij hem zonder mijn order of voorkennis hadt verzonden!

ARTHUR. (*Den brief openvouwend en lezend*).

„De Secretaris Arthur heeft de eer ter uwer kennis te brengen, dat Generaal Gonzales, Staats-president, ingevolge het aanbod, door u gisteren ter audiëntie gedaan, u uitnodigt om de noodige voordrachten tot samenstelling van een nieuw ministerie in te leveren, onder het adres van mij:

Arthur, *Secretaris*.”

(*Den brief in den omslag stekend, tot Rurik*) Breng die portefeuille onmiddellijk naar de villa-Tertia, en daarna dezen brief aan den heer Arminius, afgevaardigde in den Rijksraad, in het Confederatie-Hôtel, of waar gij hem anders vinden kunt. Ga vervolgens naar de villa-Tertia terug, om de portefeuille met de geteekende stukken af te halen, en aan mijn bureau te bezorgen. Spoed u, er is haast bij! (*Rurik af*).

GONZALES. (*Tot Slawata*).

Gaarne zou ik nog een poosje met u over de dagen van Olim gekeuveld hebben; in het leger was ik het, die bevelen gaf, en thans, nu ik tot hoofd van den Staat ben bevorderd, is het of ik bevelen ontvang! Mijn ambtsplichten vereischen mijn tegenwoordigheid ginds! Tot morgen; vergeet mijn receptie niet. Tusschen al die officiële gelaatstrekken is een vriendengezicht eene ware verkwikking! (*Gonzales vertrekt, door Arthur gevolgd*)

NEGENDE TOONEEL.

SLAWATA, *later* FLORIS.

SLAWATA.

Het is of gedurende ons gesprek de wind gekeerd is! (*De hand aan den hals brengend*) Als ik er maar geen stijven nek van krijg! (*Opstaande*) Ik geloof, dat het beter is naar binnen te gaan. (*Tot Floris, die hem tegemoet komt*) Is er in uw huis gelegenheid om wat uit te rusten?

FLORIS.

Aan de achterzijde is een warande met een lief uitzicht op den tuin, men is daar geheel beschut tegen den wind. U kan er veilig gaan zitten mijnheer. De badgasten doen het wel meer. Het is hier geen herberg of koffiehuis, maar een zeer deftig paviljoen.

SLAWATA.

Kom aan dan... (*Hij gaat het paviljoen in*).

FLORIS. (*Hem naroepond*).

Den gang rechtuit, mijnheer, dan komt u van zelf in de warande.

TIENDE TOONEEL.

FLORIS. ORESTES.

ORESTES.

Is dit het paviljoen bij den waterval?

FLORIS.

Om u te dienen. Hetzelfde paviljoen, waarvan met zooveel lof wordt gesproken in het *Handboek der Badgasten*. Prachtig vergezicht, mijnheer! vooral wanneer de waterval stroomt. Maar die is dit jaar droog. Den eenen zomer verschilt hij veel bij den anderen. Het paviljoen is echter alle jaren hetzelfde; altoos even deftig, en avond aan avond verzamelt er zich de keur der badgasten. Men hoort er ook in de verte de muziek aan de bron spelen.

ORESTES.

Ik houd niet van muziek. (*Hij gaat op een bank zitten*) Mijn dank voor uwe inlichtingen. (*Floris af*).

ELFDE TOONEEL.

ORESTES, later ARMINIUS.

ORESTES.

Het is hier inderdaad een plezierig zitje! Had ik maar tijd om wat te droomen. Maar wij staatslieden worden nooit met rust gelaten. (*Eenige brieven uit den zak halend*) Het is of die ministeriëele crisis alle hoof-

den op hol brengt. Had ik kunnen voorzien, dat de stemming van eergisteren...

ARMINIUS. (*Opkomende*).

Hoe vaart gij, waarde collega? Gij hebt groot gelijk u aldus te verlustigen in dit schoone uitzicht! Een weergaloos Belvédère! Ik dacht wel, dat ik er u vinden zou.

ORESTES.

Gij komt dus hier om mij? Wel verplicht!

ARMINIUS.

Ik erken, dat ik u zocht.

ORESTES.

Mij was het te doen om van de liefelijke natuur te genieten in eenzaamheid!

ARMINIUS.

Mijn dank voor die gulle bekentenis. Uw openhartigheid werkt weder aanstekelijk op mij. Ik heb den ganschen dag gepoogd u te ontmoeten, om ons gesprek van gisteren voort te zetten.

ORESTES.

Waartoe?

ARMINIUS.

Het belang van den Staat en dat alleen bestuurt thans mijn gangen. Geen normale oplossing van de crisis is mogelijk dan door onze overeenstemming. Vergun mij echter, dat ik, met dezelfde openhartigheid, waarvan gij altoos het voorbeeld geeft, op den man af, u een vraag doe. Hebt ge u alreeds verbonden tegenover Slawata?

ORESTES.

Tegenover Slawata! Wat moet dat nu beduiden?

ARMINIUS.

Aldus zijt gij nog vrij! Het verheugt me!

ORESTES.

Uw openhartigheid heeft veel van orakeltaal!

ARMINIUS.

Ik zal haar u helder maken. Gonzales heeft aanstonds na het uitbreken der crisis, in plaats van mij te ontbieden, ja, zelfs zonder eerst Dagobert te hooren, een langdurig onderhoud gehad met Slawata.

ORESTES.

Onmogelijk! Die kwijnende, klagende en hoestende Slawata is immers onbruikbaar!

ARMINIUS.

Men moet zijn vijand nooit te licht tellen, en ik verzeker u, dat het onderhoud heeft plaats gehad. De eerste gedachte van Gonzales, en zij is misschien nog niet geheel opgegeven, was klaarblijkelijk: met Slawata een kleurloos ministerie samen te stellen.

ORESTES.

Maar daar kan niets van komen!

ARMINIUS.

Voorzeker niet; ten minste als wij vereenigd handelen. Wordt het bekend, dat ik bereid ben een ministerie te vormen, dan zal niemand met Slawata zitting willen nemen.

ORESTES.

Welnu, wees bereid!

ARMINIUS.

Dat ben ik. (*Den brief van Arthur toonend*). Daar juist ontving ik uit het kabinet van den Staatspresident de opdracht. Maar zonder u kan ik niet slagen, en wint Slawata zijn spel. Al is uw partij niet groot, ik kan haar toch niet missen. Nu had ik gemeend Atilba te nemen voor Binnenlandsche Zaken, Ruben voor Financiën — dat zal ons invloed geven op de Beurs! — verder

Selim en Wladimir. Die allen behoef ik slechts te vragen. De portefeuille van Buitenlandsche Zaken met het presidentschap van den ministerraad heb ik, als kabinet-formeerder, mij zelven toegedacht. Wat dunkt u nu van Openbare Werken... of anders van Onderwijs?

ORESTES.

Is dat alles wat gij mij hebt aan te bieden? Dank u!

ARMINIUS.

Wat begeert gij dan?

ORESTES.

Voor mij zelven niets meer. Mijn vrienden echter...

ARMINIUS.

Uw groep, haar weinige talrijkheid in het oog gehouden, zal toch tevreden zijn als haar voortreffelijkst lid in het ministerie wordt opgenomen.

ORESTES.

Volstrekt niet. Luister wat onder anderen Alexander mij schrijft: (*Een der brieven withalend en lezend*). „Voorts behoef ik u niet te zeggen, dat als in deze gewichtige omstandigheden de Republiek mijn toewijding noodig heeft, ik het plichtmatig acht mij niet te onttrekken.” En Henoch: (*Een anderen brief voorlezend*). „Hoe afkeerig ook van hooge ambten zal ik, als het vaderland mij roept, zijn stem gehoorzamen!” En zoo heb ik een ganschen bundel brieven.

ARMINIUS.

Ik kan toch aan al die offervaardige lieden geen portefeuilles geven!

ORESTES.

Beproof het dan zonder hen. Zelfs wanneer geen hunner afvalt, hebben wij nog geen meerderheid.

ARMINIUS.

Bedenk, dat als wij eenmaal aan het bestuur zijn,

menigeen der partij van Dagobert tot ons zal overkomen. Maar wat wilt ge dan?

ORESTES.

Een ministerie, niet door u alleen, maar door ons beiden samengesteld, en voorts de portefeuilles gelijkelijk tusschen ons en onze vrienden gedeeld.

ARMINIUS.

Die eisch is te hoog voor zulk een kleine groep.

ORESTES. (*Opstaande*).

Zie hoe ge het buiten haar stelt!

ARMINIUS.

Blijf zitten, collega; en laat ons de zaken openhartig behandelen...

ORESTES. (*Gaat weder zitten*).

Gij hoort, dat ik dit doe!

ARMINIUS.

Ik volg uw voorbeeld, waarde collega, ik volg uw voorbeeld! Luister alzoo. Onze samenwerking is noodig voor het heil van het vaderland, en als het vaderland spreekt, laat ik alle eigenliefde varen. In vollen ernst derhalve: wat begeert gij voor uw groep? In plaats van één, twee portefeuilles?

ORESTES.

Niet genoeg.

ARMINIUS.

Maar wat dan? Gij wilt toch niet het onmogelijke vorderen? In vredesnaam wat dan?

ORESTES.

Ik heb het u reeds gezegd: de helft der portefeuilles en samenstelling van het ministerie niet door u alleen, maar door ons beiden. (*Hij staat op, en gaat over de balustrade van het terras naar het verschiet kijken*).

ARMINIUS. (*Op den voorgrond in
zich zelf sprekend*).

Die onbeschaamde! Hij maakt een schandelijk misbruik van zijn onmisbaarheid! Evenwel — laat ik hem varen, dan kraait Slawata victorie! (*Zich een oogenblik bedenkend*). Welaan het moet! Kiezen wij van twee kwaden het beste! Bovendien, als ik zorg de meerderheid in het ministerie te hebben, al was het slechts met ééne stem, dan zal het niet aan midde-len ontbreken om dien verwaanden Orestes spoedig weder te loozen! (*Zich omkeerend, op vriendelijken toon*). Gij eischt veel, waarde vriend en — zoo als ik nog altoos hoop — toekomstig ambtgenoot! Zoo veel, dat ik, in gewone omstandigheden niet zou mogen toegeven! Maar bij den ernstigen toestand, waarin de Republiek verkeert, is het voor een vaderlandlievend hart plicht...

ORESTES. (*Naar voren komend*).

Gij hebt u dus bedacht?

ARMINIUS.

Het ministerie telt negen leden. Gelijk deelen is bij gevolg onmogelijk...

ORESTES.

Gij hebt de grootste partij — ik ben tevreden met vier portefeuilles.

ARMINIUS.

Het zij dan zoo. Over de personen zullen we het weldra eens zijn. Ik zal Arthur schrijven, dat ik de opdracht aanneem, en nog heden avond den Staatspre-sident de lijst mijner ambtgenooten hoop voor te leggen!

ORESTES.

Dit wijkt van mijn voorstel af. Meld hem, dat gij een gemeenschappelijke opdracht verlangt aan u en aan mij.

ARMINIUS.

Staat gij daarop? Als gij voor vier portefeuilles de

titularissen kiest, u zelven daaronder begrepen, is het om het even, of wij beiden met de opdracht worden belast of ik alleen.

ORESTES.

Voor mij niet. De taak van kabinetsformeerder geeft mij een overwicht op mijne politieke vrienden, waar ik prijs op stel — overigens, het voorzitterschap in den ministerraad kan door u bekleed worden.

ARMINIUS.

Toegestemd. Ik wensch u en mij zelven van harte geluk, collega! Het nieuwe ministerie is gereed. Dierbaar vaderland! Gij kunt, dank hebbe onze openhartige overeenstemming, (*Hij drukt Orestes de hand*). weder rustig zijn! Ik ga nu aan Arthur mijn besluit schrijven, en zoodra de inwilliging van Gonzales in mijne handen is, zullen wij nader confereeren over de verdeeling der portefeuilles. Welk departement verlangt ge voor u zelven?

ORESTES.

Kanalen-en-Wegen. Vaarwel, tot straks! (*Af*).

ARMINIUS. (*Hem naaogend*).

Kanalen-en-Wegen! Voortreffelijk. Houd u echter overtuigd, beste vriend, dat ik wel kanalen en wegen zal weten te vinden, om mij weder van u te bevrijden!

TWAALFDE TOONEEL.

ARMINIUS. VALERIO.

VALERIO. (*Om zich heenziende*).

Zou papa reeds vertrokken zijn?

ARMINIUS.

Wel zoo, mijnheer Valerio! Zoekt gij iemand?

VALERIO.

Papa. Hij rustte straks op deze plek uit, maar hij schijnt heengegaan te zijn.

ARMINIUS.

Mijnheer uw vader maakt hier flinke wandelingen! Het bronwater en de berglucht brengen hem blijkbaar geheel op streek!

VALERIO.

Dat zou toch al zeer spoedig wezen! Hij is pas gisteren aangekomen.

ARMINIUS.

Op sommige gestellen werkt een badkuur verbazend vlug! Het zou me niet verwonderen, of de heer Slawata was nu al meer dan half genezen, en rekent zich bereids gezond en sterk genoeg, om de ministeriëele crisis tot een einde te kunnen brengen. Bij gelegenheid mijn collegiale groeten, als ik u mag verzoeken, en mijn beste wenschen voor verdere gunstige gevolgen van de badkuur! (*Af*).

DE RTIENDE TOONEEL.

VALERIO, *later* WANDA.

VALERIO.

Wat mag de man toch meenen? Hij wordt zelf als eerste minister gedoodverwd, en weet even goed als ik, dat papa zich niet verder met de politiek inlaat dan dat hij de zittingen van den Rijksraad bijwoont. Iets meer zou hij ook niet willen. (*Wanda ziende, die van de zijde van het terras opkomt*). Daar is zij eindelijk! (*Tot Wanda*). Wanda! lieve Wanda!

WANDA. (*Eenigszins verbaasd*).

Mijnheer Valerio!

VALERIO.

Welk geluk u te ontmoeten! Ik hoopte het wel, maar

begon toch te twijfelen, of gij heden niet een anderen weg hadt genomen.

WANDA.

O foei! Gij wachttet mij dus op?

VALERIO.

Ja lieve Wanda!

WANDA.

Niet zoo gemeenzaam, als het u belieft. Gij weet wel, dat dit nog niet mag.

VALERIO.

Maar zulke stijfheid is niet om uit te houden Wanda!

WANDA.

Geen lieve Wanda en geen Wanda! Mejuffrouw Wanda, of beter nog: mejuffrouw Dagobert, of het allerbest: mejuffrouw... zonder meer.

VALERIO.

Daar meent ge niets van... Onze conversatie zou koud als ijs worden, indien ik u aldus moest toespreken, mejuffrouw... zonder meer.

WANDA.

Conversatie? En het verbod?

VALERIO.

Mijnheer uw vader heeft niet verboden, dat wij met elkaër praten, als wij toevallig in elkanders gezelschap komen.

WANDA.

En ge wacht mij hier op? Is dat toevallig?

VALERIO.

Gewis! Ik zei tot mij zelve: Wanda... ik bedoel: mejuffrouw Dagobert... komt dagelijks langs dit terras. Ik zal daar ook heengaan, om haar toevallig te ont-

moeten... (*Ziende, dat zij een paar stappen voorwaarts doet*). Ga nu niet heen, Wanda-lief!

WANDA.

Van mijn kant was in elk geval de ontmoeting toevallig. (*Zij gaat op een bank zitten*). Ik mag dus wel blijven — maar dan geen Wanda meer, (*Schertsend met den vinger dreigend*). hoort gij, mijnheer Valerio?

VALERIO. (*Gaat naast de bank staan*).

Ach! ach!

WANDA.

Hoe zucht ge zoo?

VALERIO.

Ik wenschte dat ik al notaris was!

WANDA.

Ik ook van ganscher harte! Gij weet, dat ik u alles goeds gun.

VALERIO.

Zoodra ik notaris ben, mag ons engagement doorgaan. Uw vader heeft het me zelf gezegd. Wat valt me dit uitstel lang! Gevoelt gij niet hoe vurig ik verlang...

WANDA.

Zut! zut! Het is ons uitdrukkelijk verboden daarover onderling te spreken.

VALERIO.

...Hoe vurig ik verlang notaris te worden. En uw vader, die het in zijn macht heeft mij aan te stellen, weigert het. Waarom toch?

WANDA.

Dat heb ik hem al dikwijls gevraagd.

VALERIO.

Hebt gij? Hoe beminnelijk van u, allerliefste Wanda! (*Wanda staat op.*) En wat zeide mijnheer uw vader dan wel, mejuffrouw Dagobert?

WANDA. (*Gaat weder zitten*).

Dat dit staatszaken waren, die ik toch niet zou begrijpen. Overigens zal mijn vader eerstdaags geen Minister meer zijn.

VALERIO.

O ja, die ministeriëele crisis! Als ik zelfzuchtig wilde redeneeren, zou ik moeten zeggen, dat een verandering van ministerie me wel bevalt. Wellicht, dat het nieuwe mij tot notaris maakt!

WANDA.

Denk niet ongunstig over mijn vader, omdat hij uw wensch niet vervulde, en wees zeker, dat hij het goed met u meent!

VALERIO.

Intusschen blijft het voor ons wachten, wachten, wachten! Mijn hart lijdt daar zwaar onder, en als ik u dan zie en tot u spreek, o mijn beste Wanda...

WANDA.

Waarlijk, als gij op dien toon voortgaat, vertrek ik. Laat ons van onderwerp veranderen, dan kunnen wij nog wel een oogenblikje keuvelen. Vertel me, bij voorbeeld, iets van uw levenswijze, van uw bezigheden...

VALERIO.

Met genoegen — maar het is een drooge stof. Nu heb ik eenige dagen vacantie, die ik hier in Morgenoord doorbreng. Anders zit ik bij mijn notaris te Grootenhuizen acten te stellen. Een dor werk, zonder eenige poëzie hoegenaamd! Wanneer niet de gedachte aan u...

WANDA.

Nu ja, dat weet ik. Wat staat er dan wel in zulk een acte?

VALERIO.

Van alles. Wilt gij eens iets hooren van dien stroef-

ven formulierstijl? „Heden compareerden voor mij notaris, in tegenwoordigheid van na te noemen getuigen, de heer Valerio Ślawata, wonende te Grootenhuisen en mejuffrouw Wanda Dagobert, mede aldaar gedomiciliëerd, die verklaard hebbende voornemens te zijn met elkander een wettig huwelijk aan te gaan...”

WANDA.

Ik geloof, dat ik den notarisstijl nu machtig ben. Wij kunnen het er bij laten. Leg mij liever de politiek van den dag eens uit. (*Deftig*). Is er reeds een nieuwe ministeriële combinatie tot stand gekomen?

VALERIO.

Ik kan wel hooren, dat ik met de dochter spreek van een staatsman!

WANDA.

Om een paar pedante woorden? Die heb ik van tante. Zij kent er een aantal zoo, en laat zich daarop nog al iets voorstaan. Leer me ook eens wat van de politiek.

VALERIO.

Gaarne. Maar gij zoudt in uw vader een beteren magister kunnen vinden.

WANDA.

Mijn vader spreekt bijna nooit met mij over de politiek. Daarom begrijp ik niet eens recht wat een ministeriële crisis is, en hoe daar een eind aan komen kan.

VALERIO.

Op verschillende wijzen. Eerstens door de optreding van een homogeen ministerie.

WANDA.

Ho—mo—geen—? Wat is dat?

VALERIO.

Een ministerie, bestaande uit personen van een en

dezelfde partij. Maar hiertoe kan men alleen geraken, als er een vaste meerderheid in den Rijksraad is.

WANDA.

En als die ontbreekt?

VALERIO.

Dan neemt men vaak zijn toevlucht tot een coalitie-ministerie, gelijk thans, naar men wil, aan de beurt komt met Arminius en Orestes.

WANDA.

Co—a—li—tie—ministerie! Het is of ik tante hoor!

VALERIO.

Slaagt ook de samenstelling van zulk ministerie niet, dan is goede raad duur! Gewoonlijk vormt men in dat geval een kabinet van personen zonder politieke kleur. Dergelijk ministerie moet zich echter bepalen tot het strikt noodzakelijke. Verder laat het alles onaangeroerd. Werkeloosheid is zijn program en zijn plicht; het mag niets beramen, niets voorstellen en niets doen.

WANDA.

En hoe noemt men zulk ministerie?

VALERIO.

Een ministerie van zaken.

WANDA.

Is dat de technieke term?

VALERIO.

Waarom vraagt gij dit?

WANDA.

Om tante, die met haar zoogenaamde technieke termen mij steeds het zwijgen poogt op te leggen. Ik zou er ook wel eenige willen kennen. Ho—mo—

geen—ministerie, co—a—li—tie—ministerie, ministerie van zaken. Ik raak reeds op streek. (*Opstaande*). Heb dank voor uw les in de hooge politiek.

VALERIO.

Gaat gij nu al heen?

WANDA.

Als ik langer blijf, zal tante mij aan de bron missen.

VALERIO.

Wie weet hoe lang het duurt eer ik u weder zie! Gaat mijnheer uw vader morgenavond naar de receptie bij den Staatspresident?

WANDA.

Hij mag daar niet ontbreken; ook tante niet, die aan den Staatspresident verwant is en de honneurs waarneemt, en ik vergezel als gewoonlijk mijn vader.

VALERIO.

Welk geluk! Generaal Gonzales heeft ook mij op de receptie uitgenoodigd. Dus morgenavond weder een toevallige ontmoeting! Overheerlijk!

WANDA. (*Vertrekkend*).

Vaarwel, mijnheer Valerio!

VALERIO.

Tot weêrziens, lieve Wanda!

VEERTIENDE TOONEEL.

VALERIO. (*Alleen*).

Hoe lang zal het duren eer ik haar mijn verloofde mag noemen! Ware die crisis er niet, ik zou nogmaals, op het gevaar af van voor lastig gehouden te worden, bij haar vader om een notariaat gaan solliciteeren.

Hoe zonderling toch, dat hij, ofschoon hij mij genegen is en al reeds candidaten, niet ouder dan ik, benoemd heeft, er niet van hooren wil, mij aan te stellen. Het is mij onbegrijpelijk! En elken dag wordt de onzekerheid mij onverdragelijker.

VIJFTIENDE TOONEEL.

VALERIO. ARMINIUS.

ARMINIUS.

Wacht gij nog altoos uw vader, mijnheer Valerio?

VALERIO.

Ik denk nu ook, dat hij wel opgewandeld zal zijn. Misschien vind ik hem bij de bron.

ARMINIUS.

Of op de villa-Tertia. Hij verkeert in deze dagen van crisis druk met den Staatspresident.

VALERIO.

Aan die crisis zal wel spoedig een einde komen, als het niet reeds zoo ver is. Mag ik me veroorloven u mijne gelukwenschen aan te bieden, mijnheer Arminius?

ARMINIUS.

Mij? Waarmede?

VALERIO.

Het algemeen gerucht wil, dat de *Staatsbode* van morgen ons het optreden zal melden van een Ministerie-Arminius.

ARMINIUS.

Op welken grond?

VALERIO.

Ieder zegt, dat gij de aangewezen man zijt, om als hoofd van het nieuwe ministerie op te treden...

ARMINIUS.

Welzoo ... welzoo ...

VALERIO.

De man van het oogenblik. Misschien schijnt het u stout, maar ik zou u wel een verzoek wenschen voor te dragen.

ARMINIUS.

Spreek vrij ... De zoon van mijn waarden collega vindt altoos bij mij een gunstig oor.

VALERIO.

Die welwillende woorden geven mij moed. Het is u denkelijk niet onbekend, dat ik candidaat-notaris ben. Ik streef naar een aanstelling als notaris, en waag het mij bij u aan te bevelen ...

ARMINIUS.

Gij komt vroeg. Het gerucht, waarvan gij spreekt, is minst genomen voorbarig.

VALERIO.

Maar het zal waarheid worden!

ARMINIUS.

Daar weet ik niets van. Doch als de crisis op die wijze mocht worden opgelost (*Op voornamen toon*). kunt gij op mijn belangstelling rekenen, en zal ik uw aanzoek in ernstige overweging nemen. (*Jongens met pakken dagbladen komen langs het terras, schreeuwende: «de Avondtjdingen! de Avondtjdingen! Extra nieuws van de crisis! Ministerie-Slawata! Ministerie-Slawata!»*)

VALERIO. (*Verbaasd*).

Wat is dat nu? (*Hij en Arminius stappen naar de courantenjongens, koopen ieder een exemplaar van de Avondtjdingen, en zien het haastig in*). Inderdaad het staat er, het staat er! (*De courantenjon*

gens af, roepende: "Extra-tijding! Ministerie Slawata! Extra-tijding! Ministerie Slawata!")

ARMINIUS.

Vreemd! (*Lezend*). "Bij het ter perse gaan telegrafeert men ons uit Morgenoord: De Heer Slawata had heden met den Staatspresident een langdurig onderhoud. In politieke kringen alhier wordt verzekerd, dat genoemde heer belast is met de vorming van het nieuwe ministerie."

VALERIO.

Dit bericht moet van Celer komen. Het kan onmogelijk waar zijn. Wie mag het hem verschaft hebben? Daar zit de eene of andere intrige achter. Doch ik laat niet aldus spelen met mijn vaders naam! Ik snel naar Celer! Hij moet mij de zaak ophelderen. Mijnheer Arminius, uw dienaar! (*Af*).

ZESTIENDE TOONEEL.

ARMINIUS. (*Alleen*).

Celer? Zou hij die opdracht aan Slawata verzonnen hebben om zijn blad van sensationieuws te voorzien? Of zou er inderdaad van een ministerie-Slawata sprake zijn geweest? Maar Gonzales heeft toch, door Arthur, mij met de kabinetsformatie belast. Hoe het zij, dat courantenbericht komt nu zeer ongewenscht. Ik zal Celer den waren toestand mededeelen, dan kan in een volgend nummer van de *Avondtijdingen* gemeld worden, dat het gerucht van een ministerie-Slawata zich niet bevestigt, en een ministerie-Arminius op til is.

ZEVENTIENDE TOONEEL.

ARMINIUS *en* RURIK, *later* ARMINIUS *alleen*.

RURIK. (*Een grooten vierkanten brief te voorschijn haulend*).

Heb ik de eer den heer Arminius te spreken, afgevaardigde in den Rijksraad?

ARMINIUS.

Die ben ik. — Hadt ge iets voor mij?

RURIK. (*Hem den brief gevende*).

Een ambtelijk schrijven uit de secretarie van den Staatspresident. Ik ontving den last u op te zoeken, en u het stuk persoonlijk te overhandigen.

ARMINIUS.

Zeer wel. (*Rurik af*). Zeker de goedkeuring van mijn voorstel, om gezamenlijk met Orestes het nieuwe ministerie samen te stellen. (*Den brief openbrekend en lezend*). „Ingevolge den last, mij door den Staatspresident verstrekt, heb ik de eer u kennis te geven, dat Z Ex., meenende niet te moeten afwijken van de usantie, om de samenstelling van een ministerie slechts aan een enkel staatsman toe te vertrouwen, uw voorstel van de hand wijst, en acht gevende op uwe schriftelijke verklaring, waarnaar u alleen onder medewerking van een uwer politieke vrienden, tot die samenstelling kunt overgaan, u van verdere bemoeiingen in zake de ministeriëele crisis ontheft.

„Arthur.

„Secretaris.”

Uitgespannen! Op zijde gezet! Dat is de schuld van dien aanmatigenden Orestes! Zonder zijn dwazen eisch om met mij het ministerie te vormen, zou het al gereed zijn! Hoe ellendig, dat ik niet voort kon buiten

dezen verwaanden pedant! Maar zou het inderdaad wezen, dewijl de Staatspresident slechts één kabinets-formeerder wil, dat hij mij de opdracht onttrekt? Zou dit meer zijn dan een voorwendsel, en zou hij niet aanvankelijk mij slechts de opdracht gegeven hebben voor den vorm? Dan ware met mij een arglistig spel gespeeld! Dan ben ik dupe van een of andere machinatie! Ik, Arminius, dupe! Het zou gedaan zijn met mijn politiek aanzien! Mijn vijanden in den Rijksraad zullen het uitbazuinen, dat ik een ministerie heb willen vormen, en niet kon slagen! Wie mag mij dien strik hebben gespannen? En ben ik op den achtergrond geraakt, welk ministerie is dan nog mogelijk? (*Courantenjongens, schreeuwende achter de coulissen: „Extra tijding: Ministerie-Slawata! Extra tijding: Ministerie-Slawata!”*) (*Arminius de stem der courantenjongens nabootsende*): „Ministerie-Slawata”!... welzeker! — „ministerie-Slawata”... dat ik dit niet aanstonds begreep! Uit dien hoek komt de slag! Die Slawata! Nu vat ik het. Dagobert zal hem de ondersteuning zijner partij hebben beloofd, wel voorziende, dat Slawata toch niet lang aan het roer kan blijven, en hij zelf dan weder de onmisbare man wordt.... Wel zeker! Wel zeker! En mogelijk doet Orestes ook mede! Waar dient nu mijn parlementaire overwinning toe? Arminius is verslagen, daags na zijn zegepraal! Verslagen en vernietigd!... Maar wie meent, dat hij den moet laat zinken, kent hem toch niet.

ACHTTIENDE TOONEEL.

ARMINIUS. CELER (*Komt haastig op*).

ARMINIUS.

Gij zijt een durver met uw telegram! Ministerie-Slawata! Wie iets verzinnen wil moet het goed doen!

CELER.

Mijn bericht was wel wat gewaagd... Maar gij beseft niet, mijnheer Arminius, waartoe de wanhoop een reporter kan drijven, die om nieuws verlegen is!

ARMINIUS.

Verdedig u maar niet. — Politieke mannen nemen het de pers niet kwalijk, als zij de feiten wat kleurt en overdrijft. Wij zijn er aan gewoon, en weten niet beter of het behoort zoo.

CELER.

Niet ieder oordeelt als gij. Daar valt mijn vriend Valerio mij onstuimig en verontwaardigd op het lijf; hij wilde volstrekt weten hoe ik aan het bericht kwam, en verweet mij, dat ik zijn vader belachelijk had gemaakt!

ARMINIUS.

Is hij dwaas? Als gij hem weder ontmoet, houd dan de tiding vol, want gij hebt er geluk mede. Ik acht thans een ministerie-Slawata zeer waarschijnlijk.

CELER.

Tot mijn verbazing doet men dat algemeen! Men wil vernomen hebben, dat de onderhandelingen over een ministerie-Arminius-Orestes afgesprongen zijn. Aan de bron complimenteerde ieder mij daareven, omdat mijn blad zoo snel was ingelicht!

ARMINIUS.

En wat zegt men wel van het bericht?

CELER.

Men is ermeê in zijn schik. Nu er toch van u geen sprake meer schijnt te wezen, ziet men in Slawata den man. Er is zelfs geestdrift ontstaan. Allerwege hoort men hem roemen, wegens zijn onpartijdigheid, zijn rechtvaardigheid! Er zijn er, die hem een ovatie willen brengen met muziek en vuurpijlen. Het zou mij niet verwonderen als gansch Morgenoord van avond werd geillumineerd!

NEGENTIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DRIE BADGASTEN, *ieder met een exemplaar van de Avondtijdingen in de hand. (Het begint te schemeren, en het tooneel wordt langzamerhand half duister).*

EERSTE BADGAST.

De heeren weten toch het groote nieuws al? Ministerie-Slawata?

ARMINIUS.

Is dit reeds zeker?

EERSTE BADGAST.

Voor mij ja. (*Uit de Avondtijdingen voorlezende*). „Laatste Berichten. Bij het ter perse gaan telegrafeert men ons uit Morgenoord: „de heer Slawata had heden met den Staatspresident een langdurig onderhoud. In politieke kringen alhier wordt verzekerd, dat genoemde heer belast is met de vorming van het nieuwe ministerie!”

TWEEDE BADGAST.

Geen twijfel is nog mogelijk! Wien zou de Staatspresident beter kunnen kiezen? Slawata is de aangezezen man, de man van het oogenblik!

CELER.

Evenwel, als men het bericht nauwkeurig leest, valt er nog niet met stelligheid uit op te maken, dat Slawata de opdracht heeft.

EERSTE BADGAST.

In deze verwarde omstandigheden is een politiek ministerie onmogelijk, en wordt een ministerie van zaken vereischt. Daar is hij juist de man voor. Gonzales kan niemand anders nemen. Slawata's eigenschappen. . .

TWEEDE BADGAST.

En zijn deugden! Zijn grootmoedigheid! Zijn onpartijdigheid! Wij moeten laten blijken, dat de openbare meening aan zijn zijde staat. Een serenade van avond, illuminatie!

DERDE BADGAST.

Ja, dat moeten we hebben. Het is zoo doodelijk eentoonig op deze badplaats. Er dient eens een pretje te wezen. Komt, laat ons de muziek gaan bestellen! (*Hij schelt*).

ARMINIUS.

Heeren, is het daarvoor nog niet te vroeg? Indien het bericht eens onjuist of ten minste voorbarig was?

DERDE BADGAST.

Toch muzikanten! De politiek raakt mij niet, maar wat leven en beweging is hier hoog noodig.

TWINTIGSTE TOONEEL.

DE VORIGEN. FLORIS.

FLORIS.

Er is gescheld. Verlangden de heeren mij te spreken?

DERDE BADGAST.

Een nieuw ministerie treedt op, naar ik hoor. Dat moet, als straks de badgasten hierheen komen om de avondlucht te genieten, luisterrijk gevierd worden. Kunt ge niet wat muziek op het terras laten maken, met fakkellicht of vuurwerk?

FLORIS.

Wij zijn in een zeer deftig paviljoen, heeren, en luidruchtige dingen...

TWEEDE BADGAST.

Er is hier toch wel meer van dien aard te doen geweest. Laatst op den verjaardag van den Generaal...

FLORIS.

Dat was een officiëel feest.

TWEEDE BADGAST.

Dit is ook officiëel. Optreden van Slawata als Eerste Minister! Slawata, de onpartijdige! Gij kent hem toch wel?

FLORIS.

Hij zit in mijn tuin te rooken, en heeft me niets gezegd...

TWEEDE BADGAST.

Dit is zoo zijn manier. Altoos vol bescheidenheid. Kom aan, muziek en verlichting van den waterval!

FLORIS.

Wil me verschoonen, heeren. Daar de heer Slawata mij niets heeft laten blijken...

EERSTE BADGAST.

Het is echter zeker. Lees maar... (*Hem de Avondtjdingen voorhoudende*) het staat in de courant.

FLORIS.

Dat verandert. Als het in de courant staat, is het waar.

DERDE BADGAST.

Nu dan ook aan den gang! En zorg dat hier aanstonds bouquetten zijn voor de dames.

ARMINIUS.

Voor de dames?

DERDE BADGAST.

Gewis. Nu er toch muzikanten komen, kunnen wij ook wel een dansje maken in de open lucht. Het is een zoele avond!

TWEEDE BADGAST.

Wij zullen die bouquetten Slawata aanbieden. (*Tot Eersten Badgast*) Gij moet de aanspraak houden!

EERSTE BADGAST.

Neen, dat is uw taak. Gij zijt een specialiteit in de parlementaire welsprekendheid.

DERDE BADGAST.

Ongetwijfeld.

TWEEDE BADGAST.

Nu dan, om u genoeg te doen.

DERDE BADGAST.

Maar maak het niet te lang.

TWEEDE BADGAST.

Het treft, dat Slawata in de nabijheid is. (*Een paar stappen zettend in de richting van het paviljoen*). Laat ons hem gaan geluk wenschen!

DERDE BADGAST.

(*Hem terughoudend*). Straks als de muziek er is. (*Zijn beurs withalend*). Wat moeten de muzikanten hebben?

FLORIS.

Bij zulke gelegenheden blazen ze uit vaderlandsliefde, en krijgen in de pauzering ieder een halve flesch wijn en een broodje met ham.

DERDE BADGAST (*Hem een paar goudstukken gevend*).

Ziedaar. — Wat er over is kan voor de verlichting dienen.

FLORIS.

Ik zal er voor zorgen, heeren! (*Af*).

TWEEDE BADGAST.

Voortreffelijk! De openbare meening zal alzoo op indrukwekkende wijs haar stem doen hooren!

ARMINIUS.

Tot weerziens, heeren! (*Af*).

DERDE BADGAST.

Dus zullen wij hier nu eens een vroolijken avond hebben. Dat is in lang niet gebeurd!

EEN EN TWINTIGSTE TOONEEL.

DE VORIGEN. (*behalve Arminius en Floris*)
DE BURGGRAVIN. ORESTES. DAGOBERT.
WANDA. VALERIO. *Heeren en Dames.*
(*De meesten nemen plaats op de banken
en op de tuinstoelen voor het paviljoen*).

EERSTE BADGAST. (*Naar Valerio
gaande*).

Met groote belangstelling hebben wij het gewichtig nieuws vernomen. Wij wenschen er u oprecht geluk mede, mijnheer!

TWEEDE BADGAST. (*Ook naar Valerio
gaande*).

De openbare meening juicht een ministerie-Slawata allerwege toe! Zoon van een waardigen vader, vergun mij u de hand te drukken! Wij verheugen ons zeer over deze oplossing der crisis.

ALLEN.

Wij ook, wij ook!

ORESTES.

Het bestuur komt nu althans niet in de handen van intriganten.

TWEEDE BADGAST.

De onpartijdigheid zal voortaan den scepter torsen

VALERIO.

Doch gij vergist u, heeren! Waarlijk, mijn vader zoekt

geen hooge ambten, en niemand denkt er aan hem die op te dragen.

EERSTE BADGAST.

Het bericht luidt toch zoo beslist als in deze omstandigheden mogelijk is.

VALERIO.

Er kan toch niets van aan zijn!

TWEEDE BADGAST.

Misschien is de zaak te vroeg uitgelekt. De pers is tegenwoordig zoo voorbarig!

EERSTE BADGAST.

In dit geval prijs ik haar daarom. Een goede tijding komt nooit te vroeg. Leve Slawata, de onpartijdige!

ALLEN.

Leve Slawata, de onpartijdige!

TWEE EN TWINTIGSTE TOONEEL.

DE VORIGEN. SLAWATA. HEDWIG. (*Zij komen uit het paviljoen. Hedwig heeft een mand met bouquets in de hand*).

DE DRIE BADGASTEN.

Daar is hij, daar is hij! (*Allen komen naar voren*).

VALERIO (*Tot Slawata*).

Vader! Er gebeuren hier vreemde dingen!

SLAWATA (*Tot Valerio*).

Wat een rumoer. — Laat ons een stil plekje zoeken, eer wij huiswaarts keeren. (*Hij gaat zitten*).

TWEEDE BADGAST. (*Met het grootste bouquet in de hand uit de mand, die Hedwig hem en vervolgens aan andere heeren en dames heeft aangeboden*).

Mijnheer Slawata! Zeer geachte heer Slawata! (*Hij wacht eenige oogenblikken, gedurende welke de verdere aanwezigen — met uitzondering van Valerio, die naast zijn vader is blijven staan — zich in een halven kring scharen, en personen op het terras verschijnen, die chineesche lantarens aan de spijlen van het hek bevestigen*). Zeer geachte heer Slawata! (*Langzaam en op plechtigen toon*) Deze ure is voor ons allen een dag van onvoorwaardelijke blijdschap. Daargelaten de oorzaak der jongste politieke gebeurtenissen, die het ministerie-Dagobert er toe hebben doen besluiten, niet langer de teugels van het bewind te zwaaien, doch doordrongen van het onvermijdelijke, dat thans andere staatslieden de plaatsen zullen hebben in te vullen, door hem en zijn medestanders tot nog toe beklommen, verheugt het ons bijzonder, dat de hooge regeering door zulke waardige handen zal worden toegepast. Het land is wars, geachte heer Slawata, van het woelen der partijschappen. Het zwoegt naar vrede en rust! (*De muzikanten verschijnen op het terras*). Een ministerie van zaken, gevormd en geleid door een man van algemeen bekende bezadigdheid, en wiens ongeëvenaarde onpartijdigheid door elkeen ten zeerste wordt gehuldigd, ziedaar wat het land behoeft, ziedaar wat het eischt! (*Twee stappen voorwaarts en met verheffing van stem*). De stem der natie bewierookt u! Het gejuich der openbare meening vlecht lauweren om uw kruin! (*Slawata het bouquet overhandigend*). Mogen deze bloemen u tot overtuiging strekken van een kleur- en geurrijke loopbaan op den distelakker der staatkundige verwickelingen.

SLAWATA. (*Opstaande*).

Maar, mijnheer, wat moet dit beduiden?..

TWEEDE BADGAST.

Het beduidt, dat het land weder een nieuwe phase binnengaat van...

DERDE BADGAST.

Nu is het lang genoeg. (*Met een witten zakdoek wuivend*). Muziek! (*De muzikanten spelen het soldatenkoor uit den Faust van Gounod. Slawata loopt heen en weder en poogt te spreken, maar is wegens de muziek niet te verstaan*).

ALLEN. (*Zoodra de muziek ophoudt*).

Leve Slawata! leve Slawata, de onpartijdige!

SLAWATA. (*Tot Valerio*).

Wat gaat er hier toch om?

VALERIO. (*Tot Slawata*).

Zij verkeeren in de meening, dat gij Eerste Minister wordt.

SLAWATA.

Zijn ze waanzinnig?

VALERIO.

Ze hooren naar geen tegenspraak.

DAGOBERT. (*Slawata ter zijde nemende*).

Vat uw taak met moed op. Uw politieke vooruitzichten staan niet slecht.

SLAWATA.

Gij ook al! Het is ongeoorloofd aldus den spot met mij te drijven! Men zal me nog dol maken! (*De handen aan het hoofd brengend*) o, mijn hoofd, mijn hoofd!

DAGOBERT.

Bewaar uw kalnte. Arminius zouden wij uit alle macht hebben bestreden. Gij echter kunt op de ondersteuning van mij en mijn partij rekenen!

SLAWATA.

Mijn hoofd! mijn hoofd!

ORESTES. (*Tot Slawata*).

Ik bied u mijn hulp aan; mijnheer Slawata. Mijn afspraken met Arminius binden mij nu niet meer. (*Half fluisterend*). Ik ben blijde, dat ik met fatsoen van hem af kan. Alexander, Henoch en ik zijn bereid in het kabinet te treden, door u te vormen.

SLAWATA.

Zeer veel eer. Doch ik bid u, laat me met rust. O, mijn hoofd, mijn hoofd!

DE BURGGRAVIN. (*Tot Slawata*).

Wij lazen met ingenomenheid het *entre-filets*, geachte heer, al kwam het niet uit officiële bron. Deze consideratie verklaart uw provisoire reserve...

SLAWATA.

Ik moet aan dien waan een einde maken. Ik moet! (*Opstaande en de hand in de borst stekende, met sterke stem*). Mijne heeren! Vergunt mij u te verklaren...

DERDE BADGAST.

Alwêer een redevoering? (*Roepend en wuivend*). Muziek! (*De muzikanten spelen den Radetsky-marsch*).

SLAWATA.

O jammer, daar beginnen zij weder! (*De muziek houdt eenigen tijd aan. Tegen het einde komt Rurik en overhandigt Slawata een brief*).

ALLEN. (*Zoodra de muziek zwijgt*).

Leve Slawata, de onpartijdige!

SLAWATA. (*Den brief openbrekende*).

Van de villa-Tertia! (*Valerio den brief overgevend*). Daar, zeg mij maar wat er in staat. Ik ben te opgewonden om zelf te lezen.

DAGOBERT.

Een brief van den Staatspresident! (*Allen wijken terug, en laten Slawata en Valerio alleen bij het voetlicht*).

VALERIO. (*Den brief aan Slawata voorlezende*).

„Amice!

„Een gerucht, dat mij niet minder verbaast als het u zal hebben gedaan, benoemt u tot Eersten Minister. Ieder juicht het toe. *Vox populi vox Dei!* Gij minister en Arminius niet — het zou heilzaam voor het vaderland en een uitkomst voor mij wezen. Neem uw tijd om de zaak ernstig met u zelve te beraden, en kom morgen avond, een uur voor de receptie, op de villa-Tertia. Wij zullen haar dan te samen, in het bijzijn van Arthur en Dagobert, overleggen.

„t. t.

„Gonzales.”

Het wordt nu ernst.

SLAWATA. (*Wanhopig*).

Dat houd ik niet langer uit!

VALERIO.

Laat ons gaan; begeef u ter ruste, vader, en morgen avond kunt gij vertrouwelijk uw vriend, den Staats-president, duidelijk maken, dat uw gezondheidstoestand u niet toelaat de benoeming aan te nemen.

SLAWATA (*Tot Valerio*).

Ja, dat zal het best zijn...

VALERIO.

Anders... Ik zou ook wel een ministerie-Slawata willen!

SLAWATA

Et tu Brute!

VALERIO.

Naar ik hoop zou het mij aanstonds als notaris aanstellen. (*Hij neemt Slawata onder den arm, en beiden doen een paar stappen als om heen te gaan*).

DE BURGGRAVIN. (*Door de anderen gevolgd naar voren komende*).

De opdracht voor de kabinetsformatie is nu toch formeel?

VALERIO.

Het behoeft geen geheim te blijven, dat de Staatspresident verlangt er met mijn vader over te raadplegen.

ALLEN.

Leve Slawata, de onpartijdige! Leve onze Eerste Minister!

SLAWATA.

Het is nog zoo ver niet. Geloof me toch, mijn ziekelijk gestel...

EERSTE BADGAST.

Gij zult overal steun vinden.

SLAWATA.

Ik ben te zwak. Ik zou onder den last bezwijken.

TWEEDE BADGAST (*Declameerend*).

„Wel hem, die 't vaderland meer dan zich zelf bemint!

„In 't sneuv'len voor zijn heil...”

SLAWATA.

Sneuvelen? Maar daar ben ik nog niet aan toe... Daar ben ik volstrekt nog niet aan toe.

TWEEDE BADGAST. (*Als voren*).

„In 't sneuv'len voor zijn heil de hoogste vreugde vindt!”

ALLEN.

Leve Slawata, de onpartijdige! Leve Slawata, de vaderlandslievende!

DERDE BADGAST.

Muziek! (*De muzikanten spelen opnieuw den Radetsky-marsch en de gordijn valt*).

Einde van het Tweede Bedrijf.

DERDE BEDRIJF.

(Een deftig gemeubeld vertrek bij Gonzales op de villa-Tertia. Van achteren nederhangende portières, toegang gevend tot de receptiezaal. Niet ver van het voetlicht een tafel, bedekt met een kleed, waarop zich vóór de plaats van Gonzales een stapel papieren, benevens een inkkoker met toebehooren bevindt. Stoelen, sofas enz. Zijdeuren en Zijramen).

EERSTE TOONEEL.

GONZALES. ARTHUR. DAGOBERT. SLAWATA. *(Zij zitten aan de tafel).*

SLAWATA.

Neen, het kan niet; het kan volstrekt niet. Mijn hoofd duizelt als ik er aan denk!

DAGOBERT.

Niets dan opgewondenheid!

GONZALES.

Ik dacht de crisis opgelost, en nu ligt dan alles weder in duigen.

DAGOBERT.

Is het mij veroorloofd, Generaal, nog een poging te doen om den heer Slawata tot een juistere waardeering van den toestand te brengen?

GONZALES.

Zeker! Zeker!

ARTHUR *(Tot Gonzales).*

Zou het ook u niet nuttig voorkomen, Generaal, om

inmiddels deze stukken met uw handteekening te voorzien?

GONZALES. (*Na een zucht*).

Kan dit niet wachten?

ARTHUR.

Dan zou het straks, gedurende de receptie, dienen te geschieden.

GONZALES (*Weder zuchtend*).

Welaan dan! (*Onder eenige stukken zijn naam zettend*). Gonz... streep; Gonz... streep. (*Tot Dagobert*). Het woord is aan u, mijnheer Dagobert. (*Hij gaat voort met de stukken, na ze even een voor een ingezien te hebben, te onderteekenen; Arthur, naar gelang dit vordert, strooit er zand over en stapelt ze weder op*).

DAGOBERT.

Het is onmogelijk, mijnheer Slawata, om u thans, na die luisterijke serenade, terug te trekken. Wie A heeft gezegd moet ook B zeggen.

SLAWATA.

Maar ik heb nog geen A gezegd. Herinner u slechts, wat ik zooeven den Generaal (*Hij ziet Gonzales aan*) antwoordde.

GONZALES. (*Steeds onderteekenende zonder op te zien*).

Gonz... streep; Gonz... streep.

DAGOBERT.

Gij aanvaardt het ministerie onder de gunstigste omstandigheden. De openbare meening is op uw hand.

SLAWATA.

Dat heb ik haar niet gevraagd.

DAGOBERT.

Toen de Generaal u ontbood...

ARTHUR.

Op mijn raad...

GONZALES. (*Als voren*).

Gonz... streep.

DAGOBERT.

Toen de Generaal u ontbood was de parlementaire toestand u nog niet zoo duidelijk als nu. Wanneer gij Orestes in uw kabinet opneemt, verzekert gij u den steun zijner partij. Ook op dien der mijne kunt gij rekenen. Aldus hebt gij eene meerderheid tot uwe beschikking...

SLAWATA.

Maar de werkzaamheden, mijnheer, de werkzaamheden... Gij weet immers wel, dat mijn gestel daar niet tegen bestand zou zijn!

DAGOBERT.

Geen zwaarigheid. Zoo als gij daareven hoordet, is het de bedoeling van den Generaal...

ARTHUR.

Op mijn voorstel...

DAGOBERT.

Dat uw ministerie een ministerie van zaken zal zijn.

ARTHUR.

Of beter gezegd: een ministerie van overgang. Het behoeft niet lang te duren.

GONZALES. (*Als voren*).

Gonz... streep; Gonz... streep.

DAGOBERT.

Voorzeker; het behoeft niet lang te duren. Na eenigen tijd ben ik bereid opnieuw het bestuur te aanvaarden, en dan neem ik Orestes van u over.

SLAWATA.

Ik volhard bij mijn weigering.

DAGOBERT.

Maar wat dan? Ge wilt toch niet de verantwoordelijkheid op u laden van een oplossing der crisis onmogelijk te maken?

SLAWATA.

Men drage Orestes de samenstelling van het ministerie op.

DAGOBERT.

Hij is een bruikbaar administrateur, maar van politiek verstaat hij niet veel.

ARTHUR.

Inderdaad, dit kan niet.

GONZALES. (*Als voren*).

Gonz. . . streep.

DAGOBERT.

Maar wat dan? In vredesnaam wat dan?

ARTHUR.

Één uitweg is er nog.

DAGOBERT.

Welke?

ARTHUR.

Mij dunkt: het besluit van den heer Slawata vordert eerbiediging. Aan den anderen kant zal zijn vaderlandsliefde, die gisteren met juichtoon en trompetgeschal zoo naar waarde gehuldigd werd, hem bewegen de diensten te bewijzen, die zijn zwakke gezondheid gedooft. Ik heb de eer den heer Staatspresident voor te stellen, de vorming van het ministerie aan den heer Slawata op te dragen, doch zonder hem te verplichten er zelf deel van uit te maken.

GONZALES. (*Even van zijne papieren opziende*).

Zeer wel. (*Al teekenend*) Gonz... streep; Gonz... streep.

DAGOBERT.

Mijn compliment over dit vernuftig plan, dat alle bezwaren opheft. Kom aan, mijnheer Slawata, daar kunt ge toch niets tegen hebben!

SLAWATA.

Maar gesteld, ik slaag; wat dan verder?

DAGOBERT.

Dan hebt gij ten aanzien van uw ministerie geen verplichtingen, en zijt weder geheel vrij. (*Glimlachend*) Zoo vrij zelfs, dat gij het desnoods moogt helpen ondermijnen tegen den tijd, dat het weêr heen moet...

SLAWATA.

Die hooge politiek is toch een edele en verheven zaak! En de ondersteuning uwer partij?

DAGOBERT.

Die blijft aan het nieuwe ministerie aanvankelijk beloofd.

SLAWATA.

Aanvankelijk?

DAGOBERT.

Als ministerie van overgang, zooals de heer Arthur daareven zeer juist aanmerkte, mag het niet lang duren.

SLAWATA.

De zaak komt dus hierop neêr, dat het dienen moet, om langs een omweg u opnieuw aan het bestuur te brengen?

GONZALES.

Met zulk een oplossing zou ik zeer tevreden zijn!

ARTHUR.

Generaal, ik ben overtuigd, dat de heer Slawata aan uw vertrouwen zal beantwoorden.

GONZALES. (*Met de anderen opstaande, en Slawata de hand reikend*).

Ik vertrouw op uw vaderlandsliefde en uw vriendschap voor mij!

SLAWATA.

Het zij dan zoo! Wanneer ik echter de zaak tot een gewenschten afloop mocht hebben geleid, verlang ik mijnerzijds een beroep op uwe vriendschap te doen.

GONZALES.

En dat zal niet te vergeefs zijn; reken daarop. (*Tot Dagobert*) Ga met mij mede, we kunnen in mijn kabinet dan een oogenblik samen spreken. (*Tot Slawata en Arthur*). Tot straks, heeren!

ARTHUR.

Generaal, ik heb in uw kabinet nog een bundel stukken laten brengen, die bestemd zijn om met deze geëxpedieerd te worden.

GONZALES. (*Zuchtend*).

Oef! (*Gonzales en Dagobert af*).

TWEEDE TOONEEL.

SLAWATA. ARTHUR, *later* RURIK.

ARTHUR.

Ik verheug me, dat gij de opdracht hebt aangenomen.

SLAWATA.

Ik kon niet anders...

ARTHUR.

Maar gij hadt ook als Eerste Minister moeten optreden.

SLAWATA.

Onmogelijk! onmogelijk!

ARTHUR.

Gij zult er niet buiten kunnen. De staatslieden, die gij portefeuilles aanbiedt, zullen het u als voorwaarde stellen van hun toestemming.

SLAWATA.

Die ik zal afslaan.

ARTHUR.

Daarvoor is het te laat. Gij hebt de kabinetsformatie aangenomen, en zijt verplicht haar tot een goed einde te brengen.

SLAWATA.

Ik minister! Ik zou door mijn taak verpletterd worden!

ARTHUR.

Die is zoo zwaar niet. Spreken doet gij nu toch ook wel in den Rijksraad, en het is niet vermoeiender als minister dan als afgevaardigde.

SLAWATA.

Maar besluiten opstellen, wetsvoordrachten ontwerpen...

ARTHUR.

Daar behoeft ge niet over te tobben... Hebt gij dochters, mijnheer Slawata?

SLAWATA.

Slechts één zoon... Mag ik gaan zitten? Ik kan niet tegen lang staan.

ARTHUR.

Geneer u niet. (*Slawata gaat zitten*) Gij hebt alzoo geen dochters?

SLAWATA.

Neen... Ik voel mij eenigzins wee.

ARTHUR.

Gebruik iets. (*Hij schelt*) Wat verkiest gij? Een kop koffie? Een glas wijn? Thee? (*Een knecht komt binnen*).

SLAWATA.

Koffie? Verhittend. Thee? Nog te vroeg. Wijn? Dien drink ik alleen aan tafel. Als ik zoo vrij mag zijn, liefst een glas suikerwater.

ARTHUR.

Breng mijnheer een glas suikerwater. (*Knecht af*) Maar als gij geen dochters hebt, dan toch zeker wel nichtjes?

SLAWATA.

Verscheidene. Wat doet dit echter tot de zaak? Ik zal toch geen minister moeten worden ten pleziere van mijn nichtjes? (*Tot den knecht, die het suikerwater brengt*) Dank u. (*Knecht af*).

ARTHUR.

Die nichtjes zenden u wel eens een geborduurd kanapeekussen of voetenkleedje, niet waar?

SLAWATA. (*Een teug suikerwater nemende*).

Als ik jarig ben, (*Weder een teug*) of met St. Niklaas.

ARTHUR.

En dan heet het, dat zij dat zelvē hebben geborduurd?

SLAWATA. (*Als voren*).

Is dat dan niet zoo?

ARTHUR. (*Gaat ook zitten*).

Beste mijnheer Slawata, als uw badkuur geëindigd is, en gij weder in de hoofdstad terug zijt, moest gij

eens een voornamen borduurwinkel binnengaan, en naar borduurpatronen vragen. Men zal u dan dingen voorleggen, die gij, in plaats van voor borduurpatronen, voor borduurwerken zult houden, en die het inderdaad ook zijn. Deze werken zijn nagenoeg voltooid. Er ontbreekt niets aan dan een hoekje van den rand of eenige rozenblaadjes van het bloemtuiltje in het middenstuk. Zulk soort van patronen koopen uwe nichtjes ook, maken het hoekje ijlings af, of vullen de rozenblaadjes bij, en bieden dan haar geachten oom het geheel als haar eigen arbeid aan!

SLAWATA.

Die slimme nichtjes!

ARTHUR.

Juist zoo gaat het in een ministerie toe. Gij zijt, bij voorbeeld, Minister van Financiën, en in het geval een nieuwe wet op de registratie te moeten maken. Een ingewikkelde zaak, ik erken het, maar die u toch niet veel hoofdbreken behoeft te kosten. Gij deelt uw plan mede aan uw referendarissen, deze roepen hun hoofdcommiezen te hulp, en komen na eenigen tijd met een stuk bij u, dat zij een schema noemen. Gij ziet het in en ontdekt alras, dat zulk een schema machtig veel overeenkomst heeft met de borduurpatronen, waarover wij zoo even spraken. Een paar artikeltjes ontbreken nog, maar het blijkt u aanstonds uit den tekst der overige, hoe die ongeveer moeten luiden. Gij vult die in, en schrijft er onder: Slawata. Nu is het schema een wetsontwerp geworden, en mag met evenveel recht uw eigen maaksel heeten, als het kanapeekussen van uw nichtjes. — En gelijk zij dit kanapeekussen als haar werk aanbieden, gaat het wetsontwerp als uw werk naar den Rijksraad.

SLAWATA.

Ik had nooit gedacht, dat...

ARTHUR.

Gij zult spoedig op de hoogte zijn, en alles zal u

wel meêvallen. Laat ons nu nog eens van gedachten wisselen over het program van uw ministerie.

SLAWATA.

Het program?

ARTHUR.

De Staatspresident heeft, volgens onze parlementaire gebruiken, geen persoonlijke politiek. (*Voornaam*) De richting van het bestuur wordt steeds vastgesteld door mij, na raadpleging met den eersten Minister...

SLAWATA.

Maar blijft gij dan volharden in de meening, dat ik minister worden zal?

ARTHUR.

Het is onvermijdelijk...

SLAWATA.

En kan toch niet geschieden. Werkelijk ik durf het niet aan, (*Het glas suikerwater ledigend*) zelfs niet met borduurpatronen!

ARTHUR.

De omstandigheden zullen er u toe noodzaken! (*Tot Rurik die binnenkomt*) Wel?

RURIK.

De heeren Valerio en Celer wachten in het voortrek. Ze weten, dat de heer Slawata hier is, en laten verzoeken hem een oogenblik te mogen spreken.

SLAWATA. (*Tot Rurik*).

Ik ben tot hun dienst. Maar ik moet even tijd hebben, om op mijn verhaal te komen.

ARTHUR.

Laat ons dan hiernaast gaan. (*Tot Rurik*) Noodig de heeren uit een oogenblik te toeven. (*Arthur en Slawata door de zijdeur links af*).

DERDE TOONEEL.

RURIK, *iets later* VALERIO en CELER.

RURIK.

Het wordt tijd, dat het buffet in het voorvertrek voor de receptie wordt gereed gemaakt. Ik zal de heeren liever hier laten. (*De zijdeur rechts openend*). Als de heeren zoo goed willen zijn... (*Valerio en Celer komen binnen. Zoodra zij hem voorbij zijn, sluit Rurik de deur en geeft hun stoelen*).

CELER.

Dank u... Ik zal liever blijven staan. Heb ik u vroeger niet meer gezien?

RURIK.

Wel zeker, mijnheer; te Grootenhuizen, toen ik nog geëmployeerd was in het Haven-hôtel.

CELER.

Dat is waar ook!

RURIK.

Ik heeft in die dagen mijnheer menig bericht verschaft.

CELER.

Hier zou dat niet gaan, vrees ik. Zijt gij tevreden in uw nieuwe betrekking?

RURIK.

Ik heeft geen reden van klagen.

CELER.

Hoe komt gij er aan, „ik heeft” te zeggen? Dat deedt ge toch vroeger niet?

RURIK.

Ook nu nog zeg ik doorgaans „ik heb,” maar op de receptieavonden zeg ik „ik heeft.” U begrijpt: dan

zijn hier veel aanzienlijke personen bijeen, en een taalkundige uitspraak staat voornaam. (*Hij buigt en gaat heen door een zijdeur*).

CELER.

Een onbetaalbare vent! Als men hem hier mocht *interviewen*, zou men wat hooren!

VALERIO. (*Op zijn horloge ziende*).

Wat hij zeide herinnerde mij aan de receptie. Ik moet me nog kleeden, en hoop dat papa nu spoedig komen zal.

CELER.

Indien gij haast hebt, ga dan maar. Ik zal den heer Slawata zelf mijn verzoek wel voordragen. Een oogenblik slechts. Gij hebt mij nu verhaald, dat uw engagement met mejuffrouw Dagobert door zal gaan, zoodra gij notaris zijt, doch niet waarom uw aanstaande schoonvader geen notaris van u maakt.

VALERIO.

Dat weet ik zelf niet. Overwegingen van staatkundigen aard beletten het naar 't schijnt.

CELER.

Een vreemde zaak!

VALERIO.

Ze is en blijft me onverklaarbaar.

CELER.

Nu, Dagoberts dagen als minister zijn geteld. Moge zijn opvolger u gunstiger zijn!

VALERIO.

Ik hoop het; tot straks! (*Af*).

VIERDE TOONEEL.

CELER. (*Alleen. Hij haalt zijn zakboekje uit en gaat zitten*).

Als de oude heer Slawata nu maar spoedig gelieft te verschijnen. De voornaamste vragen heb ik reeds opgeschreven en de antwoorden ook. (*Lezend*). Waarom hij de vorming van het ministerie op zich neemt? Omdat het staatsbelang het eischt. Welk soort van ministerie het zijn zal? Een ministerie van overgang. Program? Onpartijdigheid. Leden? Orestes en eenige anderen, wier namen nog niet genoemd kunnen worden. Ja, ja, dat is alles vooruit wel te raden, maar nu moet ik nog eenige persoonlijke bijzonderheden weten omtrent hem zelf. Dat kruidt een verslag! Ik hoop, dat ik hem in een goede luim tref!

VIJFDE TOONEEL.

CELER. SLAWATA.

CELER (*Opstaande en buigende*).

Mijnheer Slawata!

SLAWATA.

Mijnheer Celer! (*Hij gaat zitten*). Gij wenscht mij te spreken? Was daareven mijn zoon niet bij u?

CELER.

Om u te dienen. Daar hij echter niet langer kon blijven, verstout ik mij u zelf mijn verzoek voor te dragen. Ik ben, gelijk u bekend is, reporter van de *Avondtjdingen*, en wenschte in deze gewichtige omstandigheden, hopende dat gij u daartoe zult willen leenen, u te *interviewen*.

SLAWATA. (*Opstuwende*).

Dit wil zeggen, uw voornemen is mij een reeks im-

pertinente vragen te doen, niet waar? En mijn antwoorden in uw blad te laten drukken? Ik doe niet aan zulke fratsen... (*Eenige stappen naar de deur*).

CELER. (*Zeer bedaard*).

Alle groote staatslieden van Europa en Amerika schikken zich, bij den aanvang van belangrijke gebeurtenissen, naar deze formaliteit...

SLAWATA. (*Driftig*).

Maar, sakkerloot, mijnheer! Ik behoor niet tot de groote staatslieden van Europa en Amerika! Het is of de geheele wereld samenspant, om mij razend te maken!

CELER.

Er ligt in deze *interviewing* voor u een niet te vermaden voordeel. Daardoor komt in de *Avondtijdingen* — een zeer respectabel blad, zoo als gij weet — alleen datgene wat gij zelf voor openbaarmaking vatbaar acht. Staat ge mij niet te woord, dan zullen andere minder kiesche bladen allerlei bijzonderheden over u opdisschen, juist en niet juist, heel of half onwaar, overal opgevangen. In plaats van u zullen zij uw bureu en dienstboden *interviewen*...

SLAWATA. (*Hij gaat weder zitten*).

Ben ik dan niet reeds genoeg geplaagd!

CELER.

Ik zal u de zaak gemakkelijk maken. Wat gij op mijn staatkundige vragen zult zeggen, kon ik wel vermoeden. Uw antwoorden staan reeds in mijn voorloopige aantekeningen over dit gesprek. (*Hij haalt zijn zakboekje uit*) Gij aanvaardt de vorming van het ministerie, omdat het staatsbelang het eischt. (*Slawata knikt*) Het zal een ministerie van overgang zijn. (*Slawata knikt*). Het program is onpartijdigheid. (*Slawata knikt*) En zoo verder. Maar nu...

SLAWATA.

Wat wilt ge dan nog meer weten?

CELER.

Bijzonderheden van persoonlijken aard. Hoe laat staat gij 's morgens op?

SLAWATA.

Te half tien. Wat heeft het publiek daar echter meê noodig?

CELER.

Het stelt steeds het grootste belang in het doen en laten der beroemde mannen, die...

SLAWATA.

Beroemde mannen! Ik zeide u zooeven reeds, dat...

CELER.

O, mijnheer Slawata, gij zijt thans de man van het oogenblik. Men spreekt van niemand dan van u. Mijn bericht over de serenade bij den waterval, dat dezen morgen door extra bulletins in Grootenhuzen is verspreid, heeft aldaar een voorbeeldelooze sensatie veroorzaakt. Iedereen noemt u den redder des vaderlands; van vele huizen werd de nationale vlag uitgestoken; de Beurs was een zestientje williger! Men beraamt eene algemeene illuminatie... Ontbijt gij met koffie of met thee?

SLAWATA. (*Wrevelig*).

Met versche melk.

CELER. (*Opteekenend*).

Studeert gij des avonds, of maakt gij een partijtje?

SLAWATA.

Ik lees de krant.

CELER.

Welke?

SLAWATA.

De *Avondtjdingen*.

CELER (*In zijn zakboekje schrijvende*).

„De heer Slawata is ook zeer keurig in zijn lectuur, en bepaalt zich bij de opstellen onzer degelijkste politieke schrijvers.” (*Tot Slawata*) En slaapt gij daarna goed?

SLAWATA. (*Ongeduldig*).

Soms. Nu en dan leg ik echter wel eens wakker.

CELER. (*Als voren*).

„Ofschoon hij doorgaans een ongestoorde nachtrust geniet, houden toch bij wijlen gepeinen over het staatsbelang den slaap uit zijn oogen.”

SLAWATA.

Nu is het genoeg, dunkt mij; het overige kunt gij er zelf wel bijvoegen! (*Hij staat op*).

CELER.

Eén woord nog. Gij zijt toch bevorderaar der schoone kunsten? Bezoekt tentoonstellingen? Woont nu en dan wetenschappelijke voorlezingen bij? Gaat met fraai weder uit wandelen of uit rijden?

SLAWATA.

Ja, ja, ja!

CELER.

Uitmuntend! Uwe bondige antwoorden zal ik straks wel uitwerken in het verslag van deze *interviewing*, dat gij in de *Avondtjdingen* zult aantreffen. Ontvang mijn hartelijken dank mijnheer! Gij zult tevreden zijn over mijn opstel. (*Buigend*) Uw dienaar! (*Af*).

SLAWATA.

Vaarwel!

ZESDE TOONEEL.

SLAWATA *later* VALERIO.

SLAWATA.

Hoe langer hoe fraaier! Ten laatste zal het publiek nog moeten weten of ik al dan niet flanel draag, waar ik mijn haar laat knippen, hoeveel paar kousen ik heb...

VALERIO. (*In avondtoilet binnenkomend en Slawata de hand schuddend*).

Hartelijk geluk gewenscht, papa! Met blijdschap heb ik vernomen, dat de opdracht door u is aanvaard. Ik dacht niet, dat gij het doen zoudt, en hoop, dat gij spoedig zult slagen!

SLAWATA. (*Geeuwende*).

Dat hoop ik ook. Ik verlang naar bed, want ik ben zeer vermoeid door al die beslommingen. (*Weder geeuwende*) Nu zal ik echter eerst de receptie moeten bijwonen, want ik dien volstrekt met Orestes en de anderen te spreken.

VALERIO.

Mij dunkt zij zullen wel toestemmen; vooral Orestes! Die is eerzuchtig, en zou zelfs met Arminius meegaan, ofschoon hij hem niet kan dulden. Het program hebt ge zeker reeds ontworpen?

SLAWATA.

Nu niet over politiek. Ik ben er al wee van. Spreek me waarvan gij wilt, maar daarvan niet...

VALERIO.

Van Wanda dan. Zoolang ik geen notaris ben, kan het engagement niet doorgaan. Maar het nieuwe ministerie, door u gevormd, zal mij toch zeker be-noemen?

SLAWATA.

Beste jongen, daar kan ik mij niet mee inlaten!

VALERIO.

Waarom niet?

SLAWATA.

De minister, die de notariaten heeft te begeben, zou meenen dat ik hem zijn portefeuille bezorgd had, alleen om mijn zoon vooruit te helpen.

VALERIO.

Altoos teleurstellingen!

SLAWATA.

Ik zal beproeven, wanneer ik met die formatie naar den zin van Gonzales gereed kom, of hij uw belangen wil bevorderen. Een enkele benoeming wordt hem toch na elke crisis gegund. Maar de aanstaande ministers mag ik niet over uw belangen spreken.

VALERIO.

Helaas! Had mijn aanstaande schoonvader maar gewild!

SLAWATA.

Inderdaad, Dagobert had u zonder schade of blaam kunnen aanstellen. Gij hebt als candidaat-notaris het vereischte getal dienstjaren, uitmuntende getuigschriften kunt gij overleggen, uw kunde is meer dan voldoende, op uw gedrag valt niets te zeggen...

VALERIO.

En toch weigert hij mijn benoeming, ofschoon hij er niets tegen heeft, dat ik zijn schoonzoon zal worden. Wat moet ik daar toch van denken?

SLAWATA.

Ik weet het evenmin als gij.

VALERIO.

Zooals men u Slawata den onpartijdige noemt, noemt men hem Dagobert den deugdzame. In dit

geval echter is zijn deugd vervaarlijk geheimzinnig! Van hem heb ik niets te wachten, en al mijn hoop berust nu hierop, dat Gonzales u dankbaar zal wezen. Doch dan moet gij eerst een nieuw ministerie voor hem gereed hebben gemaakt. Meent gij, dat het gelukken zal? De politieke toestand is moeielijk!

SLAWATA.

Dat is zoo! Ik heb echter een plan in het hoofd, waarvan ik me veel beloof.

VALERIO. (*Verheugd*).

Hebt gij? Dat is meer dan ik durfde veronderstellen. En waar komt het op neder?

SLAWATA.

Nog eens, beste Valerio, nu geen politiek. Ik heb deze weinige minuten wel noodig om wat uit te rusten. (*Hij geewwt*).

ZEVENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. DE BURGGRAVIN. (*In groot toilet*).

DE BURGGRAVIN.

Goeden avond, heeren! Wat zal het den Generaal genoegen doen u op zijn receptie te zien, mijnheer Slawata! Dat is in lang niet gebeurd.

SLAWATA.

Het zou ook nu niet gebeuren, als geen staatszaken...

DE BURGGRAVIN.

Zoodat de staatsman heden de schuld betaalt van den vriend?

SLAWATA.

De vriend, mevrouw, bezoekt zijn vriend liefst elders dan in de receptiezaal.

ACHTSTE TOONEEL.

DE VORIGEN. GONZALES (*in generaals-uniform met eenige orde-teekenen*), RURIK *en twee andere knechts*.

GONZALES. (*Tot Valerio*).

Het is mij aangenaam te bespeuren, dat gij aan mijne uitnodiging gevolg geeft.

VALERIO. (*Buigend*).

Heb dank voor uwe welwillendheid, Generaal! Zonder die uitnodiging zou ik het niet gewaagd hebben mij op uw receptie te vertoonen.

GONZALES.

De zoon van mijn vriend is me altoos welkom. (*Tot de Burggravin*) Zullen wij naar de zaal gaan, waarde nicht? (*Hij biedt haar zijn arm*) Mijn arm is bijna verstijfd van het onophoudelijk teekenen! (*RURIK laat even de portières op den achtergrond open, waardoor de sterk verlichte receptiezaal zichtbaar wordt. Men ziet Gonzales met de Burggravin aan den arm, naar binnen gaan, gevolgd door Slawata en Valerio*).

NEGENDE TOONEEL.

RURIK. (*Twee knechts, later verscheidene heeren en dames, onder welke Dagobert, Wanda, Arthur, Arminius, Orestes, Celer, Eerste, Tweede en Derde Badgast*).

RURIK. (*Tot de knechts*).

Nu gezwind, de tafel op zij! (*De knechts plaatsen de tafel, waaraan de vergadering van het eerste tooneel is gehouden, nabij den wand*). De bezoekers zijn reeds

in aantocht. Dat dit vertrek ook altoos voor tweeërlei gebruik moet dienen! Ik heeft het al dikwijls gezegd, dat de Generaal op de villa-Tertia veel te klein behuisd is voor recepties. (*Tot de knechts*) Zet de stoelen tegen den wand! (*De knechts doen het*) Ik heeft niet gaarne, dat ze door elkander staan. (*Knechts af*). Ik snak er naar, dat het badseizoen over is, en wij weder naar Grootenhuizen gaan. In de hoofdstad is het een beter leven! (*De portières op den achtergrond weder openslaand, en de gasten, die achtereenvolgens de eerste zaal door- en de tweede binnengaan, aandienend*). De heer Henoeh, lid van den Rijksraad, de heer Waldemar, de dames Waldemar, de heer Alexander, lid van den Rijksraad en mevrouw Alexander, de heer Salinsky, mevrouw en mejuffrouw Ruben, de heer Arminius, zijne Excellentie de Minister Ladislaus en freule Bertha Ladislaus, Kolonel Macintosh, de heer Vilars, markies Mulder, de heer Sydonia, de heer Orestes, lid van den Rijksraad, Zijne Excellentie de President-Minister Dagobert mejuffrouw Dagobert, mevrouw de douarière Celim en jonkvrouwe Celim, de heer Celer, de heer Dozijn, secretaris van de Rekenkamer, Majoor Valdez... (*Hij laat de portières vallen*) Zouden er nog meer komen? (*Op zijn horlogie ziende*) ik denk het niet. Het is toch opmerkelijk, dat de lieden hier zoo precies op hun tijd passen! Dat is in de hoofdstad anders. Het zal wezen omdat zij zich in Morgenoord vervelen. Nu, dit laat zich begrijpen!

TIENDE TOONEEL.

RURIK. DE BURGGRAVIN. WANDA, *later* ARMINIUS.

WANDA.

Wat is het daar binnen warm, tante!

DE BURGGRAVIN.

Hier zult ge wel spoedig bekomen.

WANDA.

Al dat gaslicht... en wij zijn nog in den zomer. Het geeft hitte en benauwdheid. Men moest toch eens een verlichting uitvinden, die niet zooveel ongerief veroorzaakte.

ARMINIUS.

Dames! Ik veroorloof me hier een oogenblik verkwikking te zoeken. Wij badgasten, die den ganschen dag in de frissche lucht doorbrengen, kunnen ons moeielijk gewinnen aan de temperatuur van een vollen salon.

DE BURGGRAVIN.

Daar treft gij echter vele vrienden aan!

ARMINIUS.

Vrienden!... Heeft Arminius nog vrienden? Wie spreekt nog met hem, wie ziet nog naar hem om, nu een ministerie-Slawata op til is?

DE BURGGRAVIN (*Tot Rurik*).

Ik vermoed, dat gij in de receptiezaal nuttig kunt zijn. (*Rurik af*) (*Tot Arminius*) Meent ge dat Slawata slagen zal?

ARMINIUS.

Men zegt het algemeen, mevrouw; op het oogenblik is de formatie echter nog niet gereed, naar ik hoor, en mejuffrouw's vader (*Buiging naar Wanda*) staat steeds aan het hoofd van het bewind.

DE BURGGRAVIN.

Wij bevinden ons derhalve nog altijd in een *statu quo ante*?

ARMINIUS.

Juist, mevrouw! Maar lang kan dit niet meer duren...

WANDA.

Het blijft dus bepaald, dat vader aftreedt?

DE BURGGRAVIN.

Voor hem doet het mij leed. Maar er is geen precedent, dat een ministerie aanbleef, na een votum, zooals de heer Arminius heeft geprovoceerd.

WANDA.

Ach, tante! . . . Die technische termen!

ARMINIUS.

Doch ook geen precedent, dat de voorsteller van zulk een motie bij de oplossing der crisis ter zijde werd gelaten.

DE BURGGRAVIN.

Het geval is ongetwijfeld abnormaal.

ARMINIUS.

Gij meent dus ook, mevrouw...?

DE BURGGRAVIN.

Zou ik niet? De geheele crisis is immers een resultaat van uw initiatief?

ARMINIUS.

En evenwel! Misschien ziet echter Slawata zelf het ongerijmde in van een ministerie, waarin geen plaats is voor mij. Wellicht heeft hij in dien zin tot den Generaal gesproken?

DE BURGGRAVIN.

Op dit oogenblik is nog geenerlei conclusie mogelijk over de solutie van de crisis.

ARMINIUS.

Maar er is toch een weg, die ieder ziet, en dien ook uw scherpzinnig oog, mevrouw, ontwaart. . .

DE BURGGRAVIN.

Officiëel is voor de nieuwe ministeriële combinatie nog niets verricht, en wat de officieuse démarches be-

treft... (*Een roode gloed vertoont zich door de vensters links; geroep achter de schermen van: brand! brand!*)

Ach, Hemel!
WANDA. (*Door het venster ziende*).

ARMINIUS (*Als Wanda*).
Het schijnt in het dorp te wezen.

DE BURGGRAVIN.
Welk een rook! Men kan van hier de vonken zien.
Als er maar geen menschenlevens gevaar loopen!

ELFDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DAGOBERT, VALERIO, CELER, ARTHUR,
EERSTE, TWEEDE en DERDE BADGAST, TWEE
DAMES, EEN KNECHT, later RURIK. (*Allen
komen haastig uit de receptiezaal op*).

ARMINIUS.
Hier kan men den gloed zien! (*Allen dringen naar
de vensters*).

DAGOBERT.
Een felle brand!

VALERIO.
Hij vermindert al.

WANDA.
Die arme menschen! Die arme menschen!

ARTHUR.
Geen nood, Mejufvrouw! Zij zijn buiten gevaar.

DAGOBERT.
Waar mag de brand zijn?

ARTHUR.
In het dorp bij den bakker. Doch er is niemand

meer in huis. De veldwachter kwam het zoo even hier zeggen.

CELER (*Zijn zakboekje withalend*).

Op welke verdieping is de brand ontstaan?

RURIK (*Haastig uit de receptie-zaal komend en luidkeels aan de deur rechts roepend*).

De landauer van den Generaal!

DERDE BADGAST.

Gaat de Generaal nu uit rijden?

CELER.

Het is gebruik, dat, als er brand is, hij zich naar het terrein begeeft.

DERDE BADGAST.

Daar moet ik bij wezen. Al de badgasten zullen er zijn. (*Tot een der dames*) Mag ik u geleiden?

EERSTE DAME.

Met genoegen.

DERDE BADGAST (*Tot de andere dame*).

En u mejuffrouw?

TWEEDE DAME.

Het zal me zeer aangenaam zijn. (*De knecht heeft omslagdoeken en een overjas gebracht. Na die aangenomen te hebben, gaat de badgast met een dame aan elken arm ijlings heen*).

ARTHUR.

De Burggravin zal in het rijtuig plaats nemen naast den Generaal. (*Tot Dagobert*) Uw Excellentie daar-
tegenover.

DAGOBERT.

Ik bid u mij te versoonen.

ARTHUR.

Bij zulke gelegenheden is het de gewoonte, dat de Eerste Minister den Staatspresident vergezelt.

DAGOBERT.

Het komt me voor, dat nu ik mijn ontslag heb ingediend...

ARTHUR.

Maar gij zijt toch nog minister, en door wien u te vervangen?

DAGOBERT.

Mij dunkt door den heer Slawata, die zal toch weldra minister zijn.

ARTHUR.

Een goed denkbeeld!

ARMINIUS.

Of door u, mijnheer Arthur.

ARTHUR.

Daarvoor ben ik niet hoog genoeg geplaatst. De heer Slawata gaat mede.

CELER (*Schrijvende*).

„Toen het vuur het hevigst woedde, kwam op de plaats des onheils een open rijtuig aansnellen. Daarin waren gezeten de Generaal Gonzales, zijne nicht de Burggravin Agnes, alsmede onze aanstaande Eerste Minister: de heer Slawata. Algemeen gejuich onder de aanwezigen...!”

ARMINIUS.

Schrijft ge uw verslag hier?

CELER.

Het begin. Het slot ga ik straks op de plaats zelve er bijvoegen. Jammer dat het huis reeds leëg is! Verbeeld u, dat Slawata den bakker in zijne armen uit

de vlammen droeg! Hoeveel sensatie zou zulk bericht maken! Men zou elkander het blad uit de handen scheuren!

DAGOBERT.

Denkt gij dan nooit aan iets anders dan aan uw blad?

TWAALFDE TOONEEL.

DE VORIGEN (*behalve de derde Badgast en de twee dames*). GONZALES (*gevolgd door een knecht met kleedingstukken op den arm*). SLAWATA. ORESTES en de andere bezoekers der receptie).

GONZALES (*Tot de Burggravin*).

Waarde nicht, gij vergezelt mij niet waar?

DE BURGGRAVIN (*Een mantilje en hoed van den knecht aannemend*).

Voorzeker!

ARTHUR.

En verder gij, mijnheer Slawata?

GONZALES.

Zeer juist! (*Tot Slawata*) Slawata, ik reken op u.

SLAWATA (*Verschrikt tot Arthur*).

Op mij?

ARTHUR.

Twijfelt gij daaraan? Gij zijt de aangewezen man, de man van het oogenblik! Het volk verlangt u te zien in de nabijheid van den Staatspresident.

SLAWATA (*Angstigen fluisterend*).

Waar moet ik echter in het rijtuig plaats nemen?

ARTHUR.

Tegenover den Generaal en de Burggravin natuurlijk. (*Een knecht is binnengekomen en heeft RURIK iets in het oor gefluisterd*).

RURIK.

Het rijtuig van den Staatspresident staat gereed! (*Gonzales met de Burggravin en gevolgd door den knecht af*).

SLAWATA (*Angstig tot Arthur*).

Maar ik kan niet tegen achteruitrijden!

ARTHUR.

Spoed u! De Generaal is al vertrokken.

SLAWATA. (*Verbijsterd*).

Men zal er ongelukken van beleven!

ARTHUR.

Moed, mijnheer Slawata!

SLAWATA (*Heengaande, de armen wanhopig omhoog heffend*).

Ik kan volstrekt niet tegen achteruitrijden!

EERSTE BADGAST.

Ik ga ook naar den brand zien! (*Hij trekt een overjas aan*).

TWEEDE BADGAST.

Ik ook.

DE OVERIGEN (*Met uitzondering der drie personen van het volgend tooneel*).

Ik ook! Ik ook! (*Af*).

DE RTIENDE TOONEEL.

ARMINIUS. WANDA. VALERIO.

WANDA.

Zulk een brand is toch een vreeselijk ding! Hoezeer deed hij mij zooeven ontstellen. Gelukkig dat allen gered zijn!

ARMINIUS.

Het vuur is al sterk verminderd. (*Uit het venster ziende*) Men ziet maar weinig gloed meer, en in het geheel geen vlammen of vonken.

WANDA.

Het is toch een zware ramp.

ARMINIUS.

Alleen voor de assurantie.

VALERIO.

Is het ver van hier?

ARMINIUS.

In het dorp bij den bakker heeft de veldwachter gezegd. Geen vijf minuten rijdens. Mijnheer uw vader zal er dus spoedig zijn... wat mij genoegen doet, want hij scheen niet op zijn gemak.

VALERIO.

Papa heeft een prikkelbaar gestel, en beangstigt zich spoedig. Tegen iedere moeilijkheid ziet hij op als tegen een berg. Dat papa niet tegen achteruitrijden kan, is waar, doch overigens speelt zijn verbeelding hem parten. Meermalen heb ik opgemerkt, dat bezwaren, die hij meende, dat hem verpletteren zouden, later bleken hem volstrekt niet te deren.

ARMINIUS.

Juist zoo als ik de zaak mij altoos heb voorgesteld.

Het ministerschap zal hem stellig minder drukken dan hij denkt

WANDA.

Wordt de heer Slawata dan werkelijk minister?

ARMINIUS.

Wel zeker!

VALERIO.

Wel neen! Papa heeft op zich genomen een ministerie te vormen, maar niet er zelf deel van uit te maken.

ARMINIUS.

Dat kan niet. Hij is in het schuitje, en moet meêvaren!

VALERIO.

Tegen de dagelijksche zorgen en werkzaamheden is het gestel van papa echter niet bestand. Dit is geen verbeelding, maar inderdaad het geval.

ARMINIUS.

Dan bevindt hij zich in een moeilijk parket, mijnheer Valerio!

VALERIO.

Dat komt mij ook zoo voor.

WANDA.

Helaas!

ARMINIUS.

Zucht gij er over, mejuffrouw? Die deelneming doet uw hart eer aan! Want het is toch de plaats van mijnheer uw vader, die de heer Slawata zou moeten innemen.

WANDA.

Als mijn vader dan toch geen minister kan blijven, zag ik hem het liefst door den heer Slawata vervangen.

ARMINIUS.

En waarom, als ik vragen mag?

WANDA (*Verlegen*).

Omdat... ja... omdat... (*zich herstellende*) tante zou het u beter kunnen uitleggen. Ik versta geen technische termen.

VALERIO.

Mejuffrouw Dagobert doet mij de eer belang in mijn toekomst te stellen, en meent dat als papa minister wordt, ik spoedig notaris zal zijn.

ARMINIUS (*Beiden aanzierende*).

Ah zoo!

VALERIO.

Maar, zoo als ik zeide, papa wordt geen minister.

ARMINIUS.

Er zou toch wel iets op te vinden zijn. Op het ministerschap. . . (*Valerio schudt ontkennend het hoofd*) en op het notariaat.

VALERIO en WANDA (*Gretig*).

Hoe dan, mijnheer Arminius?

ARMINIUS.

Het zal u niet onbekend zijn, dat onlangs de notaris van Eikenheuvel overleden is. Een der eerste benoemingen van het nieuwe ministerie zal die van zijn opvolger zijn. (*Na een oogenblik toevens*) Als ik in dat ministerie zitting had, zou ik wel weten (*Valerio aanzierende*) wie Notaris te Eikenheuvel werd!

WANDA.

Wat zijt gij goed, mijnheer Arminius, wat zijt gij goed!

VALERIO.

Maar, heb ik dan niet gehoord...?

ARMINIUS.

Dat de Generaal mijn plan niet heeft goedgekeurd? Zoo is het; behoeft dit echter den heer Slawata te beletten zich met mij te verstaan?

WANDA.

Wel zeker niet!

VALERIO (*Tot Arminius*).

Hoe meent ge dit?

ARMINIUS.

De heer Slawata heeft slechts één bezwaar tegen het ministerschap: de zorgen en de inspanning. Als ik — die mij krachtig genoeg reken twee portefeuilles te beheeren — het werk eens van hem overnam?

VALERIO.

En papa dan?

ARMINIUS.

Die had de eer van het ministerschap zonder de lasten. Zijn gestel zou dus geen bezwaar meer behoeven te zijn om het te aanvaarden. Hij had mij slechts in zijn kabinet op te nemen, en alles was in orde.

VALERIO.

Waarlijk, dit schijnt mij eene voortreffelijke oplossing! Als gij papa daarover eens onderhieldt mijnheer Arminius?

ARMINIUS (*Voornaam*).

Iemand als ik, jongmensch, wacht tot hem voorstellen gedaan worden, en biedt zich niet aan. De heer Slawata heeft mij de eer nog niet bewezen mij over de vorming van zijn ministerie te raadplegen. Wat ik daar zeide, was slechts een invallende gedachte, en daar wij toch te zamen zoo gezellig en argeloos keuvelden...

WANDA.

Over het notariaat...

ARMINIUS.

Juist, over het notariaat te Eikenheuvel. (*Tot Wanda*)
Allerliefst oord, aangename conversatie, heerlijke om-
streken... (*Tot Valerio*) Standplaats eerste klas, veel
praktijk, kleistreek, schatrijke boeren...

WANDA.

Spreek er eens van aan uw vader, Vale... mijnheer
Valerio. Het zou in ons... ik meen, het zou stellig
in uw belang wezen!

ARMINIUS (*In zich zelven*).

Dat balletje gaat op!

VEERTIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. CELER.

CELER.

Men is den brand meester.

WANDA.

En is alles zonder rampen afgelopen?

CELER.

Van rampen is geen spraak. Toen het rijtuig van
den Generaal aankwam, ging een algemeen gejuich
op, en dat verdubbelde toen men den heer Slawata
zag. Ze zijn reeds weder hier, en verscheiden gasten
met hen.

ARMINIUS.

Ik zag toch niemand.

CELER.

Allen zijn aan de andere zijde der villa binnenge-
komen; denklijk omdat er aan den voorkant zooveel
lieden gereedstonden voor een ovatie, en de heer

Slawata, die zich gansch niet wel gevoelt, zich daaraan wilde onttrekken.

VALERIO.

Laat ons gaan zien hoe papa zich bevindt! (*Valerio, door Wanda gevolgd, af*).

VIJFTIENDE TOONEEL.

ARMINIUS. CELER.

CELER.

Een ovatie! Geheel wat anders! (*Hij haalt zijn zakboekje uit, en gaat zitten schrijven*).

ARMINIUS.

Wat dan?

CELER.

Juist het omgekeerde; maar ik kon toch niet aan Valerio vertellen, dat het volk hier aan den hoofdingang was samengeschoold, om zijn vader uit te jouwen!

ARMINIUS (*Verheugd*).

Spoedig, spoedig, verhaal!

CELER.

Toen de Generaal en zijn gezelschap aankwam, was het ergste reeds voorbij. De menigte lette niet meer op den brand, omringde het rijtuig en riep luidkeels: „Leve Gonzales! Leve Slawata!” Fluks sprong de Generaal uit den landauer, vroeg rechts en links of niemand was omgekomen, moedigde de blusschers aan, onderzocht of het gevaar geweken was, kortom deed alles wat een goed Staatspresident bij zulke voorvallen te doen gewoon is. Onderwijl verdrong men zich bij het rijtuig, om Slawata te zien, die stokstijf was blijven zitten, zoo bleek als een doode. „Leve Slawata!” juichte men, nog luider dan gisteren aan den waterval. Hij

verroerde zich niet. Daar bestond een goede reden voor, want ach ja! de man heeft wel gelijk, hij kan niet tegen achteruitrijden, zooals onderweg maar al te duidelijk was gebleken! Ik zal maar niet beschrijven hoe het satijnen kleed der Burggravin er uitzag. Bedorven, geheel en al bedorven! Het gejuich hield aan: „Leve Slawata!” Daar opent hij den mond om te spreken. Alles zwijgt. „Wat ik u bidden mag,” zegt hij, „wat ik u bidden mag: een glas cognac met een klontje — ik ben zoo naar!” Gij vat welken indruk dit moest maken: een staatsman, die gedurende een fellen brand, te midden van redders en blusschers, een borreltje bestelt! Met de geestdrift was het voorbij. Men begon te spotten en te sissen, en toen de Generaal weder ingestapt was en het rijtuig wegreed, liep men het al jouwende na, en verzamelde zich bij het bordes om Slawata eens ter deeg uit te fluiten!

ARMINIUS (*De handen wrijvend*).

Hij heeft afgedaan! Gij vermeldt dit avontuur toch uitvoerig in uw verslag?

CELER.

Natuurlijk! Met een wijsgeerige beschouwing er bij over het ongestadige der volksgunst! (*Hij schrijft*).

ARMINIUS.

En ik zocht nog al het bondgenootschap van dien man! Het is uit met hem. Een minister, die niet kan achteruitrijden is volstrekt onbruikbaar! Het zal nu wel blijken, dat het onmogelijk is de crisis op te lossen zonder Arminius!

ZESTIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. DAGOBERT. SLAWATA.

ARMINIUS (*Naar Slawata toe-
gaande*).

Hoe is het met u, waarde collega?

SLAWATA.

Beter! beter! Een oogenblik van onpasselijkheid —
maar dat is voorbij.

CELER. (*Met zijn papieren op-
staande*).

Ik wensch u geluk!

SLAWATA.

Wel ben ik nog eenigszins flauw; doch daar ik
een glaasje cognac met een klontje heb gebruikt,
zal ook dit, hoop ik, overgaan.

CELER.

Ik ben er zeker van. (*Groetend*) Heeren! (*Af*).

ARMINIUS. (*Tot Celer en hem
volgend*).

Nog een paar woorden! Het zal wenschelijk wezen. . .

ZEVENTIENDE TOONEEL.

DAGOBERT. SLAWATA.

DAGOBERT.

Wat een haast!

SLAWATA.

Dit spreekt van zelf. Die gansche geschiedenis moet
in de *Avondtijdingen*, en Arminius wil Celer bepraten
mij in het ongunstigste daglicht te stellen.

DAGOBERT.

Arminius slaat uit alles munt! Daar vertelt mijn
dochter me, dat hij zelfs uw zoon in zijn belang
heeft pogen te trekken. Als zij hem wel begrepen heeft,
zoekt hij nu een plaats in het ministerie-Slawata!

SLAWATA.

Dat ministerie zal hij, na het ongeval van straks,
wel niet meer voor mogelijk houden!

DAGOBERT.

Gij moogt in deze omstandigheden inderdaad van ongeval spreken... allernaangenaamst.

SLAWATA.

Ongetwijfeld. Door dezelfde lieden, die gisteren schreeuwden: „leve Slawata de onpartijdige! leve Slawata de vaderlandslievende!” nagewezen en uitgejouwd te worden! En dan de dagbladverslagen, die ik nog heb te wachten! Arminius zal wel zorgen, dat de pers me zoo bespottelijk maakt als maar mogelijk is.

DAGOBERT.

Ik vrees het ook.

SLAWATA.

Het is nu uit met den onpartijdige en den vaderlandslievende! Voortaan zal niemand mij anders noemen, dan Slawata den onpasselijke! Gelukkig echter hebben de slechtste dingen hun goeden kant, en dus is het ook hier. Arthur en de overigen zullen nu wel inzien, dat ik onmogelijk als minister kan optreden. Dit is een groot voordeel, en werkt de oplossing der crisis, die ik bedacht heb, zeer in de hand.

DAGOBERT (*Nieuwsgierig*).

En waarin mag die bestaan?

SLAWATA.

Dat gij eerste minister blijft!

DAGOBERT.

Onmogelijk! Zelfs mijn eigen partij oordeelt zoo.

SLAWATA.

Ik ook zou het onmogelijk achten als gij dezelfde ambtgenooten behieldt. Anders wordt echter de toestand, wanneer gij er eenigen prijs geeft. Door hunne vervangning komt er dan toch, al is het onder dezelfde leiding, een nieuw ministerie.

DAGOBERT.

Het plan schijnt mij gewaagd.

SLAWATA. *

Als men niets durft wagen, is Arminius onvermijdelijk.

DAGOBERT.

Alles liever dan hem!

SLAWATA.

Ladislaus zult ge toch wel willen missen?

DAGOBERT.

Dat spreekt van zelf.

SLAWATA.

En zeker zijn er onder uw ambtgenooten nog wel een paar, aan wier ontslag niets verbeurd is?

DAGOBERT.

Zoo als in ieder ministerie.

SLAWATA.

Welnu, in hun plaats schuiven wij Orestes en zijn vrienden, en alles is in orde!

DAGOBERT.

Maar het vijandige votum van den Rijksraad dan?

SLAWATA.

Dat trof rechtstreeks alleen Ladislaus — en die verdwijnt!

DAGOBERT.

Na zijn dwaze verklaring trof het zijdelings ook mij.

SLAWATA.

Gij geeft echter den Rijksraad alle voldoening door Ladislaus te laten vallen, en in zekeren zin het geheele kabinet. Immers, het ministerie Dagobert-Ladislaus gaat heen, en een ministerie Dagobert-Orestes komt

er voor in de plaats. Met u Orestes en eenigen zijner medestanders toe te voegen, wint gij ook zijn partij, en verschaft u dus een meerderheid sterker dan de vorige.

DAGOBERT.

Maar zal die norsche Orestes willen?

SLAWATA.

Daar ben ik zeker van. Ik zal hem gaan spreken en u zijne toestemming brengen. Evenwel... drie portefeuilles moet ik voor hem en zijn vrienden beschikbaar hebben.

DAGOBERT.

Al waren het er vier! Uw denkbeeld is scherpzinnig. Gij redt inderdaad het land uit een neteligen toestand!

SLAWATA.

En u meteen! Immers, al kwam er een ministerie van overgang tot stand, en al duurde het kort, gewisheid dat daarna weder de beurt aan u zou komen, bestond er toch ook niet.

DAGOBERT.

Het was echter hoogst waarschijnlijk.

SLAWATA.

Beter één vogel in de hand dan tien, die er vliegen! Laat ons dus de zaak voor beklonken houden. De crisis eindigt door het optreden van een ministerie-Dagobert-Orestes.

DAGOBERT.

Ik neem het aan.

SLAWATA.

Dat geloof ik gaarne! Slechts een paar woorden met Orestes gewisseld en (*Geewwend*) mijn taak is geëindigd. Ik heb behoefte aan rust. (*Weder geewwend*) Een uurtje vroeger naar bed zal me goed doen. (*Een*

paar stappen naar de deur) Vaarwel, Excellentie! Ik wensch u geluk met het behoud uwer plaats aan het hoofd van het bewind. Het blijft dus in handen van Dagobert den deugdzame!

DAGOBERT.

Vaarwel, mijnheer de kabinetsformeerder; gij hebt u voortreffelijk van uw last gekweten! Ik zeg u dank in naam van het vaderland, en waar ik ooit u van dienst zal kunnen zijn. . .

SLAWATA (*Terugkomende*).

Dat kunt ge reeds nu... Het is u bekend, al hebben wij tot dusverre elkander er niet over gesproken, dat Valerio en uw dochter Wanda. . .

DAGOBERT.

Ik acht Valerio hoog, een edel jonkman en zeer bekwaam! Het is mij een vreugde, dat mijn dochter eenmaal zijn echtgenoot zal worden. . .

SLAWATA.

Nochtans ligt het aan u, dat zij het niet reeds is. Waarom hem niet tot notaris benoemd?

DAGOBERT.

Ik zal zien... zoodra zich de gelegenheid voordoet... misschien dat ik dan... ten minste, als er geen bezwaren zijn.

SLAWATA.

Gij verstaat me verkeerd. Ik solliciteer niet. Den eenigen dienst, dien ik u verzoek, is mij mede te deelen, waarom gij hem niet reeds lang hebt aangesteld. De vereischte jaren als candidaat-notaris heeft hij...

DAGOBERT.

Ik vat, dat u dit onbegrijpelijk moet voorkomen. Wanneer gij evenwel mijn redenen wist. . .

SLAWATA.

Die te mogen kennen, was juist wat ik u verzocht.

DAGOBERT.

Welken indruk zou het gemaakt hebben als, na zijn benoeming, het publiek had vernomen, dat hij mijn schoonzoon ging worden. Men zou immers over privilegie, over nepotismus hebben geklaagd! Wat al schimp-scheuten van de oppositie! Wat al vinnige uitvallen in de dagbladen! Wat al hatelijke spotprenten!

SLAWATA.

Staat het zoo? Valerio werd derhalve achteruitgezet en uw dochter teleurgesteld, omdat gij beducht zijt voor onrechtvaardige verdachtmaking en laaghartig rumoer! Uit laffe vrees kwaamt gij te kort aan uw plicht als staatsman en als vader! En dan noemt men u nog wel Dagobert den deugdzame!

DAGOBERT.

De politiek heeft ook haar eischen, en ik ben gehouden mij dien bijnaam waardig te toonen.

SLAWATA.

Maar hebt gij daar dan aanspraak op? Uw deugd is van dezelfde soort als die van Lucretia. Gij acht de deugd hoog, en toch brengt gij haar ten offer aan...

DAGOBERT.

Aan...?

SLAWATA.

Aan den schijn der deugd! Liever dan de deugd-zame zijn, wilt gij de deugd-zame heeten.

DAGOBERT.

Een scherp woord mijnheer Slawata!... Tot mijn verontschuldiging zou ik echter kunnen zeggen... maar dit zoudt gij niet aannemen. Laat mij liever beloven, dat ik alles zal goedmaken.

SLAWATA.

Dit behoeft niet. Ook is het streelender voor mijn gevoel, dat mijn zoon zijn wensch bereikt door zijn vader dan door zijn schoonvader.

DAGOBERT.

Zoo ge wilt... Wees evenwel verzekerd, dat gij voortaan in mij een trouw en erkentelijk vriend hebt... (*Hem de hand reikend*) Tot wederziens!

SLAWATA.

Tot wederziens! (*Dagobert af*).

ACHTTIENDE TOONEEL.

SLAWATA (*Alleen*).

Moge het nieuwe ministerie-Dagobert wat meer karakter toonen dan het oude! Wijken voor praatjes en voor laster — en de deugdzame heeten! Dan verdien ik mijn naam van onpartijdige toch met meer recht! Dagobert, Orestes... ik zoek de ministers zoowel rechts als links, en misschien komt er nog wel een bij uit het midden. Dat denkbeeld zal ik Orestes aan de hand doen, wanneer ik hem straks ontmoet. (*Hij ziet op zijn horologe en gaat zitten*) Straks? Wel te verstaan, als ik hem spoedig te spreken kan krijgen. Anders morgen; want (*Geuwend*) mijn nachtrust moet ik hebben...

NEGENTIENDE TOONEEL.

SLAWATA. VALERIO. WANDA.

VALERIO.

Is alles nu in orde papa?

SLAWATA.

Ik gevoel me veel beter, en indien ik van nacht maar goed slaap zal ik morgen wel weêr op streek zijn.

VALERIO.

Dat zegt de baddokter ook.

SLAWATA.

De baddokter?

VALERIO.

Ik raadpleegde hem daareven. Hij heeft mij geheel gerustgesteld. Zelfs zeide hij, dat, wat u bij den brand overkomen is, u goed zou doen en nog voordeeliger was voor uw gestel dan het bronwater en de berglucht! Hij meent zelfs, dat gij nu zonder bezwaar een ministerspost kunt aannemen.

SLAWATA.

Dat is, tot mijn blijdschap, niet meer noodig! (*Opstaande tot Wanda*) Het nieuwe ministerie is zoo goed als gevormd. Ik wensch er u geluk mede, mejuffrouw, mijnheer uw vader heeft toegestemd er het hoofd van te zijn.

WANDA (*Verheugd*).

Mijn vader blijft dus minister! Dat zal hem genoeg doen! Hij is aan werkzaamheid gewoon, en zag zeer tegen het ambteloos leven op. O, wat ben ik in mijn schik!

VALERIO (*Treurig*).

Dan wensch ook ik u geluk, Wanda!

WANDA.

Wat zegt gij dat bedroefd!

VALERIO.

Ik denk aan mijn notariaat. Helaas! hoe kom ik daar nu aan?

WANDA.

Eindelijk zal papa zich toch wel laten vermurwen. (*Vertrekkend*) Ik ga hem gelukwenschen!

VALERIO.

Ik vergezel u! (*Valerio en Wanda af*).

TWINTIGSTE TOONEEL.

SLAWATA, *later* GONZALES.

SLAWATA.

Dat zal niet gaan jongeluidjes! Nu ik Dagobert duidelijk liet blijken, dat ik van hem geen belooning wilde aannemen voor zijn blijven als Eersten Minister, zal hij Valerio ook niet benoemen. Gelukkig weet ik een anderen weg!

GONZALES.

Welke blijde tijding! Het ministerie gereed! (*Slawata de hand drukkend*) Hoe zal ik u genoeg danken voor die meesterlijke schikking! Geen Arminius! En Dagobert weder aan het hoofd!

SLAWATA.

Ten minste als Orestes wil. Doch dat is wel te veronderstellen.

GONZALES.

Het is zeker. Dagobert heeft Orestes al gesproken, en mij hem als zijn toekomstigen ambtgenoot voorgesteld. Nog twee zijner politieke vrienden nemen in het nieuwe kabinet plaats. Arthur stelt de benoemingsbesluiten reeds op.

SLAWATA.

Het gaat nog vlugger dan ik dacht!

GONZALES.

De besluiten verschijnen morgen ochtend in den *Staatsbode*. Ik zou het gezicht van Arminius wel eens willen zien, als hij ze leest. Bovenal ben ik er u erkentelijk voor, (*Slawata nogmaals de hand drukkend*) dat gij mij van hem hebt verlost.

SLAWATA.

Dit doet me dan ook hopen, dat de gunst, die ik u ga vragen, mij zal worden toegestaan.

GONZALES (*Verbaasd*).

Een gunst?

SLAWATA

Na onze conferentie van dezen avond zei ik u, dat ik, bij een gewenschten afloop mijner bemoeiingen, een beroep zou doen op uw oude vriendschap voor mij, en kreeg ten antwoord, dat dit niet te vergeefs zou zijn.

GONZALES.

Er staat zoo weinig in mijn macht!

SLAWATA.

Toch één benoeming naar uw zin, bij de optreding van een nieuw ministerie. Gij hebt het mij gisteren zelf verhaald.

GONZALES.

Heb ik?

SLAWATA.

Het notariaat te Eikenheuvel is vacant. Mijn zoon zou zich zeer gelukkig achten en ik ook als hij...

GONZALES (*Wrevelig*).

Die enkele benoeming, welke van mij afhangt, wenschte ik nu eens zelfstandig te verrichten, zonder voordracht van wien ook. Ik heb reeds iemand op het oog.

SLAWATA.

Begunstig hem op een andere wijze.

GONZALES.

Dat is niet gemakkelijk, evenwel...

SLAWATA.

Evenwel?

GONZALES (*Plechtig*).

Evenwel kunt gij op mijn belangstelling rekenen, en ik zal uw aanzoek in ernstige overweging nemen! (*Af*).

EEN EN TWINTIGSTE TOONEEL.

SLAWATA (*Alleen*).

Betaalt gij ook al met die munt? Herken ik aan die manier om mij, na gewichtige diensten nog wel, met een kluitje in het riet te sturen, mijn ouden rondborstigen vriend Gonzales? Bederit dan de politiek het hart zelfs van de beste menschen?

TWEE EN TWINTIGSTE TOONEEL.

SLAWATA. ARTHUR (*Hij heeft een bundel papieren in de hand*).

ARTHUR.

Vind ik u hier mijnheer Slawata? Ik dacht u reeds vertrokken. Gij hadt in de receptiezaal moeten komen, om u te laten complimenteeren. Algemeen roemt men uw schranderheid en behendigheid. Gij hebt den Gordiaanschen knoop niet doorgehakt, maar losgewikkeld!

SLAWATA.

En is men tevreden met het personeel?

ARTHUR.

O ja, bijzonder wat Dagobert betreft. Hij is populair en zijn aanblijven wordt gaarne-gezien. Allen wenschten hem geluk.

SLAWATA.

Ook Arminius?

ARTHUR.

Die vooral. Hij sprak en lachte zoo vriendelijk als of hij nu eens juist verkregen had, wat hij verlangde, en toen is hij een gezellig gesprek begonnen met Ladislaus.

SLAWATA.

Nu reeds? Er zou dus dadelijk al iets broeien tegen het nieuwe ministerie?

ARTHUR.

Zij beraamden, naar ik hoorde, een interpellatie over het program, en zouden de herziening van het Statuut vorderen, met allemans-stemrecht, emancipatie der vrouw enz. enz.

SLAWATA.

Dagobert is gelukkig voor hen niet vervaard!

ARTHUR.

O neen. Ook ik zie hem gaarne weder aan het bestuur; ik heb hem altoos wel mogen lijdén, al is er in den laatsten tijd eenige verkoeling tusschen ons ontstaan. Maar, van Dagobert gesproken, is het waar, dat zijn dochter en uw zoon...?

SLAWATA.

Wie vertelde u dit?

ARTHUR.

Arminius. Hij meende daar zoo iets van bespeurd te hebben. Gij weet, hij heeft scherpe oogen.

SLAWATA.

Om dat te bespeuren kan men met gewone oogen toe. Het zal spoedig een publiek geheim zijn!

ARTHUR.

Waarom een geheim?

SLAWATA.

Valerio heeft nog geen bestaan.

ARTHUR.

Dagobert zal hem wel spoedig notaris maken!

SLAWATA.

Juist niet. Hij vreest van nepotismus beschuldigd te worden.

ARTHUR.

Laat dan een van de nieuwe ministers, Orestes bijvoorbeeld, deze aanstelling contrasigneren. De gelegenheid is nu schoon. Gij kent het gebruik bij kabinetsveranderingen. Als de generaal wilde... gij zijt van ouds met hem bevriend...

SLAWATA.

Toch weigerde hij het mij!

ARTHUR.

Och kom! (*Hij legt de papieren op tafel neder, en snuffelt er in*) Ziedaar de besluiten tot benoeming der nieuwe ministers en nog eenige stukken ter onderteekening door den Staatspresident. Eén tot benoeming van een notaris te Eikenheuvel... naam in blanco. Als wij eens konden verkrijgen, dat hier de naam van uw zoon werd ingevuld?

SLAWATA.

Zoo gij Gonzales daartoe bewegen kondt... Hoe erkentelijk zou ik u zijn!

ARTHUR.

Wie weet of het mij niet mocht gelukken.

SLAWATA.

Waar aan heb ik zooveel welwillendheid te danken?

ARTHUR.

Ik geloof, dat ik een goed plan heb. Maar... (*Hij bedenkt zich een oogenblik*) zal het slagen, dan dient uw zoon persoonlijk, onverwijld, in dit vertrek, mijn voorspraak bij den Staatspresident te komen vragen...

SLAWATA.

Ik ga hem dadelijk halen! (*Een paar stappen naar de deur*).

ARTHUR.

Doe dit... Verwonder u echter niet al te zeer

over de ontvangst, die hem van mij te beurt zal vallen.

SLAWATA.

Wat bedoelt gij?

ARTHUR.

Het zal u later wel duidelijk worden. Gij zult zien, dat ik ons beider vriend Gonzales beter ken dan gij.

SLAWATA.

Ik begrijp niet...

ARTHUR.

Dat is voorshands ook onnoodig... tot aanstonds. (*Slawata af*).

DRIE EN TWINTIGSTE TOONEEL.

ARTHUR (*Alleen*).

Ik zal de jongelieden eens voorthelpen. Dagobert zal er mij erkentelijk voor wezen, want dit is duidelijk, al schroomt hij ook zijn aanstaanden schoonzoon zelf te benoemen, hij zal toch zeer verheugd zijn, wanneer die benoemd wordt. Zoo kom ik met Dagobert weder op goeden voet, en dat is me thans alles waard! Ik heb den Eersten Minister noodig, om als voorheen meester te blijven over dien sukkel van een Staats-president. De kunst is slechts Gonzales er toe te brengen de benoeming te teekenen. Vragen zal niet baten, nu hij reeds Slawata's verzoek van de hand heeft gewezen, denkelijk omdat hij voor die enkele benoeming, welke van hem afhangt, zich eens onafhankelijk wil toonen. Heeft hij zoo iets in zijn hoofd, dan wordt hij op dit punt koppig. Ik heb het meer ondervonden! (*Hij denkt eenige oogenblikken na*) Ja dat denkbeeld van daar straks was goed. Laat ik doen als de boer, die een varken ter markt moet brengen. Duwt hij links, het loopt rechts; duwt hij rechts, het

loopt links; rukt hij het voorwaarts bij de ooren, het trekt terug. Dan bindt hij het een touw om den achterpoot, en haalt het met alle macht naar zich toe. Nu gaat het varken vooruit, juist zooals de boer het wilde. Er is voor een staatsman meer van die landlieden te leeren dan men wel denken zou! Welaan! Gonzales moet eens gelegenheid hebben, om te meenen, dat ik niet hem, maar hij mij de baas is, en alles zal afloopen naar mijn wensch! (*Hij gaat achter de tafel zitten met een gewichtig gelaat, en neemt een papier ter hand*) Kom boertje, houd het touw voor den achterpoot gereed!

VIËR EN TWINTIGSTE TOONEEL.

ARTHUR. SLAWATA. WANDA. (*Aan den arm van Slawata*). VALERIO.

WANDA (*Bij den ingang, vertrouwelijk tot Slawata*).

Nu zal ik dan toch spoedig vader tot u mogen zeggen!

SLAWATA.

Ik hoop het van harte! Maar bedwing uw opgewondenheid... ten minste hier! (*Haar loslatende, en naar voren komende tot Arthur*) Mijnheer de secretaris wij veroorlooven ons...

ARTHUR (*Schijnbaar verstrooid*).

Welzoo!

VALERIO.

Met blijdschap vernam ik mijnheer, dat gij zoo goed wilt zijn mij een oogenblik gehoor te verleenen.

ARTHUR. (*Opziende, en even met de hand wenkend*).

Gaat zitten. (*Het drietal neemt op eenigen afstand van de tafel tegenover Arthur plaats*).

VALERIO.

Aangemoedigd door de mededeeling mijns vaders verstout ik mij...

ARTHUR (*Koel*).

Met wien heb ik de eer te spreken?

SLAWATA (*Verwonderd*).

Hij is mijn zoon, over wiens belangen ik u straks onderhield...

ARTHUR (*Als voren*).

Welzoo — ter zake!

VALERIO.

Vergun mij mijnheer, dat ik mij nader bekend maak. Ik ben candidaat-notaris, en solliciteer naar de vacature van Eikenheuvel...

WANDA.

Standplaats eerste klas!

ARTHUR.

Solliciteert mejuffrouw ook?

VALERIO.

En ik ben zoo vrij uw voorspraak bij het begeven van dit notariaat in te roepen. Wanneer uw gunst...

ARTHUR (*Streng*).

Onder het loffelijk staatspresidentschap van den Generaal Gonzales, mijnheer, worden geen ambten uit gunst begeven. Alleen het algemeen belang beslist.

VALERIO.

Ik vertrouw echter, dat het algemeen belang door mijn benoeming niet zou worden geprejudiciëerd. Ik ben reeds een aantal jaren candidaat, en kan de beste testimonia produceeren.

WANDA (*Binnen 'smonds*).

Tante zou het niet mooier kunnen zeggen!

ARTHUR (*Tot Valerio*).

Dat kunnen alle sollicitanten. (*In het papier ziende, dat vóór hem ligt*) Hier heb ik het besluit tot benoeming van den notaris te Eikenheuvel...

WANDA.

Bravo! Ik... (*Zij zwijgt, daar Slawata haar aanziet*).

ARTHUR.

De naam is echter nog niet ingevuld. Dit toont, dat de Generaal het zelf verlangt te doen. Ongetwijfeld heeft hij reeds iemand op het oog.

SLAWATA (*Ongeduldig*).

Dat heeft hij ook! Maar juist daarom hoopten wij door uw voorspraak...

ARTHUR. (*Opstaande en voornaam*).

Volstrekt niet mijnheer! Dat gaat te ver! De Staatspresident laat zich alleen leiden door het heil der Republiek, en nu zoudt ge willen, dat ik, wegens persoonlijke beweegredenen...

WANDA.

Helaas! Het loopt mis!

VALERIO.

Wij vertrouwden, dat gij uit achting en vriendschap voor mijn vader, misschien ook uit welwillendheid voor mij...

ARTHUR (*Van achter de tafel uitkomend, op hoogen toon*).

Vriendschap! welwillendheid! Denkt gij dan, jonkman, dat zulke gevoelens bij het toekennen van gewichtige posten den doorslag kunnen geven! En wilt gij met zulke afkeurenswaardige denkbeelden openbaar ambtenaar worden! Ik acht het dan mijn plicht u te zeggen, dat gij daardoor in mijn achting daalt.

VALERIO (*Onthutst*).

Maar mijnheer!

ARTHUR (*Met verheffing van stem*).

Ja mijnheer, in mijn achting daalt, en wie ook notaris te Eikenheuvel wordt — gij niet!

SLAWATA (*Hefstig en zeer luid*).

Dat zijn maar voorwendsels mijnheer! Als gij mijn zoon ongenegen zijt, hadt gij dit aanstonds moeten zeggen. Waarvoor liet gij ons hier komen? Om het genoeg te hebben ons te weigeren, ons te vernederen?

ARTHUR (*Bijna schreeuwende*).

Geen beleedigingen! Kort en goed, uw zoon wordt geen notaris te Eikenheuvel... in geen geval... (*Luidkeels*) Ik wil het niet! Ik wil het niet!

VIJF EN TWINTIGSTE TOONEEL.

DE VORIGEN. GONZALES (*Door een zijdeur binnenkomend*).

GONZALES.

Welk rumoer! Ik kon u zelfs verstaan in gindsch vertrek!

ARTHUR (*Schijnbaar verschrikt*).

Vergeef me Generaal, dat ik zoo luid hier in uw voorzaal sprak. Maar ik was driftig geworden door dien onbescheiden aandrang.

GONZALES.

Gij riept: »ik wil niet!» — Wat wilt ge niet?

ARTHUR.

Wat ook gij niet wilt, Generaal! De zoon van den heer Slawata verlangt het notariaat te Eikenheuvel, en ik, uw bedoelingen wel radende...

GONZALES.

Welnu?

ARTHUR.

Ik kondigde hem aan, dat daar volstrekt niets van

kon komen. (*Tot Valerio*) Neen, het zal niet geschieden!

GONZALES.

Wie beslist hier, in mijn tegenwoordigheid?

ARTHUR.

Ik meende in uw geest te handelen Generaal.

GONZALES.

Kent gij dien dan? Reeds te dikwijls hebt gij mijn besluiten vooruit geloopen. Nu echter drijft gij deze gewoonte al te ver!

ARTHUR.

Generaal, ik dacht...

GONZALES.

Geen woord meer. Het doet me leed aldus in het bijzijn van derden tot u te moeten spreken, maar uw aanmatigende voortvarendheid dwingt mij daartoe! (*Naar de tafel ziende*) Wat zijn dat voor papieren?

ARTHUR.

Stukken, die op uw onderteekening wachten; de besluiten tot benoeming der nieuwe ministers en nog eenige andere, waaronder de aanstelling van den notaris te Eikenheuvel.

GONZALES.

Ten wiens naam?

ARTHUR.

De naam is nog niet ingevuld.

GONZALES.

Plaats er dien van Valerio Slawata in! (*Arthur gaat naar de tafel en schrijft*) En laat u dit een les zijn om voortaan niet te handelen, alvorens mijne beschikkingen vernomen te hebben.

WANDA (*Naar de tafel gaande, fluisterend tot Arthur*).

Ik begrijp nu alles! O hoe dankbaar ben ik u!

ARTHUR (*Fluisterend tot Wanda*).

Het was mij een groot genoegen een dienst te mogen bewijzen aan de dochter van mijn vriend Dagobert.

VALERIO (*Tot Gonzales*).

Ontvang de betuiging Generaal, mijner diepgevoelde erkentelijkheid.

SLAWATA (*Als voren*).

En de mijne!

GONZALES.

Verzuim voortaan mijne receptiën niet meer! (*Slawata, Valerio en Wanda groetend af*).

ARTHUR.

Nog iets van uw orders Generaal?

GONZALES.

Gij kunt gaan. Voor heden is de arbeid verricht.

ARTHUR (*Naar de tafel wijzend*).

En die stukken?

GONZALES (*Zuchtend*).

Ik onderteeken ze van avond nog. (*Arthur buigend af*).

ZES EN TWINTIGSTE TOONEEL.

GONZALES (*Alleen*).

Zoo heb ik dan, ten minste bij die eene benoeming, waarover ik kan beschikken, Arthur's hoofd eens niet gevolgd, en hem mijn zelfstandigheid getoond. Hoe rustig, dat deze crisis voorbij is! Ik kan nu weder mijn gewone bezigheden tot heil van den Staat hervatten. (*Hij gaat aan de tafel zitten, en ondertee kent de stukken*) Gonz . . . streep; Gonz . . . streep.

Einde van het Derde en laatste Bedrijf.

